

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ORTADOĞU ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
ORTADOĞU COĞRAFYASI ANABİLİM DALI

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN NÜFUS YAPISI

Yüksek Lisans Tezi

SERKAN ÖZKAN

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ORTADOĞU ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
ORTADOĞU COĞRAFYASI ANABİLİM DALI

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN NÜFUS YAPISI

Yüksek Lisans Tezi

SERKAN ÖZKAN

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hülya KAYALI

İstanbul, 2010

ÖZET

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN NÜFUS YAPISI

Birleşik Arap Emirlikleri, Arap yarımadasının güneydoğusunda Basra körfezinin güney kıyısında yer almakta olup, kuzey doğusunda Umman Körfezi, batısında ve güneyinde Suudi Arabistan, doğusunda ise Umman bulunmaktadır. Ülke matematiksel konum olarak 26.08°-22.05° kuzey paralelleri ile 55.5°-58.37° doğu meridyenleri arasında yer almaktadır (UAE INTERACT LOCATION). Ülkenin toplam yüzölçümü adalarla birlikte 83.600 km²'dir.

Ülkenin yeryüzü şekilleri genel olarak düzlük olup, çöllerle kaplıdır. En önemli yükseltisi Hacer dağlarıdır. Bu dağların en yüksek noktası ise Jabel Yifir noktasıdır. Genel nüfus sayımlarına göre 2005 yılında toplam nüfusu 4,1 milyon iken 2006 yılında 4,9 milyona çıkmıştır. Ülkede nüfus artış hızı yüksektir. Bunun en büyük nedeni dış göçlerin fazla olmasıdır. Nüfus artış hızının 2001 -2005 arasında % 63,1 oranında olduğu tespit edilmiştir. Ülkede birçok milletten ve etnik gruplardan insan yaşamaktadır. Ülkedeki insanların büyük bir kısmı iki büyük emirlik olan Abu Dabi ve Dubai'de şehir yerleşmelerinde yaşamaktadır.

Bu çalışma esnasında Birleşik Arap Emirlikleri'nin resmi kurumlarının verileri ve Birleşik Arap Emirlikleri hakkında yazılmış İngilizce kaynaklardan yararlanılmıştır. Toplanan bu veriler sonucunda Birleşik Arap Emirlikleri'nin nüfus yapısı ayrıntılı olarak incelenmiştir.

SUMMARY

POPULATION STRUCTURE OF UNITED ARAP EMIRATES

The United Arap Emirates is situated on the Arabian Peninsula between on the southeast and northeast Oman and on the south Saudi Arabia and bordering the Gulf of Oman and the Persian Gulf. The United Arap Emirates government estimates the total area of the UAE to be 83,600 square kilometers. The UAE lies between 26.08°-22.05° north latitude and between 55.5°-58.37° east longitude (UAE INTERACT LOCATION).

The United Arap Emirates is primarily flat or rolling desert. Its coast, which stretches along the southern shore of the Persian Gulf. The UAE's highest point, is Jabal Yibir in the jagged Al Hajar al Gharbi mountain chain, According to the official census conducted in 2005, estimates for the UAE's population for that year range from 4,1 million to the population is estimated to increase to 4,9 million in 2006. The current annual growth rate is estimated at % 63,1 percent. The majority of the population is urban and lives in the two largest emirates Abu Dhabi and Dubai.

Some information from the office of Statistics in United Arap Emirates, some information of English books about UAE were taken into consideration in this study. According to all this study and input data the geographical structure and the structure of population of United Arap Emirates was examined in detail.

ÖNSÖZ

Günümüzde nüfusun hızla artması ve göçler bazı problemleri de beraberinde getirmektedir. Gelişmiş, gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerin farklı nüfus problemleri vardır. Hızlı nüfus artışı ile birlikte, doğal kaynakların hızla tükenmesi ve zamanla yetersiz kalması, işsizlik, eğitim, sağlık, konut yetersizliği, nüfusun düzensiz dağılışı gibi problemler ortaya çıkmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri de çeşitli nüfus problemleri ile karşı karşıyadır. Özellikle hızlı nüfus artışı, çalışmak için daha çok erkek nüfusun göç etmesi, yerli nüfusun istihdamda yeterli olmaması ve işgücü ihtiyacında dışarıdan desteğe ihtiyaç duyulması nüfusun düzensiz bir şekilde dağılması ve belirli alanlarda toplanması Birleşik Arap Emirlikleri'nin çözmesi gereken sorunları olarak görülmektedir. Tezin hazırlanması ve sonuçlandırılması sırasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Yard. Doç. Dr. Hülya KAYALI'ya, ve İngilizce metinler için Muharrem KOZ'A teşekkürler.

İstanbul 2010

Serkan ÖZKAN

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

ÖZET	I
SUMMARY	II
ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLolar LİSTESİ	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
KISALTMALAR	XII
1.GİRİŞ	1
2. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ’NİN COĞRAFİ KONUMU	3
3. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ’NİN GENEL COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ	6
3.1.Birleşik Arap Emirlikleri’nin Fiziki Coğrafya Özellikleri	6
3.2. Birleşik Arap Emirlikleri’nin Beşeri Coğrafya Özellikleri	9
3.3. Birleşik Arap Emirlikleri’nin Ekonomik Coğrafya Özellikleri.....	11
4.BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ’NDE NÜFUSUN GELİŞİMİ	15
Genel Nüfus Sayımlarına Göre Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Gelişimi	18
5.NÜFUSUN DAĞILIŞI VE YOĞUNLUĞU	29
6.NÜFUS HAREKETLERİ	35
6.1. Yıllık Doğum Miktarları	35
6.2. Doğurganlık.....	39
6.3. Yıllık Ölüm Miktarları Nedenleri, Ölüm Yaş Sınırı, Bebek Ölümleri Ve Nedenleri .	41
6.4. Nüfusun Ortalama Yaşam Süresi.....	48
6.5. Doğal Nüfus Artışı	49
6.6. Evlenme ve Boşanma.....	53
6.7. Göçler	55

7.NÜFUSUN SOSYAL NİTELİKLERİ	67
7.1.Nüfusun Etnik Yapısı	67
7.2.Nüfusun Dil Özellikleri.....	69
7.3.Nüfusun Dini Yapısı	70
7.4.Nüfusun Medeni Durumu.....	71
7.5.Nüfusun Eğitim Yapısı	75
Birleşik Arap Emirlikleri Genel Eğitim Sistemi.....	76
7.6. Nüfusun Yaş Gruplarına Ve Cinsiyete Göre Dağılımı	83
Nüfusun Cinsiyet Yapısı	93
7.7. Kır ve Şehir Nüfusu.....	97
8.NÜFUSUN EKONOMİK YAPISI.....	116
9.SONUÇ.....	125
10.EKLER.....	130
11.KAYNAKÇA	133

TABLULAR LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 1: Dubai Emirliği'nin 1822-1968 Yılları Arası Nüfusu	17
Tablo 2: Emirliklerin 1968 Yılı Genel Nüfus Sayımı (Kişi).....	18
Tablo 3: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Nüfus Miktarı (Kişi).....	19
Tablo 4: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Emirliklere Göre Nüfusu (Kişi).....	20
Tablo 5: 2005 Genel Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yerli ve Göçmen Nüfus Miktarı (Kişi).....	25
Tablo 6: 1975-2005 Arası Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfus Artış Hızı (%).....	27
Tablo 7: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2007-2011 Arası Tahmini Nüfus Miktarı (Kişi)...	28
Tablo 8: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Genel Nüfus Sayımlarına Göre Emirliklerin Nüfus Yoğunluğu (Km ² /kişi).....	29
Tablo 9: 1985-2007 Yılları Arasında Yıllık Doğum Miktarı.....	35
Tablo 10: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yıllık Doğum Hızı.....	37
Tablo 11: 1985-2007 Yılları Arasında Genel Doğurganlık Hızı.....	38
Tablo 12: 2002 ve 2003 Yıllarında Doğumların Anne Yaş Grubuna Göre Durumu.....	40
Tablo 13: 1994-2007 Yılları Arası Yıllık Ölüm Miktarı.....	41
Tablo 14: Emirliklere Göre 1999-2006 Yılları Arasındaki Ölen Kişi Sayısı.....	42
Tablo 15: 1985-2007 Yılları Arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Ölüm Hızı (%).....	43

Tablo 16: Ölen Nüfusun Ölüm Nedenlerine Göre Dağılımı (Kişi).....	44
Tablo 17: 2007'deki Trafik Kazalarının Sonucuna Göre Dağılımı.....	45
Tablo 18: 1998-2007 Yılları Arası Neonatal Bebek Ölümleri.....	46
Tablo 19: 1998-2007 Yılları Arası Post Neonatal Bebek Ölümleri.....	47
Tablo 20: 1998-2007 Yılları Arası Doğum-Ölüm Miktarları ve Oranları.....	47
Tablo 21: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Ortalama Yaşam Süresi.....	49
Tablo 22: 1994-2007 Yılları Arası Birleşik Arap Emirlikleri'nde Doğal Nüfus Artışı (Kişi).....	50
Tablo 23: 2007 Yılında Emirliklerin Doğal Nüfus Artışı (Kişi).....	51
Tablo 24: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1994-2007 Yılları Arası Doğum, Ölüm Miktarları, ve Doğal Artış Hızı.....	52
Tablo 25: Dubai Emirliği'nin 2004-2006 Yılları Arası Doğum, Ölüm Miktarları Ve Doğal Artışı (Kişi).....	53
Tablo 26: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Evlenen ve Boşananlarının Sayısı ve Oranı.....	54
Tablo 27: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1960-2005 Yılları Arasında Göçmen Nüfus ve Oranı.....	56
Tablo 28: 2005 Yılında Birleşik Arap Emirlikleri'ne Göç Eden Nüfus Miktarı (Kişi).....	59
Tablo 29: Emirliklere 2004 Yılında Oturma İzni Alarak Göç Miktarı (Kişi).....	60
Tablo 30: 2005 Yılında Emirliklere Oturma İzni Alarak Göç Eden Kişi Miktarı	62
Tablo 31: 2005 Yılında Dubai Emirliği'nde Geldikleri Ülkeye Göre Göçmen Nüfus Miktarı (Kişi)	64
Tablo 32: 2007-2009 Yıllarındaki Göçmen ve Yerli Nüfusun Emirliklere Göre Tahmini	

Nüfus Miktarı (Kişi).....	65
Tablo 33: 1975-2005 Yılları Arasında Nüfusun Medeni Durumu.....	71
Tablo 34: 2005 Nüfus Sayımında Birleşik Arap Emirlikleri'nde 15 Yaş Üstü Nüfusun Medeni Durumu.....	73
Tablo 35: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1975-2005 Yılları Arası On Yaş Üstü Nüfusun Eğitim Durumu (Kişi).....	75
Tablo 36: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Devlet Okullarındaki 2006- 2007 Eğitim Dönemi Öğrenci, Öğretmen, Yönetici, Sınıf ve Okul Miktarı	77
Tablo 37: Üniversitelerde Öğrenim Gören ve Mezun Olan Kişi Miktarı	79
Tablo 38: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2006- 2007 Eğitim Öğretim Yılı Devlet ve Özel Okullara Ait Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Kadrosu, Okul ve Sınıf Miktarı	80
Tablo 39: 2006- 2007 Eğitim Öğretim Yılında Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Durumu.....	82
Tablo 40: Birleşik Arap Emirlikleri 1995 Yılı Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	84
Tablo 41: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılı Toplam Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı (Kişi).....	88
Tablo 42: 2008 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı....	91
Tablo 43: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1985 Nüfus Sayımına Göre Emirliklerin Cinsiyet Durumu (Kişi).....	93
Tablo 44: 2005 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri'nin Emirliklere Göre Nüfusu (Kişi).....	94

Tablo 45: Birleşik Arap Emirlikleri 2006-2009 Arası	
Toplam Cinsiyete Göre Nüfus Miktarı.....	96
Tablo 46: 1975 Yılı Emirliklere Göre Şehir- Kır Nüfusu.....	100
Tablo 47: 1980 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri Şehir- Kır Nüfusu.....	101
Tablo 48: 1985 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri	
Şehir- Kır Nüfus Miktarı.....	102
Tablo 49: 1995 Nüfus Sayımına Göre Şehir- Kır Nüfus Miktarı.....	103
Tablo 50: 2005 Yılında Emirliklerde Yerli Nüfusun Şehir-Kır Nüfus Miktarı.....	105
Tablo 51: 2005 Genel Nüfus Sayımı Göçmen Nüfusun Şehir	
Kır Nüfus Miktarı (Kişi).....	107
Tablo 52: 2006 Yılındaki Şehir Nüfusunun Emirliklere Göre Dağılımı.....	109
Tablo 53: Abu Dabi Emirliği'nin 2001-2006-2010 Yıllarında Arası Şehir-Kır, Toplam	
Nüfus Miktarı.....	110
Tablo 54: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Arası Nüfusun Ekonomik Yapısı....	118
Tablo 55: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılında Toplam İşgücü	
Nüfusun Toplam Nüfusa Göre Oranı (%)......	119
Tablo 56: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Emirliklere Göre Çalışan Kadın Nüfusunun	
Toplam Çalışan Nüfusa Oranı (%)	120
Tablo 57: Birleşik Arap Emirlikleri Faal Nüfus Grubunun İstihdama	
Göre Dağılımı.....	122
Tablo 58: Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusun 1995 ve 2005 Yıllarındaki	
Çalışan Nüfusun İş Kollarına Göre Dağılımı.....	123

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Birleşik Arap Emirlikleri'nin Coğrafi Konumu.....	3
Şekil 2: 1975-2005 Yılları Arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Toplam Nüfus Miktarı.....	19
Şekil 3: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Emirliklere Göre Nüfusu.....	22
Şekil 4: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2005 Yılı Genel Nüfus Sayımına Göre Yerel ve Göçmen Nüfusu.....	26
Şekil 5: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Vaha Alanları.....	33
Şekil 6: 2004 yılında Emirliklere Olan Göç Miktarı	61
Şekil 7: Dubai Emirliği 2004 Yılı Göçmen Nüfus Yapısı.....	63
Şekil 8: 1995 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	85
Şekil 9: 1995 yılı Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Kadın- Erkek Nüfus Oranı.....	86
Şekil 10: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1995 Yılı Nüfus Piramidi.....	87
Şekil 11: 2005 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yaş Gruplarına Göre Nüfusun Dağılımı	89
Şekil 12: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2005 Yılı Nüfus Piramidi... ..	90
Şekil 13: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2008 Yılı Nüfus Piramidi.....	92
Şekil 14: 1975-2006 Arası Kadın- Erkek ve Toplam Nüfus Miktarı.....	95
Şekil 15: 2006 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfusun Kadın- Erkek Oranı.....	96

Şekil 16: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2006- 2009 Yılları Arası Kadın Erkek ve Toplam Nüfusu	96
Şekil 17: 1995 Nüfus Sayımına Göre Şehir Kır Nüfus Oranı.....	104
Şekil 18: 2005 Yılı Yerli Nüfusun Şehir-Kır Nüfus Oranı.....	106
Şekil 19: 2005 Yılı Genel Sayımına Göre Göçmen Halkın Şehir Kır Nüfus Oranları.....	108
Şekil 20: 2006 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Şehir Nüfusunun Emirlikleri Göre Dağılım Oranı.....	114
Şekil 21: Birleşik Arap Emirlikleri'nin Turizm Haritası.....	131
Şekil 22: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılında Nüfus Dağılım Haritası.....	132

KISALTMALAR

AB	AVRUPA BİRLİĞİ
ABD	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
DPT	DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
GSYİH	GARİ SAFİ YURT İÇİ HASILA
OPEC	PETROL İHRAÇ EDEN ÜLKELER ÖRGÜTÜ
G.I.C.	KÖRFEZ ÜLKELERİ
UAE	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

1.GİRİŞ

Günümüzde nüfusun büyüklüğü ve yapısı ülkelerin ekonomik yapılarını ve kalkınma planlarını doğrudan etkileyecek bir öneme sahiptir. Nüfus arz talep doğrultusunda mal ve hizmetlere olan talebi belirlemektedir. Nüfusun ekonomik yapıyla karşılıklı etkileşimini ise nüfusun yapısı belirlemektedir. Sosyal ve ekonomik değişkenlerde meydana gelen gelişmeler, demografik değişkenler (doğurganlık, ölüm ve göçler) üzerinde etkili olmakta, özellikle ekonomik kalkınmanın bazı elementleri demografik değişkenler üzerinde daha fazla etkili olmaktadır. Örneğin; sanayinin belli merkezlerde artarak yoğunlaşması, inşaat sektöründeki yatırımların o merkezlerde artması, nüfusun bu merkezlere göç etmesine yol açmakta, dolayısıyla nüfusun mekansal dağılımını etkilemektedir (TÜMERTEKİN ve ÖZGÜÇ, 1997: 211).

Özel ve kamu kesimin sunduğu sağlık hizmetlerinin artırılması bebek ve yetişkin ölümlerinin azalmasına yol açmakta ve toplumun, özellikle kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, kadınların aile planlaması yöntem kullanımını artırarak doğurganlıklarını etkilemekte, doğan çocuk sayısının azalmasına neden olmaktadır. Ailelerin yaşadıkları ekonomik ve sosyal çevre de ailelerin davranışlarında etkili olmakta, şehirlerde yaşayan kadınlarda doğurganlık anlayışı kırdaki yaşayanlara göre farklılık arz etmektedir. Bu nedenlerden dolayı, ekonomik ve sosyal alanlarda meydana gelen değişikliklerin demografik modele yansıtılması gerekmekte veya demografik unsurlara göre yapılan nüfus projeksiyonlarının ekonomik modelin sonuçlarına göre revize edilmesi gereği ortaya çıkmaktadır (KOCAMAN, 2002: 8)

Birleşik Arap Emirliklerinin de nüfus özelliklerinin ortaya çıkmasında ekonomik kalkınma ve milli gelirin artması petrole gelen zenginleşme yukarıda belirtilen birtakım özelliklerin oluşmasını sağlamıştır.

Nüfus durağan olmayan ve sürekli olarak değişen bir canlı organizma gibidir. Bir değişim içerisinde olan nüfusun kontrol altında tutularak planlı bir şekilde gelişmesi sağlanmalıdır. Nüfus politikaları ile kalkınma politikalarının ortak bir çerçeve içinde bütünleştirilmesi ile nüfusun değişimine bu doğrultuda yön verilmelidir. Günümüzde nüfusun niteliği büyük bir önem arz etmektedir. Özellikle ülkelerin genel

refah seviyelerinin yükseltilmesi ve kişi başına düşen gelirin yükseltilmesi paralel olarak nüfusun niteliğinin artmasını sağlayacaktır. Nitelikli nüfus ülkelerin kalkınmasında temel itici gücü oluşturmaktadır. Coğrafya nüfusun incelenmesini çeşitli yollardan yapar: Nüfusun gelişmesi ve çeşitli özelliklerinin dağılışı yanında, nüfus miktarı ve özelliklerinin mekânsal dağılışı, nüfusun yarattığı sorunlar ve bunların çözümüne ilişkin önerilere ve incelemelere yer verir (TÜMERTEKİN ve ÖZGÜÇ, 1997: 211).

Nüfus hareket halinde olan, her an ve durmadan değişen karmaşık bir yapıya sahiptir. Doğum, ölüm, göç gibi olaylar neticesinde Dünya’da yaşayan insanların sayısı her an değişmekte, azalıp çoğalması sonucunda insanların yeryüzünde dağılışı da sürekli olarak değişmektedir (ATALAY, 1997: 261).

Nüfus; ülkelerin kalkınması, dünyadaki etki alanlarını genişletmesi, kültür ve medeniyetlerini yaymaları ve askeri bir güç oluşturmaları bakımından önemli bir faktördür. Ülkelerin hızlı nüfus artışı, gelişmekte olan ülkelerde veya az gelişmiş olan ülkelerde ülkelerin kalkınma ve ilerleme çabalarını güçleştirmektedir (ATALAY, 1997: 261).

Birleşik Arap Emirlikleri Nüfus Yapısı başlıklı çalışmamızda, Ülke’nin genel coğrafi özellikleri kısaca açıklandıktan sonra, coğrafi özelliklerin nüfus ile karşılıklı etkileşimi üzerinde durulmuştur. Birleşik Arap Emirlikleri’nin nüfusunun tarihsel süreç içerisinde verilerle gelişimi, nüfus sayımları ve sonuçları incelenmiştir. Ülke’de nüfusun nasıl bir dağılışı gösterdiği incelenmiştir. Birleşik Arap Emirlikleri nüfusunun sosyal nitelikleri, etnik ve dini yapının nasıl bir dağılıma sahip olduğu, kırsal ve şehir nüfusunun dağılışı, nüfusun yaş yapısı ve cinsiyet gruplarına göre dağılımı, nüfusun eğitim durumu ve nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılımı, bu dağılımın sonuçları üzerinde durulmuştur. Nüfus hareketleri, doğum ölüm oranları, ortalama yaşam süresi ve göçlerin sonuçları incelenmiştir.

2. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN COĞRAFİ KONUMU

Arabistan yarımadasının doğusunda, Basra Körfezi kıyısında yer alan Birleşik Arap Emirlikleri, Musendam yarımadasının Umman'a ait uç kısmı hariç tamamını kaplar (GÖZENÇ, 1999: 218). Ülkenin kuzeyinde Basra körfezi, kuzey doğusunda Umman Körfezi, batısında ve güneyinde Suudi Arabistan, doğusunda ise Umman yer almaktadır (ÇEKİNMEZ, 2006: 23-25).

Basra körfezinin güney kıyısında yer alan ülke, matematiksel konum olarak 26.08° -22.05° kuzey paralelleri ile 55.5° -58.37° doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. Ülkenin toplam yüzölçümü adalarla birlikte 83.600 km²'dir (GÖZENÇ, 1999: 218). Birleşik Arap Emirlikleri'nin toplam kıyı uzunluğu 1318 km'dir.

Şekil 1: Birleşik Arap Emirlikleri'nin Coğrafi Konumu

Birleşik Arap Emirlikleri'nde yedi emirlik bulunmaktadır. Emirlikler içerisinde de Abu Dabi 67.340 km²'lik alan kaplamakta olup, en büyük yüzölçümüne sahip olan emirliktir. Ülke yüzölçümünün % 86'sı Abu Dabi Emirliği'ne ait iken, en küçük emirlik ise 259 km²'lik alan ile Acman Emirliği'dir. Abu Dabi, Birleşik Arap

Emirlikleri'nin başkentidir ve karadan Makta adlı dar bir boğazla ayrılan üçgen şeklindeki bir adadan oluşmaktadır.

Dubai, ülkenin ticari başkentidir. Dubai Emirliği Basra Körfezi kıyısında 72 km olarak uzanmaktadır. Bu emirliğin Basra körfezine batıdan, Şaryah Emirliği'ne ise kuzey ve doğudan, Abu Dabi'ye ise güneyden sınırı vardır. Toplam alanı 3885 km² olup, Birleşik Arap Emirlikleri'nin % 5'lik bir alanını teşkil etmektedir.

Şaryah Emirliği, 2590 km² alana sahip olup, Birleşik Arap Emirlikleri'nin üçüncü büyük emirliğidir. Dubai'nin tam kuzeyinde yer almaktadır. Yakın zamanlarda Orta Doğu'nun kültür merkezi olma yolunda çalışmalar yapmaktadır. Ras Al Kayme, 777 km² yüzölçümüne sahip olup ülke içerisinde % 1'lik alan kaplamaktadır. Emirlik, önemli bir liman, balıkçı bölgesi ve tarım merkezidir. Fuceyre, Umman Körfezinde yer alan tek emirliktir. Emirlik, 1683 km² yüzölçümüne sahip olup, ülke içerisinde % 2,17'lik bir alan kaplamaktadır. Dağlık alanların eteğinde dar bir alanda bulunmaktadır. Birleşmeden sonra ülkenin diğer kısımlarına göre izole bir hal almıştır. Ümmü'l Kayvan Emirliği, diğer emirliklere göre daha az gelişebilmiş bir emirliktir. Zengin petrol yatakları olmadığı gibi ticaret ve turizmden yeteri kadar gelir sağlayamadığı için daha fakir bir emirliktir. Ülke yüzölçümünde en az yer kaplayan emirlik olup, toplam 259 km²'lik yer kaplamaktadır. Abu Dabi ve Dubai Emirlikleri'nin yardımlarıyla son yıllarda gelişme gösterebilmiştir.

Uluslararası öneme sahip Hürmüz Boğazı, Birleşik Arap Emirlikleri'nin kuzeydoğu kısmında yer almaktadır. Boğaz, İran'ın ve diğer körfez ülkelerinden dünyaya sevk edilen ham petrolün diğer ülkelere nakledildiği en önemli ana damarlardan biridir. Güneydoğusunda Umman Körfezi, güneybatısında Basra Körfezi, kuzey kıyılarında İran ve güney kıyılarında Birleşik Arap Emirlikleri'nin yer aldığı Hürmüz Boğazı çok dar bir boğazdır. En dar yerinde genişliği 34 kilometre kadar olan boğazın tankerlerin ve diğer gemilerin gelip geçtiği deniz trafik koridoru sadece 9 kilometre genişliğe sahiptir. Bunun 3 kilometresi gelişler için, 3 kilometresi de gidişler ve bunların arasında kalan 3 kilometre de bir tür tampon bölge olarak ayrılmıştır (DIRİÖZ, 2006: 75-76).

Hürmüz Boğazı, Birleşik Arap Emirlikleri ve diğer petrol ihraç eden Körfez ülkeleri ve İran'ın okyanuslara açıldığı tek çıkış noktasıdır. Birleşik Arap Emirlikleri'nden ve bölgedeki diğer ülkelere çıkarılan petrolün yüzde 90'ı bu

boğazdan geçerek dünya piyasalarına ulaşmaktadır. Hürmüz boğazından günde 17-20 milyon varile yakın ham petrol, bu dar boğazdan geçmektedir. Bu miktar da dünya petrol arzının yaklaşık yüzde 40'ına denk gelmektedir. Bu yüzden de Hürmüz ana petrol damarlarından birisidir. Ham petrol için az da olsa başka alternatifler varken bölgeden dünyaya sevk edilen LPG denilen sıvılaştırılmış doğalgaz için başka alternatif yol bulunmamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin ve Katar'ın küresel LPG'nin yüzde 18'ine tekabül eden LPG sevkiyatının başka yerden yapılması şansı bulunmamaktadır. Hürmüz Boğazı hem stratejik hem de küresel ekonomi bakımından çok önemli bir boğazdır (DİRİÖZ, 2006: 75-76).

3. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NİN GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

3.1. Birleşik Arap Emirlikleri'nin Fiziki Coğrafya Özellikleri

Güneybatı Asya; Asya, Afrika ve Avrupa kıtaları arasında yer alan bir coğrafi bölgenin adıdır. Güneybatı Asya, jeomorfolojik özellikler bakımından üç üniteye incelenmektedir. Bunlardan birincisi yüksek saha dediğimiz 'kıvrımlı bölge', ikincisi Ara bölge (Geçiş Zonu) üçüncüsü ise eski yapılar (alçak bölge) olmak üzere üç üniteye oluşmaktadır (GÖZENÇ, 1999: 18). Birleşik Arap Emirlikleri, Ara Bölge (Geçiş Zonu) içinde yer almaktadır. Geçiş Zonu doğuda Umman Dağlık kütesinden başlar, kuzeye doğru Mezopotamya Çukuru'nun doğusunda yer alan Zağros sistemine kadar uzanır (TUNÇDİLEK, 1971: 7).

Ara Bölge içinde diğer bölgeler arasında Umman'ın kuzeyi, Bahreyn, Katar, Kuveyt, Irak, İran, Suriye, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin bir kısmı, Lübnan, İsrail ve Ürdün bulunmaktadır (KOCAKUŞAK, 1999: 10-12). Ara Bölgenin doğusu ve batısı birbirinden farklı özellikler taşımaktadır. Birleşik Arap Emirliklerini de içine alan eski korsanlar kıyısı, yatık bir topografya, daha az bir kırıklı arazi alüvyal dolgular görünümündedir (ÖZEY, 1997: 55). Birleşik Arap Emirlikleri'ni içine alan Ara Bölgenin doğu kısmı, batı kısmına göre daha basit özelliklere ve yükseltiye sahiptir. Kıyılarında uzanan Akdar Sıradağlarının arka kısımları çöllerle ve kumlu alanlarla kaplıdır. Ülkenin diğer bir önemli yükseltisi Hacer Dağları 80 km uzunluğunda 32 km genişliğindedir. Arap Yarımadasının en doğusunda uzanmakta olup, en yüksek noktasına Umman'da ulaşmaktadır. Bu kesimdeki dağlık sahaların çekirdeği Prekambrien'e ait olup, bunların etrafı ve üstünde daha yeni devrelere ait kalkerler yer alır. Üst Kretase'ye ait kalkerlerden meydana gelen bu dağlık kütle, jeolojik yapısı ile eski kütleyle eklenmiş bir parçadır (TUNÇDİLEK, 1971: 17).

Ülkenin çöllerle kaplı bu alanı Rub'ül Hali çölünün bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu çöl doğuda Umman'dan başlar, batıda Tuvayk silsilesinde son bulur. Kuzeyde ise Basra Körfezinden başlayıp güneyde Hadramut Platosuna kadar devam eder. Volkanizma eseri olan relief şekilleri Güneybatı Asya'da hayli geniş sahalar üzerinde bulunur. Arap platformunun merkezi kısmı hariç tutulursa bölgenin neredeyse her kısmında volkanizma ve onun getirdiği relief şekillerine rastlanır (GÖZENÇ, GÜNAL, ÖZDEMİR, 2006: 28).

Birleşik Arap Emirlikleri'nin içinde yer aldığı Güneybatı Asya'da farklı iklim özellikleri bulunmaktadır. İklim özelliklerinin farklılık göstermesinde yeryüzü şekilleri ve bunların uzanış yönleri önemli rol oynamaktadır. Bölgenin kuzeyinde Ilıman Kuşak yer alırken, güneyinde Sıcak Kuşak yer alır. Bu iki kuşak arasında da Subtropikal Kuşak yer almaktadır. Arap Platosunun batı kenarındaki yüksek platolar hariç tutulursa, geri kalan kısımda farklı iklim bölgelerinin oluşmasına hizmet edecek bir relief mevcut olmadığından ve platonun ortalama yükseltisi 600 metre olduğundan, tropikal şartlar hemen hiç değişmeksizin devam etmektedir. Böylece tropikal şartlar Arap Platosu'nun yüzeyini kaplar (TUNÇDİLEK, 1971: 84-85).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusun yoğun olduğu kıyı bölgesinde mayıs-ekim ayları arası çok sıcak ve nemli olup, sıcaklık 46 °C derecenin üzerine çıkarken, nem oranı da % 100'ü bulmaktadır. Aralık –mart ayları arası ise ılıman bir havaya sahip olurken sıcaklık 14–23 °C arasında kalmaktadır. İç kısımlarda ise çöl iklimi hüküm sürmekte kışları soğuk, yazları ise sıcak ve kuru bir hava hüküm sürmektedir. Genel olarak bakıldığında ise sıcak ve kurak şartlar kendini göstermiştir. Bunun sonucunda ise kuvvetli buharlaşma su yetersizliğine neden olmaktadır. Çöllerin ve deniz kıyılarının birleşimi sonucunda ülkede yazları sıcak ve nemli bir hava görülmektedir. Ülkede zaman zaman yaşanan kum fırtınalarının dışında sel, kasırga ve deprem gibi doğal afetlere rastlanmamaktadır. Ülkenin doğu kıyısından Hint Okyanusundan esen nemli rüzgârlar kıyılarda yükseltinin az ve önünde set oluşturabilecek bir kütle olmaması sebebiyle iç kesimlere doğru ilerlediğinde Rub'ül Hali çölünden esen kuru rüzgârlarla karşılaştığı zamanlarda yağış oluşumunu engellemiş olmaktadır. Çöl bölgelerinde görülen tipik özellikler burada da görülmektedir. Güneşlenme derecesi yüksektir, nispi nem genel olarak % 50'nin altında ve 25°C ve 30°C arası ortalama sıcaklıklar yer almaktadır.

En yüksek sıcaklıklar haziran- temmuz aylarında, en düşük sıcaklıklar ise daha çok Ocak-Şubat aylarında görülmektedir. Çöl ikliminin karakteristik özelliği olan sıcaklık farkları yine burada kendini göstermektedir. Ocak ayında en yüksek sıcaklıklar Ras Al Kayme istasyonunda görülürken en düşük sıcaklıklar ise Al Ain'de ölçülmüştür. Haziran ayı sıcaklık değerlerine bakıldığında Şaryah istasyonunda 48,5 °C ölçülürken en düşük sıcaklıklar ise yine Al Ain'de ölçülmüştür

Ülkede en yüksek sıcaklık değerleri Al Ain istasyonunda haziran ayında 49 °C ölçülmüştür. Ülkenin çöl alanlarının büyük bir kısmının yer aldığı Al Ain'de temmuz ayında, en yüksek sıcaklıklar bu istasyonda ölçülmüştür. En düşük sıcaklık değerleri aynı şekilde Şaryah ve Ras Al Kayme istasyonunda ölçülmüştür. Ocak ayında 4,5 °C, 4,8 °C ile ölçülen değerlerle birlikte çöl ikliminin karakteristik özellikleri burada kendini hissettirmektedir. Ülkenin diğer istasyonlarında ölçülen sıcaklık değerlerinde ocak ve şubat aylarında en düşük sıcaklıklar ölçülürken, en yüksek sıcaklıklar da haziran ve temmuz aylarında ölçülmüştür. Kıyı kesiminde yer alan şehirlerde sıcaklık değerlerinin birbirine daha yakın derecelerde olduğu iç kesimlerde ise değerlerin birbirinden uzaklaştığını görebilmekteyiz.

Yağış durumuna bakıldığında en fazla yağışın ocak ayında düştüğü, onu aralık ve kasım aylarının izlediği görülür. Ülkede en fazla yağışın ocak ayında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte mart, nisan, mayıs, haziran ve temmuz aylarında hiç yağış görülmemektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri topraklarının büyük bir kısmı çöllerle kaplıdır. Çöller sıcak da olsa soğuk da olsa, buralarda yaşayan canlılar su eksikliği ve aşırı ısı değişiklikleri ile birlikte yaşayabilmelidir. Ülkede görülen bitki örtüsü çeşitleri çöl ikliminin beraberinde getirdiği sonuca uygun olarak ortaya çıkmıştır. Çöl bölgelerinde tüm vejetasyonun % 50-60 oranında efemerlerden meydana geldiği ortaya konmuştur (TUNÇDİLEK, 1971: 217). Çöl bitkileri genelde dağınık bir yayılış gösterir. Çöl bölgesinde *Haloxylon* (çöl ağacı) bitkisi ortaya çıkmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde *Haloxylon salicornium*, çöl bölgesinde ve metruk arazilerde görülür. (HENGAFERIN, 1993: 271). Abu Dabi Emirliği'nin çöl sahalarında *Panicum turgidum* ve *Pannisetum* bitkileri de görülmektedir (GHAZANFAR, 2001: 205). Bu bitkilerden *Panicum turgidum* olarak adlandırılan daimi çöl çayır otları, yer altı suyunun bütün yıl mevcut olduğu ve aynı zamanda yüzeye yakın bulunduğu yerlerde, derin kökleri ile bütün yıl yeşilliklerini muhafaza ederler. Ancak suyun az olduğu alanlarda ise yeşilliklerini bir süre için kaybederler.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde mangrovlara, Umman Körfezine bakan tek emirlik olan Fuceyre de rastlanmaktadır, özellikle deniz kıyısı hattına yakın bölgelerde sık ağaç

topluklarından ziyade kümeler şeklinde görülmektedir. Bununla birlikte bazı akasya türleri de görülmektedir. Hacer Dağlarının yer aldığı dağlık bölgede ve vadilerinde *Acacia tortilis* ve *Acacia commiphara* gibi akasya türlerine yaygınca rastlanmaktadır. Ülkede görülen diğer bitki türleri arasında *Zygophyllum gatarense* ve *Z. mandavillei* yer alır. Rub'ül Hali çölünde *Pennisetum divisum* ve *Prosopis cineraria* türleri de görülmektedir (GOVERNMENT UAE INTERACT FLORA).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde görülen akarsu drenaj sistemi Areik sahalar gurubu içerisinde yer almaktadır (GÖZENÇ, 1999: 18). Birleşik Arap Emirlikleri, su ihtiyacını büyük ölçüde deniz suyunun ve atık suların arıtılmasıyla karşılamaktadır. Ülke sıcak ve kurak, buharlaşma fazla, su kaynakları da çok azdır. Ekzoroik akarsulara örnek olabilecek nehir ve göl bulunmamaktadır (TUNÇDİLEK, 1971: 80).

Ülkenin geleneksel su nakil sistemini oluşturan “falaj”lar zorlukla elde edilebilen yeraltı, kaynak veya yerüstü sularını, tarımsal sulamaya ihtiyaç duyulan aşağı bölgelere iletmede kullanılmaktadır (TUNÇDİLEK, 1971: 80). Günümüzde özellikle Ras Al Kayme Emirliği'ndeki dağlık bölgede ve Liwa Vaha bölgesinde hurma bahçelerini sulamada yaygın olarak kullanılmaktadır.

Toplam su tüketiminin ancak % 53'ü yer altı sularından karşılanabilmektedir. Kullanılan suların % 35'i deniz suyunun arıtılmasıyla elde edilmektedir. Arıtılmış atık sular ise ihtiyacın ancak % 9'unu karşılamaktadır. Kısa süreli olarak elde edilebilen yüzey suları, ancak % 3'lük bir kullanım oranına sahiptir. Su ihtiyacını karşılayabilmek için 1960'tan beri 120 arıtma tesisi kurulmuştur. Bunların günlük toplam üretim kapasitesi 2,2 milyon m³'e ulaşmış durumdadır. Bu su arıtımı faaliyeti çevreye çok ciddi zararlar vermektedir (AYVAZ, 2004: 38).

3.2. Birleşik Arap Emirlikleri'nin Beşeri Coğrafya Özellikleri

Bugünkü Birleşik Arap Emirlikleri topraklarının bulunduğu bölgede 1800'lü yıllarda bedevi Araplar, şeyhlikler halinde varlığını devam ettirmektedirler. Yerleşim yerleri kıyı kesiminde küçük kümeler şeklinde bulunmaktaydı. Kıyıda bulunan bu

küçük yerleşim yerlerinde yaşayanlar geçimlerini balıkçılık ve inci avcılığı ile sürdürmekteydi.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde yerleşmelerin ortaya çıkmasında iklimin ve morfolojik yapının doğrudan veya dolaylı olarak etkisi söz konusudur. Vadi tabanlarında kıyı kesiminde kökleri geçmişe uzanan birçok şehir kurulmuştur. Yerleşim yerlerinin oluşmasında su kaynaklarına yakınlık temel etken olmuştur.

Abu Dabi, eski bir yerleşim yeri olup, insanların geçimi hurma ziraatına, balıkçılığa ve inci avcılığına dayanıyordu (ŞEN, 2001: 51). Abu Dabi'de petrolün bulunmasıyla birlikte hızlı bir sanayileşme çabası ortaya çıkmıştır. Yapılan yatırımlar, sanayi tesisleri ve kurulan serbest bölgelerde gümrük vergisinin % 1'in altına düşürülmesiyle birlikte bölgenin ticaret merkezi haline gelmesi, çok hızlı bir şekilde göç olayıyla birlikte büyük bir şehir yerleşmesi şekline dönüşmüştür.

Abu Dabi Emirliği'nde diğer bir önemli yerleşim bölgesi Al Ain şehrindeki vahalardır. Al Ain şehri eski dönemde geçimini hurma ziraatından sağlayan daha çok tarımla geçimini sağlayan ve bedevi Arapların göçebe şeklinde yaşamlarını sürdürdüğü bir vaha bölgesi iken ülke yönetiminin yatırımları ve modern tarım teknikleri, turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve petrol gelirleriyle birlikte nüfusu 350.000 kişiye çıkmıştır. Al Ain şehri civarında çok sayıda vahalarda yerleşim yerleri bulunmaktadır (AL ZAABİ, 2006: 23). Hacer dağlarının bulunduğu bölgede Ras Al Kayme şehri eski yerleşim yerleri arasındadır. Ras Al Kayme şehrinde yağışın fazla olmasıyla iklim, tarım için daha elverişli olduğundan insanların yerleşmesinde etkili olmuştur. Emirliğin çimento fabrikası, çakıl ve mermer üretimi yapan işletmelere sahip sanayi alanı bulunmaktadır. Bölgede önemli tarım alanları ve Masafî olarak anılan kesiminde şişelenmiş içme suyu dolun tesisleri bulunmaktadır.

Dubai'nin, balıkçılık ve mal depolamaya uygun olması nedeniyle bölgede ticaret kısa zamanda gelişmiştir. Dubai'nin asıl zenginliğe kavuşması da 1969 yılında bölgede petrolün bulunmasında sonra gerçekleşmiştir (AYDIN, 2008: 5). Bugün serbest ticari bölgeleri, antrepoları, bankaları, hava, deniz, ulaşım imkanlarıyla büyük bir şehir yerleşmesi şekline dönüşmüştür.

Ülkenin güney kısmında özellikle iklim şartlarının olumsuzluğu, yağış azlığı ve aşırı buharlaşma tarımsal yapıyı olumsuz yönde etkiledikleri için bu bölgelerde yerleşmeler su kaynaklarının kenarlarında toplanmıştır. Bu bölgede önemli bir yerleşim bölgesi Al

Gharbia bölgesidir. Bu bölge 57.660 km²'ye sahip olup ülke topraklarının % 71'ini oluşturmaktadır. Bu bölgede 120.000 kişi yaşamakta olup yerli nüfus sadece 16.000 kişidir. Bu bölgenin özelliği geniş arazilerin varlığı ve düşük nüfus yoğunluğu olan yerleşim yerlerinin bulunmasıdır.

Acman şehri, Acman Emirliği'nin tek şehir yerleşim yeridir. Abu Dabi Emirliği'nin yardımlarıyla ve inşaat sektöründe atılım yaparak nüfusu kendine çekmiş ve dışarıdan göç almıştır. Ülkenin kıyı kesiminde bulunan yerleşim yerleri arasında Şaryah ve Fuceyre'de petrol ve gaz tesisleri inşaat sektörünün gelişmişliği ve turizm nüfusu buralara çekmiş hızlı bir göç olayıyla birlikte büyük şehirler ortaya çıkmıştır (AYDIN, 2008: 3).

3.3. Birleşik Arap Emirlikleri'nin Ekonomik Coğrafya Özellikleri

Ülke iklimine bağlı olarak topraklarının önemli bölümünün tarıma elverişli olmaması nedeniyle Birleşik Arap Emirlikleri'nde gıda ihtiyacının % 90'ı ithalatla karşılanmaktadır. Ülkede meyvecilik anlamında 40 milyonu aşmış olan hurma ağaçlarının olması dışında mango ve limon ağaçlarının varlığı görülmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde sebze yetiştiriciliği ise dağlık ve nispeten mevsimsel yağış alan sınırlı bölgelerde yapılmaktadır. Üretimi yoğun sulamaya bağlı ürünler büyük ölçüde ithalat yoluyla tedarik edilmektedir. 1970'li yılların başında 15.000 hektar olan ekilebilir alan, içinde bulunduğumuz dönemde 260.000 hektara çıkarılmış olup, Birleşik Arap Emirlikleri'nin toplam alanının % 3,1'ine tekabül etmektedir. (T.C. ABU DABİ BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, 2008: 1). Hayvancılık alanında keçi, koyun, deve, inek ve at yetiştiriciliği ön plana çıkmakla beraber kümes hayvancılığı ve yumurta üretimi için kurulan çiftlikler ülkenin tüketim ihtiyacına cevap vermekten uzaktır. Birleşik Arap Emirliklerinin sadece % 2,5'i meralarla kaplıdır. Ülkede deve besiciliği de önemlidir. Balıkçılık eski önemini kaybetmiş olmakla beraber kendi ihtiyacını karşılayacak ölçüde üretim yapılmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri dünya petrol rezervlerinin % 10 oranında bir kısmına sahiptir. Petrol ihracı da ülke ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde petrol ilk olarak 1958 yılında Abu Dabi'de, 1966 yılında ise Dubai'de çıkartılmıştır. Şaryah ve Ras Al Kayme'de ise küçük miktarlarda rezervlere

rastlanmıştır. Petrol üretimi ve rezervleri açısından ise Abu Dabi hâkim durumdadır. Birleşik Arap Emirlikleri 2005 yılı sonlarında kapasitesini günlük 2,5 milyon varile, 2006 yılında 2,7 milyon varil/gün, 2007 sonuna doğru ise 3 milyon varil/gün seviyelerine çıkarmış durumdadır. Günlük tüketimi ise 150.000 varil olduğu için, üretiminin % 90'nını ihraç etmektedir (T.C. ABU DABI TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, 2008: 6-7)

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2004 yılı sonunda tespit edilen doğal gaz rezervleri 6,1 milyar metre küptür. Bu miktar da toplam dünya rezervinin % 3.44'ne tekabül etmektedir. Ülkede doğal gaz rezervinin % 95'den fazlası Abu Dabi'de bulunmuş, diğer kalan kısmı ise Şaryah, Dubai ve Ras Al Kayme arasında dağılmaktadır.

Çevresel faktörlerden dolayı son zamanlarda doğalgaza olan ilgi artmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri doğal gaz ihracatına ilaveten hızlı bir sanayileşme sürecine girerek daha fazla doğal gaz kullanımının sağlanması konusunda planlar yapmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri petrolden elde edilen gelirlerin büyük bir kısmını Petrokimya tesisleri yüksek teknolojiye ve onların farklı kollarına yatırım yapmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin en önemli sanayi kuruluşları petrol arıtma tesisleridir. Bunlar içinde en önemlileri arasında Ruveys şehrindeki tesislerdir. Buradaki tesislerin günlük kapasitesi 300 bin varildir. Ülkede başta gelen sanayi tesisleri çimento, alüminyum, kablo ve kiremit üretimi yapanlardır. Ancak diğer bazı imalat sanayi alt sektörleri de büyümeye başlamıştır. 2500 civarında fabrika ve 200.000'nin üzerinde kişiye iş imkânı yaratmıştır (AYDIN, 2008: 9).

Ülkedeki sanayi kuruluşlarının büyük bir çoğunluğu hafif sanayi sektörleridir. Bunlar içerisinde kimyasallar, ev aletleri, kâğıt, gıda, giyim ve yedek parça ürünleriyle ilgilidir. Şimdiye kadar uygulanan en başarılı politikalardan birisi de serbest bölgelerin geliştirilmesidir. Bu bölgelerin içerisinde en gelişmiş ise Dubai'de kurulan Jebel Ali Serbest Bölgesidir. Jebel Ali Serbest Bölgesine yakın bir yerde 30 km² bir alan üzerine kurulmuş olan Dubai Yatırım Parkı da 2000 yılında açılmıştır. Acman, Fuceyre, Şaryah, Ümmü'l Kayvan ve Ras Al Kayme'de de serbest bölgeler bulunmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri ulaşım alanında, gelişmiş ve modern bir altyapı oluşturmuştur. Şehirler birbirine modern otoyollarla bağlıdır. Ülke içi ulaşım

çoğunlukla kara yolu ile yapılmakta olup, demir yolu seferleri ile ülke içi deniz yolu seferleri bulunmamaktadır. Kentsel alanlarda, özellikle Abu Dabi ve Dubai’de, kara yolu ağı gelişmiş durumdadır (AYDIN, 2008: 9).

Birleşik Arap Emirlikleri’nin deniz yolu altyapısı da oldukça gelişmiş düzeydedir. Ülkedeki limanlar son derece modern olup, emirlikler arasında rekabetin yoğun olması nedeniyle oldukça gelişmiştir. Başlıca limanlar Abu Dabi’de Mina Zayed Limanı, Dubai’de Jabel Ali ve Raşid limanları, Şaryah’da Khor Fakkan ve Khalid Limanlarıdır.

Birleşik Arap Emirlikleri’nde hava yolu taşımacılığı sektörü, yüksek kalitesi ve karlılığıyla bölgedeki diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Sektördeki firmaların bazıları “en iyi uluslararası hava yolu” unvanına sahiptir.

Birleşik Arap Emirlikleri’nde turizmin doğrudan bağlı olduğu bir bakanlık bulunmamaktadır. Her bir emirlikteki turizm organizasyonları, kendi emirliklerinin tanıtım ve pazarlamalarını yapmaktadır. Dünyanın en gözde golf sahalarının bulunduğu ülkede, kum kayağı, tüp veya şnorkel ile dalma, yelken, su kayağı, jet-ski ve açık deniz balıkçılığı gibi pek çok sporu yapma imkânı bulunmaktadır (TÜRSAB, 2005: 3).

Abu Dabi Emirliği’nde, modern ulaşım yolları, beş yıldızlı otelleri, alışveriş festivali, restoranları ve eğlence kompleksleri emirliği aktif bir turizm merkezi haline dönüştürmüştür. Abu Dabi, ziyaretçilerine yeşil parklardan temiz sahillere, deniz sporlarından diğer sporlara, çölde egzotik maceralardan çeşitli alışveriş merkezlerine kadar pek çok değişken eğlence imkanı sunmaktadır (Şekil 21). Turistler Al Ain şehrine arkeolojik ve tarihi gezi için gidebildikleri gibi Al Hili Fun City, Al Faydha Resort, Al Jahili Fort şehirlerine de ve milli müzeye gidebilmektedir (İTO ÜLKE RAPORU, 1999: 19).

Dubai Emirliği’nde, festivaller, sportif aktiviteler, alışveriş emirliğinin önemli aktiveleridir, Ayrıca At Yarışları, Uluslararası Bot Yarışı, Deve Yarışları, Hava Oyunları, Dubai Çöl Golf Turnuvası, Dubai Dünya Kupası, Dubai Tenis Şampiyonası ve Uluslararası World Klass Rugby yarışları her yıl Dubai’de düzenlenen ve turistlerce yoğun ilgi gören sportif aktiviteler arasındadır (Şekil 21).

Şaryah Emirliği, ülkenin kültür merkezi olarak anılan emirliğidir. Emirlik ayrıca kriket oyunlarıyla ünlüdür. Khor Fakkan ve Kalba, Şaryah Emirliği’nin en önemli turistik yerleri arasında yer alır (DAĞOĞLU, 2005: 115).

Ümmü'l Kayvan, temiz kıyıları ve at çiftlikleriyle ünlüdür. Dünyanın en büyük “Dreamland” adlı Aquparkı ile bölgeye daha fazla ziyaretçi çekilmesi hedeflenmektedir.

Ras Al Kayme, tarihi özelliğiyle ünlü olan emirliktir. Fuceyre Emirliği çok temiz kıyılara sahip olup, yüzme, yatçılık, dalış turistik cazibeleri arasındadır (TÜRSAB, 2005: 4).

4.BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ'NDE NÜFUSUN GELİŞİMİ

Bugünkü Birleşik Arap Emirlikleri toprakları 16. yy.da Portekizli sömürgeciler bölgeye gelene kadar Emeviler, Abbasiler ve Osmanlı Devleti hâkimiyetinde kalmıştır. Tarih boyunca da bir ticaret ve gemi inşaatı merkezi olduğundan bu bölgede yaşayan halk maddi açıdan sürekli refah içinde olmuştur. Portekizlilerin 16. yüzyılın başlarından itibaren Basra Körfezi'ne girerek bölge halkını rahatsız etmeye başlamaları üzerine o zaman o bölgeyi himayesinde tutan Osmanlı Devleti harekete geçmiştir. Portekizliler ile Osmanlı devleti bölgede birbirleriyle mücadele içinde olmuşlardır. Portekizliler, Umman Sultanlığı'nın başkenti olan Maskat'ı ele geçirmiştir. Portekizlilerin ardından da İngilizler devreye girmişlerdir.

19. yüzyılın başlarından itibaren bölgede varlık gösteren İngilizler daha farklı bir politika izleyerek bazı Arap kabilelerinin ileri gelenleriyle ticaret ve saldırmazlık anlaşmaları imzaladılar. İngilizlerin sahip olduğu Doğu Hindistan Şirketi, Arap kabilelerinin başkanlarıyla yapılan anlaşmalara dayanarak Basra Körfezi'ne yönelik ticaret faaliyetlerini arttırmıştır. Ancak sahilden bazı grupların İngiliz gemilerine saldırımları üzerine İngiliz kuvvetleri 1819 yılında Ras Al Kayme'ye saldırdılar. Bu saldırı sahildeki Arap kabilelerinin başkanlarını İngilizlerle anlaşma yapmaya zorladı ve 1820'de söz konusu kabilelerin başkanlarıyla İngilizler arasında yeni bir saldırmazlık anlaşması imzalandı (YEARBOOK, 2008: 13-14).

Osmanlı Devleti, İngilizlerin nüfuzunu zayıflatmak için harekete geçerek Arap yarımadasının Katar'a kadar olan kısmını yeniden ele geçirdi. İngilizler 1892'de sahil boyundaki Arap emirlikleriyle yeni bir anlaşma yaparak buralardaki nüfuzlarını arttırdılar. Bu anlaşma gereğince söz konusu emirlikler iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde ve savunma konusunda İngilizlere bağlı olacaklardı. Bu emirlikler, 1947'ye kadar İngiliz Doğu Hindistan Şirketi'ne bağlı kaldılar. 1947'de İngilizler, Hindistan yarımadasından çekilmelerine rağmen Körfez emirliklerini elinde tutmaya devam ettiler. Bu tarihten sonra Körfez emirlikleri İngiltere Dışişleri Bakanlığına bağlandı. İngiltere'nin buraları terk etmemesinin en önemli sebebi petrolün varlığından olmuştur (DEİK, 2002: 2-3).

İngiltere, 1952'de kendine bağılı olarak Anlaşmalı Emirlikler Konseyi'ni kurdu. Zaman içersinde oluşan şartlar İngiltere'yi Körfez'den çekilmeye zorladı. İngilizler 1968'de Körfez'den çekileceklerini açıkladılar. Bunun üzerine 30 Mart 1968'de bölgedeki emirlikler kendi aralarında birlik oluşturma kararı aldılar. Bu birliğe başlangıçta Katar ve Bahreyn de dâhildi. Ekim 1969'da Katar ve Bahreyn birlikten çıkma kararı aldı. Kalan altı emirlik (bugünkü Birleşik Arap Emirlikleri'ni oluşturan yedi emirlikten altısı) 2 Aralık 1971'de İngiltere'den bağımsız olarak Birleşik Arap Emirlikleri'ni kurdu. İngiltere 1968'de koruması altında olan, bugünkü yedi emirliğin yanı sıra Bahreyn ve Katar'ın da aralarında olduğu, dokuz emirlikle olan anlaşmalarını kaldıracağını açıklamıştır. Bahreyn ve Katar Ağustos ve Eylül 1971'de bağımsızlıklarını ilan etmişler ve 1 Aralık 1971'de anlaşmaların resmi olarak feshedilmesi ile emirlikler tam bağımsız olmuşlardır. Ras Al Kayme dışındaki altı emirlik 2 Aralık 1971'de Birleşik Arap Emirlikleri'ni kurmuş, Ras el-Kayme 1972 yılı başında katılmıştır. Bağımsızlığın ilanından sonra ancak sağlıklı istatistikî veriler alınabilmiştir (AYDIN, 2008: 2-3).

Emirlikler içinde en büyük sahayı kaplayan Abu Dabi Emirligi ülkenin nüfus olarak çoğunluğunu teşkil etmektedir. Bu emirliğin çoğunu ise Beni Yas Ailesi teşkil eder. Beni Yas Ailesi o zamanın şartlarına göre karadan gelecek saldırılara karşı gayet emin bir limana sahip olan Abu Zabi adasına 1761 yılında gelmiştir. Buraya yerleştiklerinde 20 ev kadar bir topluluk oluşturmaktaydılar. Daha sonraki dönemlerde Abu Dabi Emirligi eski adıyla Abu Zabi Şeyhliğinin kendi aile içinde ve Suudilerle bir takım nüfuz ve sınır problemleri yaşanmıştır. Bureymi Vahası ile sınır sorunu Suudi Arabistan ile 1975'te ancak çözülebilmıştır. Bunun yanında komşu Katar ve Ubeyd Şeyhlikleriyle yine sıkıntılar, savaşlar yaşanmıştır.

İngilizlerin varlığı bölgede önemli bir etken olmuştur. Abu Zabi Şeyhliğinin çok güçlü olmasını istemeyen İngiltere diğer şeyhlikleri ayrı ayrı olarak müstakil kabul ettiğini açıklamıştır. Daha sonra 1900'lü yıllarda yönetimin hem İngiltere hem de komşu devlet ve şeyhliklerle münasebeti geliştirmesi ve sınır problemlerini çözmesiyle birlikte 1960'da petrolün bulunmasından sonra Abu Dabi Emirligi büyük bir kalkınma yaşamıştır. Diğer en büyük emirlik olan Dubai Emirligi, Ruveysid kabilesine mensupturlar. Emirliğin 19.yy. öncesine ait bölge tarihi ve nüfusu ile ilgili bilgiler

sınırlıdır. Fakat Dubai diğer adıyla Dübey ismiyle geçmektedir. 1800’lü yıllarda bu emirliğin Abu Zabi Şeyhliğine bağlı olduğunu gösteren bilgiler mevcuttur. Dubai Emirliği’nin 1822-1968 yılları arası nüfus verileri incelendiğinde (Tablo 1) Dubai’de 1822 yılında nüfusun 1.200 kişi olduğu görülür.

Tablo 1: Dubai Emirliği’nin 1822-1968 Yılları Arası Nüfusu

Yıl	Nüfus Miktarı (Kişi)
1822	1.200
1900	10.000
1930	20.000
1940	28.000
1954	34.000
1960	40.000
1968	58.971

Kaynak: Government United Arab Emirates <http://www.uaeinteract.gov.uae> >.05. 07. 2009.

Dubai Emirliği’nde 1822 yılında yaşayan nüfus kıyı kesiminde küçük yerleşmeler şeklinde daha çok tarımla geçimini sağlamıştır. 1900 yılında nüfus miktarı 10.000 kişiye ulaşmış olup, gemilerin uğramaya başlamasıyla birlikte dışarıdan göç almaya başlamıştır. 1930 yılında emirliğin nüfusu 20.000 kişiye çıkmış olup, daha çok kıyı kesiminde nüfus toplanmıştır.1940 yılında 28.000 olan nüfus miktarı, 1954 yılında 34.000 kişi olmuştur. 1968 yılında petrolün bulunmasıyla birlikte nüfusun artışı göçlerle birlikte hızlanmıştır. 1900’lü yıllarda, petrol bulunmadan önce kıyıda çok küçük yerleşim yerleri şeklinde hurma tarımı ve balıkçılıkla geçinen küçük şeyhlikler halinde bulunan bugünkü emirliklerde nüfusun değişmesi de 1960’lı yıllarda başlamıştır. Ülkenin 1965 yılında toplam nüfusunun 144.000 kişi olduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Bu rakamın 84.000’i erkek, 60.000 ise kadın nüfustur. Böylece erkek nüfus kadın nüfustan daha fazladır.

Tablo 2: Emirliklerin 1968 Yılı Genel Nüfus Sayımı (Kişi)

Emirlikler	Nüfus
Abu Dabi	46.500
Dubai	59.000
Şaryah	31.500
Acman	4.200
Ümmü'l Kayvan	3.800
Ras Al - Kayme	24.500
Fuceyre	9.700
Toplam	179.200

Kaynak: Government United Arab Emirates <http://www.uaeinteract.gov.uae>
>.05. 07. 2009.

İlk nüfus sayımı da İngilizlerin himayesinde 1968 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu sayıma göre toplam nüfus 179.200 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu sayıma göre en fazla nüfusa sahip olan emirlik 59.000 kişi ile Dubai olurken, onu 46.500 kişi ile Abu Dabi takip etmektedir. Abu Dabi'nin 1900'lü yılların başında nüfusunun 15.000 kişi olduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Bu iki emirliği 31.500 kişi ile Şaryah Emirliği takip ederken en az nüfusa sahip olan emirlik ise 9.700 kişi ile Fuceyre olmuştur. 1970 yılına gelindiğinde ise toplam nüfusun 223.000 kişi olduğu görülmektedir. Bu artışta özellikle erkek nüfusun artmasının etkili olduğu görülmektedir. Ülkede 1970 yılında erkek nüfusun 139.000'e yükseldiği görülür. Petrolün bulunmasıyla birlikte ülkeye gelen yabancı işçiler ve ortaya çıkan petroldeki istihdam sağlayıcı sanayi tesisleri nüfusu arttırmıştır.

Genel Nüfus Sayımlarına Göre Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Gelişimi

1968 yılından sonra Ras Al Kayme'nin diğer emirliklerle birleşmesinden, ülkenin bugünkü şekline girdiği 1972 yılından sonra ilk genel nüfus sayımı 1975 yılında yapılmıştır. Ülke genelini kapsayan nüfus sayımları 1975 yılında başlamıştır. 1975'ten sonra sırasıyla 1980, 1985, 1995 ve 2005 de olmak üzere 5 defa genel nüfus sayımı

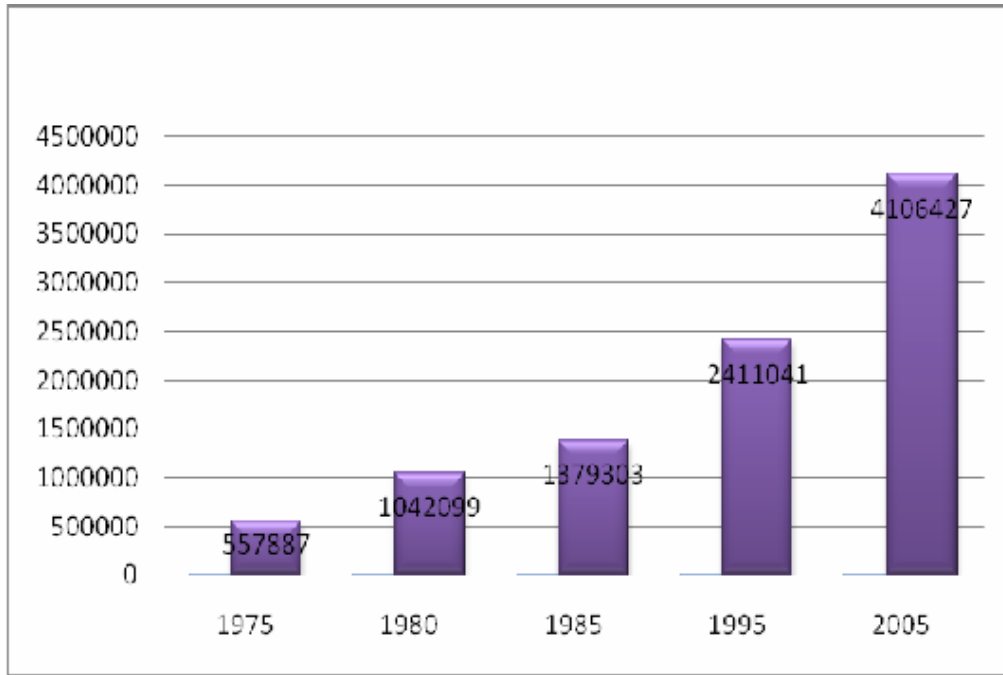

yapılmıştır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfus 1975 yılında 578.000 kişiye yükselmiş ve 2005 nüfus sayımında 4 milyonu aşmış durumdadır.

Tablo 3: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Nüfus Miktarı (Kişi)

Yıl	1975	1980	1985	1995	2005
Toplam	557.887	1.042.099	1.379.303	2.411.041	4.106.427

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.09.01.2010.

Şekil 2: 1975-2005 Yılları Arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Toplam Nüfus Miktarı

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1975 yılında yapılan ilk nüfus sayımında 557.887 kişi olan nüfus miktarı 1980 yılında 484.212 kişi artarak 1.042.099 kişiye yükselmiştir (Şekil 2). Bu iki nüfus sayımı arasında nüfus miktarı % 87 oranında artış göstermiştir. 1980 yılında nüfus miktarı 337.204 kişi artarak 1985 yılında 1.379.303 kişiye yükselmiştir (Tablo 3). Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1985 yılında nüfus miktarı 1980 yılına göre % 32'lik nüfus artışı göstermiştir. 1980 ve 1985 nüfus sayımları arasındaki nüfus artış oranı ele alındığında 1975-1980 yılları arasındaki döneme göre daha az nüfus artışı olduğu görülmektedir. 1985'ten sonra nüfus sayımı 1995 yılında yapılmıştır.

1985 yılında 1.379.303 kişi olan nüfus miktarı 1.031.738 kişi artarak 1995 yılında 2.411.041 kişiye yükselmiştir (Tablo 3). Bu iki sayım arasında Birleşik Arap Emirlikleri nüfusunun % 75 oranında arttığı görülmektedir. 1995 yılında 2.411.041 kişi olan nüfus miktarı 1.695.386 kişi artarak 2005 yılında 4.106.427 kişiye ulaşmıştır. Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1995-2005 sayım dönemleri arasında nüfusun % 70 oranında arttığı görülmektedir. Nüfus sayımlarında emirliklere göre nüfusun dağılışı incelendiğinde en fazla nüfusun Abu Dabi Emirliği'nde, en az nüfusun ise Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde olduğu görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Emirliklere Göre Nüfusu (Kişi)

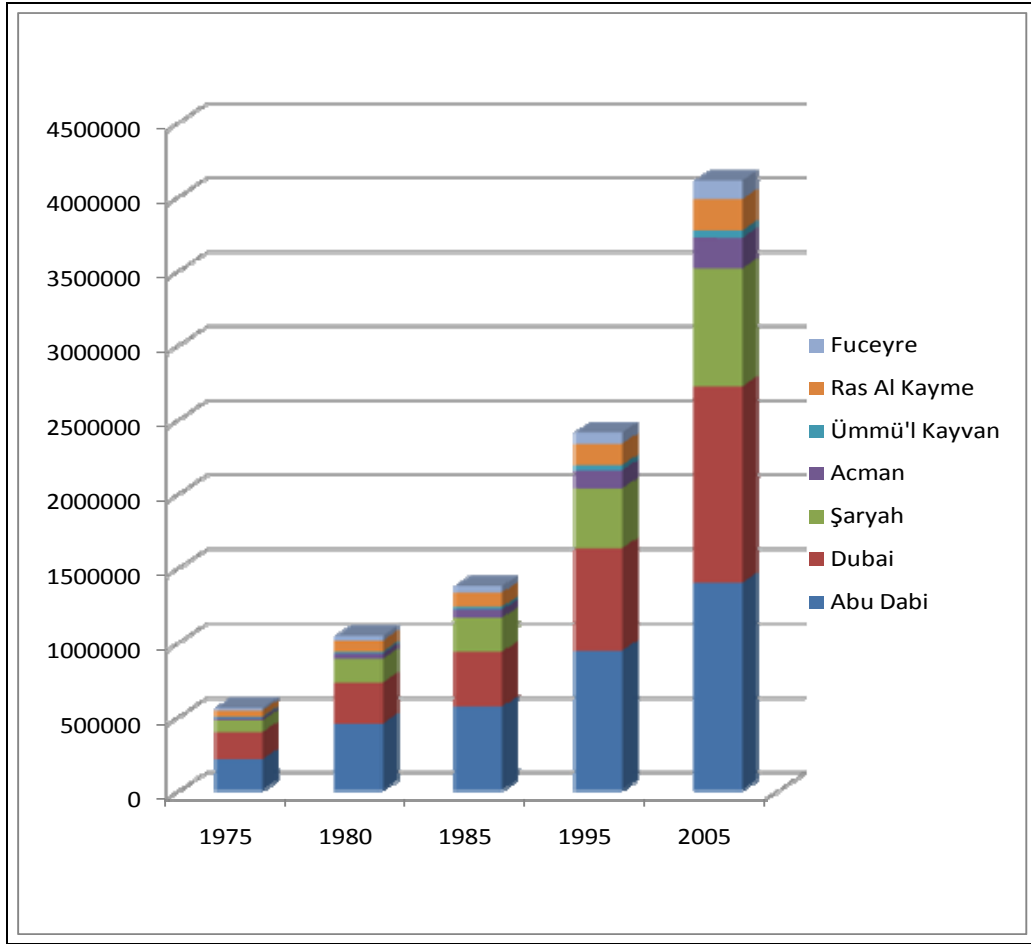
Emirlikler	1975	1980	1985	1995	2005
Abu Dabi	211812	451848	566036	942463	1399484
Dubai	183187	276301	370788	689420	1321453
Şaryah	78790	159317	228317	402792	793573
Acman	16690	36100	54546	121491	206997
Ümmü'l Kayvan	6908	12426	19285	35361	49159
Ras Al Kayme	43845	73918	96578	143334	210063
Fuceyre	16655	32189	43753	76180	125698
Toplam Nüfus	557887	1042099	1379303	2411041	4106427

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2004.aspx> >.08.06.10.

Emirliklerin nüfus gelişimi incelendiğinde Abu Dabi'nin, 1975 nüfus sayımında 211.812 kişi olan nüfus miktarının, 1980 yılında 240.036 kişi artarak 451.848 kişiye yükselmiş olduğu görülür. Emirlikte 1975-1980 yılları arasında nüfus miktarı % 113 oranında artış göstermiştir. 1975 ve 1980 genel nüfus sayımları karşılaştırıldığında Abu Dabi'nin özellikle 1980 nüfus sayımında ülkede toplam nüfusu barındırmadaki oranının artmış olduğu görülür. 1975'de ülke nüfusunun % 37,97'si Abu Dabi'de bulunurken, bu oran 1980'de artarak % 43,46'ya çıkmıştır. 1980 yılında 451.848 kişi olan nüfus miktarı, 1985 yılında 114.188 kişi artarak, 566.036 kişiye yükselmiştir (Tablo 4). Bu iki dönem arasında nüfus miktarı % 25 artmış olup, 1975-1980 yılları arasındaki döneme göre daha az nüfus artışı olmuştur. Abu Dabi Emirliği'nin 1985 yılında nüfusu 566.036 kişi iken, 1995 yılında 114.188 kişi artarak 942.463 kişiye

yükselmiştir (Tablo 4). Buna göre emirlikler içinde önceki sayımda olduğu gibi Abu Dabi Emirliği yine en fazla nüfusa sahip olmuştur ve neredeyse ülke nüfusunun yarısı bu emirlik içerisinde yer almaktadır (Şekil 3). 1995 nüfus sayımında ülkenin toplam nüfusu 2.411.041 kişi olup, bu nüfusun % 39,09'u Abu Dabi Emirliği'nde bulunmaktadır. Abu Dabi, Birleşik Arap Emirliği'nde 2005 nüfus sayımında en fazla nüfusa sahip olan emirlik olmuştur Abu Dabi'den sonra ise Dubai Emirliği gelmektedir. Abu Dabi Emirliği'nde 1995 yılında 942.463 kişi olan nüfus miktarı, 2005 yılında 1.399.484 kişi artarak 1.399.484 kişiye çıkmıştır. 1995 ve 2005 yılları arasında nüfus miktarı % 48 oranında artış göstermiştir. 2005 yılında emirlikler içerisinde en fazla nüfus Abu Dabi'de görülürken, en az Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde görülmektedir. Dubai ve Abu Dabi Emirlikleri arasındaki nüfus miktarı farkı bu nüfus sayımı döneminde en aza inmiştir (Tablo 4).

Dubai Emirliği'nin, 1975 yılında nüfus miktarı 183.187 kişi olup, emirlikler içerisinde Abu Dabi'den sonra nüfus miktarı bakımından ikinci sırada gelmektedir (Tablo 4). Bu sayımda emirliğin nüfusu ülke toplam nüfusunun % 32,84'ünü oluşturmaktadır. 1975 yılında 183.187 kişi olan nüfus miktarı 93.114 kişi artarak, 1980 yılında 276.301 kişi olmuştur. Dubai'nin 1975 nüfus sayımında toplam nüfus içindeki oranı % 32,84 iken, 1980'de ülke nüfusunun % 26,51'ne düşmüştür. 1980 yılında 276.301 kişi olan nüfus miktarı, 1985 yılında 94.485 kişi artarak 370.788 kişiye yükselmiştir (Tablo 4). 1995 nüfus sayımında toplam nüfus miktarının 318.672 kişi arttığı görülmektedir. Bu sayımda Dubai Emirliği'nin toplam nüfus içindeki oranı, 1985 sayımına göre % 1,71 artarak, % 28,59 olmuştur. 2005 yılında nüfus miktarı 1.321.453 kişiye ulaşmıştır. Emirliğin toplam nüfus içindeki oranı %32,18'e yükselmesiyle Abu Dabi Emirliği ile nüfus miktarı birbirine çok yaklaşmıştır. Emirliğin ticarete, turizmde, petrol üretiminde ve inşaat sektöründe ön plana çıkmasıyla birlikte nüfusu hızlı bir şekilde artmıştır.

Şekil 3: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası Emirliklere Göre Nüfusu

Şaryah Emirliği, Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfus sayımlarında üçüncü en fazla nüfusa sahip olan emirliktir (Şekil 3). 1975 nüfus sayımında 78.790 kişi olan nüfus miktarı 80.527 kişi artarak, 1980 yılında 159.317 kişiye ulaşmış olup, toplam nüfusun % 15,29'unun Şaryah Emirliği'nde yaşadığı görülmektedir. 1985 yılında nüfus miktarının 69.000 kişi arttığı görülürken toplam nüfus içindeki oranı çok az değişerek % 16,71 olarak gerçekleşmiştir. 1985 yılında 228.317 kişi olan nüfus miktarı 1995 nüfus sayımında % 176 oranında artarak 402.792 kişiye ulaşmıştır (Tablo 4). 1995 nüfus sayımında toplam nüfusun % 16,71'inin Şaryah Emirliği'nde yaşadığı görülmesiyle emirlik içerisinde toplam nüfus miktarı bakımından Abu Dabi ve Dubai'den sonra gelmektedir. 2005 nüfus sayımında Şaryah Emirliği'nin nüfus artış hızının fazla olduğu görülmüştür. 1995 yılında 402.792 kişi olan nüfus miktarı 2005 yılı nüfus sayımında

390.781 kişi artarak, emirliğin toplam nüfusu 793.573 kişiye ulaşmıştır. Şaryah Emirliği, Abu Dabi ve Dubai'den sonra üçüncü en fazla nüfus miktarına sahip olan emirlik olmuştur (Tablo 4). Şaryah Emirliği 1995 yılında toplam nüfusun % 16,33'ünü barındırırken, 2005 nüfus sayımında % 2,62 artış göstererek toplam nüfusun % 19,33'unu barındırmıştır. Şaryah Emirliği'nin genel nüfus sayımlarına göre toplam nüfus miktarı Tablo 4'de görüldüğü gibi Abu Dabi ve Dubai Emirliği'nden daha az olurken Ras Al Kayme, Ümmü'l Kayvan ve Fuceyre'den hep daha fazla olmuştur.

Acman Emirliği'nin, 1975 yılında 16.690 kişi olan nüfus miktarı ile Ras Al Kayme'den sonra emirlikler içerisinde beşinci sırada yer almaktadır. Emirliğin nüfusu 16.690 kişiden % 216 artarak 1980 yılında 36.100 kişiye ulaşmıştır (Tablo 4). Bu iki sayım arasında nüfus artış miktarı 19.410 kişi olmuştur. Acman Emirliği'nin, toplam nüfus içindeki oranı 1975 yılında % 2,99 olurken, 1980 yılında % 3,46'ya yükselmiştir. Acman Emirliği'nin 1980 yılında 36.100 kişi olan nüfusu 1985 yılında 18.446 kişi artarak 54.546 kişiye ulaşmıştır (Tablo 4). Acman Emirliği'nin toplam nüfus içindeki oranı 1980 yılında % 3,46 iken 1985 yılında % 3,95'e yükselmiştir. 1985 yılında toplam nüfus miktarı 54.546 iken 1995 yılı nüfus sayımında 66.945 kişi artarak 121.491 kişiye ulaşmıştır. 1995 ve 1985 arasında nüfus miktarı % 223 oranında artış göstermiştir. Acman Emirliği'nin 2005 nüfus sayımında da nüfus artış hızının fazla olduğu görülmektedir. Emirliğin toplam nüfusu 1995 yılına göre 85.506 kişi artarak 206.997 kişiye yükselmiş ve ülke toplam nüfusunun % 5,04'nü oluşturmuştur (Tablo 4).

Ümmü'l Kayvan Emirliği, ülkenin en az nüfusu olan emirliğidir. Tablo 4'de görüldüğü gibi 1975 yılında 6.908 kişi olan emirliğin nüfus miktarı, 1980 yılında 5.518 kişi artarak 12.426 kişiye çıkmıştır. Ümmü'l Kayvan Emirliği'nin ülke nüfusu içindeki oranı 1975 yılında % 1,24 iken, 1980 yılında % 1,19'a düşmüştür. Emirliğin nüfusunun artmasına karşın diğer emirliklere göre nüfus miktarında daha az artış olmuştur (Şekil 3). 1980 yılında 12.426 kişi olan nüfus miktarı 6.859 kişi artarak 1985 yılında 19.285 kişiye yükselmiştir. Ümmü'l Kayvan Emirliği, ülke toplam nüfusu içinde 1980 yılında % 1,19, 1985 yılında % 1,40'a yükselmiştir. 1985 yılı nüfus sayımına göre 19.285 kişi olan nüfus miktarı 16.076 kişi artarak 1995 yılında 35.361 kişiye ulaşmıştır (Tablo 4). Bu sayımda Ümmü'l Kayvan Emirliği'nin toplam nüfus içindeki oranı ancak % 1,47 olabilmıştır. Emirliğin 1995 yılında 35.361 kişi olan nüfus miktarı 13.798 kişi artarak 49.159 kişiye yükselmiştir (Tablo 4). Emirliğin toplam nüfus içindeki oranı 1995

yılında % 1,47 iken 2005 yılında % 1,20'ye düşmüştür. Emirliğin nüfus artış hızı diğer emirliklere göre daha düşük kalmıştır. Ümmü'l Kayvan Emirliği, Şekil 3'de görüldüğü gibi tüm nüfus sayımlarında en az nüfusa sahip emirliktir.

Ras Al Kayme Emirliği'nin, 1975 yılından 2005 yılına kadar nüfus artış hızı yüksek olmuştur. 1975 yılında 43.845 kişi olan nüfus miktarı 1980 yılında 73.918 kişiye çıkmıştır (Tablo 4). Bu iki nüfus sayımı arasında nüfus artış miktarı 30.073 kişi olmuştur. Ras Al Kayme'de 1975 nüfus sayımında toplam nüfus içerisinde % 7.89'una sahip iken 1980 nüfus sayımında % 7.09'a düşmüştür. Emirlikler içerisinde toplam nüfus bakımından 1975 ve 1980 yıllarında Şaryah Emirliği'nden sonra dördüncü sırada gelen emirlik olmuştur (Şekil 3). Ras Al Kayme Emirliği'nde 1980 yılında 73.918 kişi olan nüfus miktarı 1985 yılında % 31 oranında artarak 96.578 kişiye çıkmıştır (Tablo 4). Emirliğin 1985 yılında toplam nüfus içindeki oranı % 7 olup 1980 yılı ile aynı orana sahip olmuştur. Emirliğin nüfusu 1985 nüfus sayımında 96.578 kişi iken, on yıl sonra 46756 kişi artarak 1995 yılında 143.334 kişiye ulaşmıştır. 1995 yılında ülke toplam nüfusunun % 5,94'ü bu emirlik içerisinde yaşamakta olup, 1985 yılına göre % 1,96 oranında toplam nüfus içindeki oranı azalmıştır. 1995 yılı nüfus sayımına göre 2005 yılında emirliğin toplam nüfusu 66.729 kişi artarak 210.063 kişiye ulaşmıştır (Tablo 4). 2005 nüfus sayımında ülke nüfusunun % 5,11'nin burada yaşadığı görülmektedir. Ras Al Kayme Emirliği, Tablo 4'de olduğu gibi 1975-2005 nüfus sayımlarında emirlikler içerisinde nüfus miktarı bakımından Şaryah Emirliği'nden sonra dördüncü sırada gelmektedir. Ras Al Kayme Emirliği'nin 1975 yılında Acman Emirliği'yle olan nüfus miktarı farkı 27.155 iken 2005 nüfus sayımına göre 3.066 kişiye düşmüştür. Bunun sonucunda Acman'da nüfus artışı Ras Al Kayme'ye göre daha fazla olmuştur.

Fuceyre Emirliği'nde toplam nüfus miktarı 1975 yılında 16.665 kişi olup, nüfusu en az olan emirlikler arasındadır. Emirlikler içerisinde Acman Emirliği'nden sonra Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfus miktarı bakımından altıncı sırada gelmektedir. 1975 yılında 16.665 kişi olan nüfus miktarı 1980 yılında % 93 oranında artarak 32.189 kişiye yükselmiştir. 1975'teki sayımda ülke nüfusunun % 2,99'una sahipken, 1980'de % 3.46'sına sahip olmuştur. 1985 nüfus sayımında 1980 yılına göre nüfus miktarı 11.564 kişi artarak 43.753 kişiye yükselmiştir. Emirliğin toplam nüfus içindeki oranı 1980 yılında % 3,09 iken, 1985 yılında % 3,17'ye yükselmiştir. Emirliğin 1985 yılında nüfusu 43.753 kişi iken, 1995 yılında nüfusun 32.427 kişi artmasıyla toplam nüfus

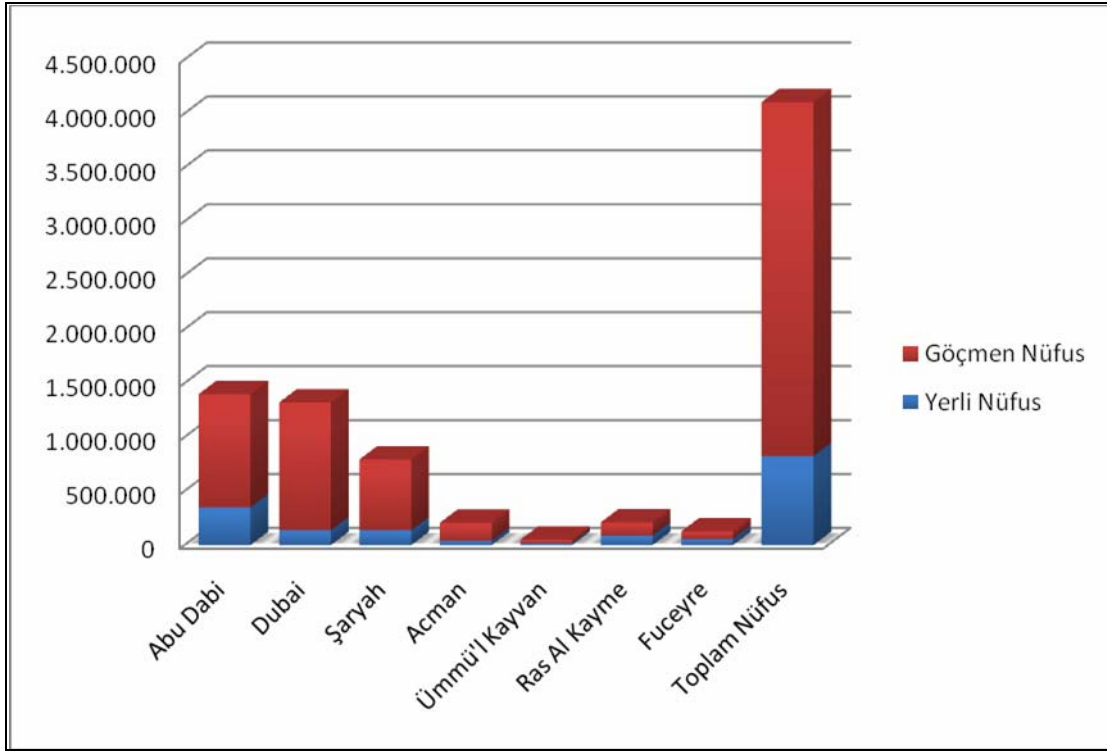
miktarı 76.180 kişiye ulaşmıştır. Emirliğin toplam nüfus içindeki oranı 1985 ve 1995 yılında aynı değerlere sahip olmuştur. Emirlikte nüfus miktarı 2005 yılında 49.518 kişi artarak, 125.698 kişiye yükselmiştir (Tablo 4). Emirliğin, ülke toplam nüfusu içindeki oranı 1995’de % 3,16, 2005 yılında ise % 3,06 olup, birbirine yakın oranlarda olduğu görülmektedir.

Tablo 5: 2005 Genel Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri’nde Yerli ve Göçmen Nüfus Miktarı (Kişi)

Emirlikler	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Yerli Nüfus	350.277	137.573	138.272	39.231	15.873	87.848	56.421	825.495
Göçmen Nüfus	1.049.207	1.183.880	655.301	167.766	33.286	122.215	69.277	3.280.932

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

2005 genel nüfus sayımına göre ülke toplam nüfus miktarı 4.106.427 kişinin 825.495 kişisi yerli nüfusu oluşturmaktadır. Abu Dabi Emirliği en fazla yerli nüfusu barındıran emirlik olurken, daha sonrasında Şaryah Emirliği gelmektedir. Yerli nüfusun büyük bir kısmı şehirlerde yaşamaktadır. Emirlikler içersinde Abu Dabi’de yerli nüfusun 181.870 kişisi şehirde oturmaktadır. Şehirde nüfusu en az olan emirlik ise 8.924 kişi ile toplam nüfusu da az olan Ümmü’l Kayvan olmuştur. Dubai Emirliği toplam nüfusu en fazla olan emirlik iken, yerli nüfus olarak ise üçüncü sırada yer almaktadır. Emirliğin daha çok dış göç almasıyla birlikte yerli nüfus miktarı azalmıştır. Dubai Emirliği’nin toplam nüfusu 2005 yılında 1.321.453 iken, yerli nüfus miktarı 137.573 kişi olmuştur (Tablo 5). Bunun sonucunda emirlikteki göçmen nüfus çoğunluğu oluşturmaktadır. Acman Emirliği’nde yerli nüfus 39.231 iken, Ras Al Kayme’de yerli nüfus miktarı 87.848 kişiye ulaşmıştır (Tablo 5). Fuceyre Emirliği’nde ise toplam nüfusa içerisinde yerli nüfus miktarı daha azdır. Emirliğin toplam nüfusu 125.698 kişi olup, 56.421 kişisi yerli nüfusu oluşturmaktadır.

Şekil 4: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2005 Yılı Genel Nüfus Sayımına Göre Yerel ve Göçmen Nüfusu

2005 genel nüfus sayımına göre göçmen halkın toplam nüfus miktarı 3.280.932 kişi olmuştur (Tablo 5). Bu nüfus miktarının % 72'si erkek nüfusu oluştururken, kadın nüfus oranı ise % 18 oranında gerçekleşmiştir. Yerli nüfusun kadın-erkek nüfus oranı birbirine yakın değerde iken göçmen nüfus yapısında özellikle çalışmak için gelen erkek nüfus miktarı toplam nüfus içinde büyük bir oran teşkil etmektedir.

Emirlikler içinde en yüksek göçmen nüfusa Dubai Emirliği sahiptir (Şekil 4). Emirliğin bölgenin ve ülkenin ticaret merkezi olması, petrol gelirleri, turizmle birlikte yüksek oranda göç olayı yaşamasından dolayı ülkenin en fazla nüfusa sahip emirliği olmuştur. Toplam göçmen nüfusun % 36'sı bu emirlik içerisinde yaşamaktadır. Abu Dabi Emirliği ikinci en fazla göçmen nüfusun bulunduğu emirlik olmuştur (Şekil 4). Göçmen nüfusun % 32'si bu emirlik içinde yaşamaktadır. Göçmen nüfus miktarının en az olduğu emirlik ise Ümmü'l Kayvan'dır. Göçmen nüfusun % 1'i bu emirlik içerisinde bulunmaktadır. Emirliğin daha az göçmen nüfusa sahip olmasındaki neden olarak ticaret, sanayi gibi iş istihdamında en az gelişen emirlik olmasıdır. Şaryah Emirliği'nin

nüfusunun % 83'ünü göçmen nüfus oluştururken, Acman Emirliği'nin ise % 81'ini oluşturmaktadır (Şekil 4). Bu iki emirlikte de göçmen nüfus çoğunluğu oluşturmaktadır.

Ras Al Kayme Emirliği'nde göçmen nüfusun daha fazla olduğu görülse de diğer emirliklere göre göçmen nüfus oranı daha az olmuştur. Emirlik nüfusunun % 58'ini göçmen nüfus oluştururken, yerli nüfus ise % 42'sini oluşturmaktadır. Fuceyre Emirliği toplam nüfusa göre göçmen nüfus oranının en az olduğu emirliktir. Emirlik nüfusunun % 55'ini göçmen nüfus oluştururken, % 45'ini yerli nüfus oluşturmaktadır. Bu durumda göçmen nüfus oranının en fazla olduğu emirlik Dubai olurken, en az göçmen nüfus oranı da Fuceyre Emirliği'nde gerçekleşmiştir.

Tablo 6: 1975-2005 Arası Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfus Artış Hızı (%)

Yıllar	Erkek Nüfus Artış Hızı(‰)	Kadın Nüfus Artış Hızı(‰)	Toplam Nüfus Artış Hızı(‰)
1975	-	-	-
1980	124,38	126,28	124,96
1985	43,72	81,14	56,06
1995	22,33	50,84	55,84
2000	44,69	40,75	43,39
2005	66,82	55,33	63,1

Birleşik Arap Emirlikleri'nde hızlı nüfus artışı yaşanmaktadır. 1960'lı yıllardan sonra petrolün bulunmasından sonra ülke dışarıdan yüksek oranda göç almıştır. 1975-1980 arasında nüfus artış hızı ‰ 124,96 olmuş ve bu oran ile Güneybatı Asya'daki en yüksek orandaki nüfus artışına sahip ülke olmuştur. Bu yıldan sonra diğer nüfus sayımları sonucunda nüfus artış hızı düşüş gösterse de dünya ortalamasına göre yüksek nüfus artışı görülmüştür. 2000 yılında nüfus artış hızı ‰ 43,39'a düşerek en düşük nüfus artışı yaşanmıştır. 2005 yılında nüfus artış hızı ‰ 63,1 ile yine dünya ortalamasının yukarısında gerçekleşmiştir. Ülke yönetimi hızlı nüfus artışını engellemek için göç olayını mümkün olduğu kadar düşürmeye çalışmakta ve sadece kendi ihtiyacının bulunduğu sektörlerde istihdam edebileceği nitelikli nüfusa ülkeye göç

etmesine izin vermeye çalışmaktadır. Ülkenin diğer genel nüfus sayımı 2010 yılı içinde yapılması planlanmaktadır.

Tablo 7: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2007-2011 Arası Tahmini Nüfus Miktarı (Kişi)

Yıl	Tahmini Nüfus
2007	4355232
2008	4485231
2009	4619111
2010	4756987
2011	4898979

Kaynak: Birleşik Arap Emirlikleri Ekonomi Bakanlığı

Birleşik Arap Emirlikleri'nin tahmini olarak nüfusunun hesaplanmasında Ekonomi Bakanlığının verilerinden yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır. 2007 yılında tahmini nüfus 4.355.232 kişi olarak hesaplanmıştır. Bu sayı ile 2008 yılında nüfusun 129.999 kişi arttığı tahmin edilmektedir. 2009 yılında ise nüfusun 133.880 kişi artarak 4.619.111 kişi olacağı tahmin edilirken 2010 yılında ise nüfusun 4.756.987 kişi olacağı hesaplanmıştır (Tablo 7). Ülke yönetimi artan nüfusun konut, sağlık, iş ve yaşam alanları oluşturmak için projeler hazırlamıştır. Abu Dabi Emirliği, Al Gharbia 2030 planını devreye sokmuştur. Diğer emirliklerde nüfus artışını göz önünde bulundurarak yeni yerleşim ve ticaret merkezleri açmak için projeler yapmışlardır.

5.NÜFUSUN DAĞILIŞI VE YOĞUNLUĞU

Birleşik Arap Emirlikleri'nde özellikle petrolün çıkartılmasıyla birlikte ekonominin geliştirilmesi turizm gelirlerinin artması ticaretin gelişmesiyle birlikte nüfus yoğunluğunda da artış yüksek oranda olmuştur. Emirlikler içerisinde en yüksek nüfusta Abu Dabi ve Dubai Emirliği başı çekmektedir. Bu emirlikler 1960'lı yıllarda sonra çok hızlı bir şekilde nüfus artışına sahip olmuştur. Bunun yanında Ümmü'l Kayvan, Ras Al Kayme, Fuceyre'de nüfus miktarı ülke içinde daha az olan emirliklerdir.

Tablo 8: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Genel Nüfus Sayımlarına Göre Emirliklerin Nüfus Yoğunluğu (Km²/kişi)

Emirlikler	1975	1980	1985	1995	2005
Abu Dabi	3,15	6,71	8,41	14,00	20,78
Dubai	47,15	71,12	95,44	177,46	340,14
Şaryah	30,42	61,51	88,15	155,52	306,40
Acman	64,44	139,38	210,60	469,08	799,22
Ümmü'l Kayvan	8,89	15,99	24,82	45,51	63,27
Ras Al Kayme	26,04	43,91	57,37	85,14	124,78
Fuceyre	14,29	27,62	37,54	65,36	107,85
Toplam	7,18	13,41	17,75	31,03	52,85

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx>>.04.01.2010.

1975 yılında Emirliklere göre nüfus yoğunluklarına baktığımızda Abu Dabi Emirliği'nin en çok nüfusu barındıran emirlik olmasına rağmen nüfus yoğunluğunda en az orana sahip olduğunu görmekteyiz Bunun nedeni ise Abu Dabi Emirliği'nin ülke yüzölçümünde en fazla orana sahip olmasıdır. Ülke toplam alanının % 86'sı bu emirlik içerisinde yer almaktadır. Abu Dabi Emirliği'nde nüfus yoğunluğu 3,15 olurken, Dubai Emirliğinde ise Abu Dabi'den daha az nüfusa sahip olmasına rağmen nüfus yoğunluğu 47,15 olmuştur. Bunun nedeni ise Dubai yüzölçümünün daha az olmasıdır. En yüksek nüfus yoğunluğu olan emirlik ise 64,44 ile Acman Emirliği'dir. 1975 sayımında ülke nüfus yoğunluğu ise 7,18 olmuştur. Çöl bölgelerinde ise nüfus yoğunluğu 1'in altına düşmüştür.

1980 nüfus sayımı sonucunda Abu Dabi Emirliği'nde nüfus yoğunluğu 6,71 iken, Dubai Emirliğinde 71,12 km²/kişi olmuştur (Tablo 8). Şaryah Emirliği'nde nüfus yoğunluğu artışı fazla olmakla birlikte emirlikler içerisinde en fazla nüfus yoğunluğuna

Acman Emirliği ulaşmıştır. Emirlikte nüfus yoğunluğu 139,38 km²/kişi olmuştur. Ülkede nüfus yoğunluğu az olan emirliklerden biri de 15,99 km²/kişi ile mm'l Kayvan Emirliği'dir (Tablo 8).

1985 yılında nüfus yoğunluğu en fazla olan emirlik Acman Emirliği olurken, en az nüfus yoğunluğu da 8,41 km²/kişi ile Abu Dabi Emirliği'nde olmuştur (Tablo 8). Ülkenin en fazla nüfusa sahip olan emirliği olmasına karşın nüfusu yok denecek kadar az olan çöl bölgelerine sahip olması, kapladığı alanın büyüklüğü sonucunda nüfus yoğunluğu azdır. Dubai ve şaryah Emirliği de nüfus yoğunluğu fazla olan emirliklerdir. mml Kayvan ve Fuceyre'de nüfus yoğunlukları daha az olmuştur.

1995 nüfus sayımı sonucunda Abu Dabi Emirliği nüfus yoğunluğu en az olan emirlik olurken, Acman Emirliği diğer sayımlarda olduğu gibi yine en yüksek nüfus yoğunluğuna sahip olmuştur. Acman'da 469,08 km²/kişi olan nüfus yoğunluğu Abu Dabi'de 14 km²/kişi'ye düşmektedir (Tablo 8). Dubai Emirliği'nde 177,46 km²/kişi olan nüfus yoğunluğu şaryah'da 155,52 km²/kişi olmuştur. Bu iki emirlik diğer yıllardaki gibi birbirine yakın nüfus yoğunluğuna sahip olmuştur. Ras Al Kayme Emirliği'nde nüfus yoğunluğu 85,14 km²/kişi olurken, mm'l Kayvan'da düşerek 45,51 km²/kişi olmuştur. lke toplam nüfus yoğunluğu da 31,03 km²/kişi'ye ulaşmıştır (Tablo 8).

2005 nüfus sayımı sonucunda Dubai Emirliği'nde nüfus yoğunluğu km²'de 340,14 kişi iken Abu Dabi'de ise km²'ye 20,78 kişi düşmektedir (Tablo 8). En fazla nüfus yoğunluğu ise Acman Emirliği'nde olmuştur. En fazla nüfus yoğunluğunun burada olmasında ülke yüzölçümünün sadece % 0,3 'ne sahip olmasıyla açıklanabilir. Abu Dabi ve Al Ain Şehir merkezinde nüfus yoğunluğu fazla iken geriye kalan kısımlarda nüfus yok denecek kadar azdır. lke nüfus yoğunluğunda ise 1975'de km²'ye 7,18 kişi düşerken 2005 sayımında bu rakam km²'ye 52,85 kişi düşecek Şekilde artarak kendini göstermiştir ve bu rakam giderek de artmaktadır. Emirliklerdeki nüfus yoğunluğunun fazla olduğu sahalarda Őehirlerdir. Kırsal nüfus yoğunluklarına baktığımızda en fazla kırsal nüfus yoğunluğu Ras Al Kayme'de görülmektedir. En az kırsal nüfus yoğunluğu ise Dubai Emirliği'nde görülmektedir. Bu durumun oluşmasında Dubai Emirliği'nin büyük ölçüde nüfusunun Şehirlerde yaşaması neden olmaktadır.

Emirliklerin şehir merkezi nüfus yoğunluklarına bakıldığında Abu Dabi Emirliği'nin nüfus yoğunluğu 2005 yılında 20,78 km²/kişi iken Abu Dabi şehir merkezinde nüfus yoğunluğu 2.550 km²/kişi bulmaktadır (Tablo 8). Dubai'de ise emirliğin nüfus yoğunluğu km²'de 360,14 kişi olurken Dubai şehir merkezinde 3660 kişiyi bulmaktadır. Al Ain şehrinde de nüfus yoğunluğunun km²'ye 36 kişi düştüğünü görmekteyiz.

Ortadoğu'da nüfusunun dağılışı bakımından en önemli özelliği homojenlik göstermemesidir. Bunun nedeni de doğal koşulların bölge içerisinde birbirinden oldukça farklı dağılımına bağlanabilir. Ortadoğu'da nüfusun yoğun olduğu alanların başında yapısal ve iklimik faktörlerin beşeri faaliyetlere uygun olduğu yerler gelmektedir. Buna karşın nüfus yoğunluğunun çok düşük olduğu yerlerin başında bölgede geniş alanlar kaplayan çöller gelmektedir. Çöl alanlarında sadece büyük vahalarda nüfusun toplandığı bunun dışında ise yoğunluk olmadığı görülür. Yüksek sıcaklık beraberindeki yüksek kuraklık koşulları tarımı zorlaştırmaktadır. Akarsuların olmadığı ve denize uzak kıyılarda uzak mutlak çöl bölgelerinde nüfusun çok az olduğu görülmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri nüfus dağılışına bakıldığında coğrafi faktörlerin ülkenin nüfus özelliklerine büyük etkide bulunduğu görülmektedir. Ülkede nüfusun toplandığı yerler daha çok kıyı bölgeleridir. Çöl bölgeleri su imkânlarının olmadığı yerler nüfusun çok az ve seyrek olduğu sahalar olarak dikkat çekmektedir. Çöl bölgelerine geçildiğinde km²'ye bir kişiden az nüfusa sahiptir.

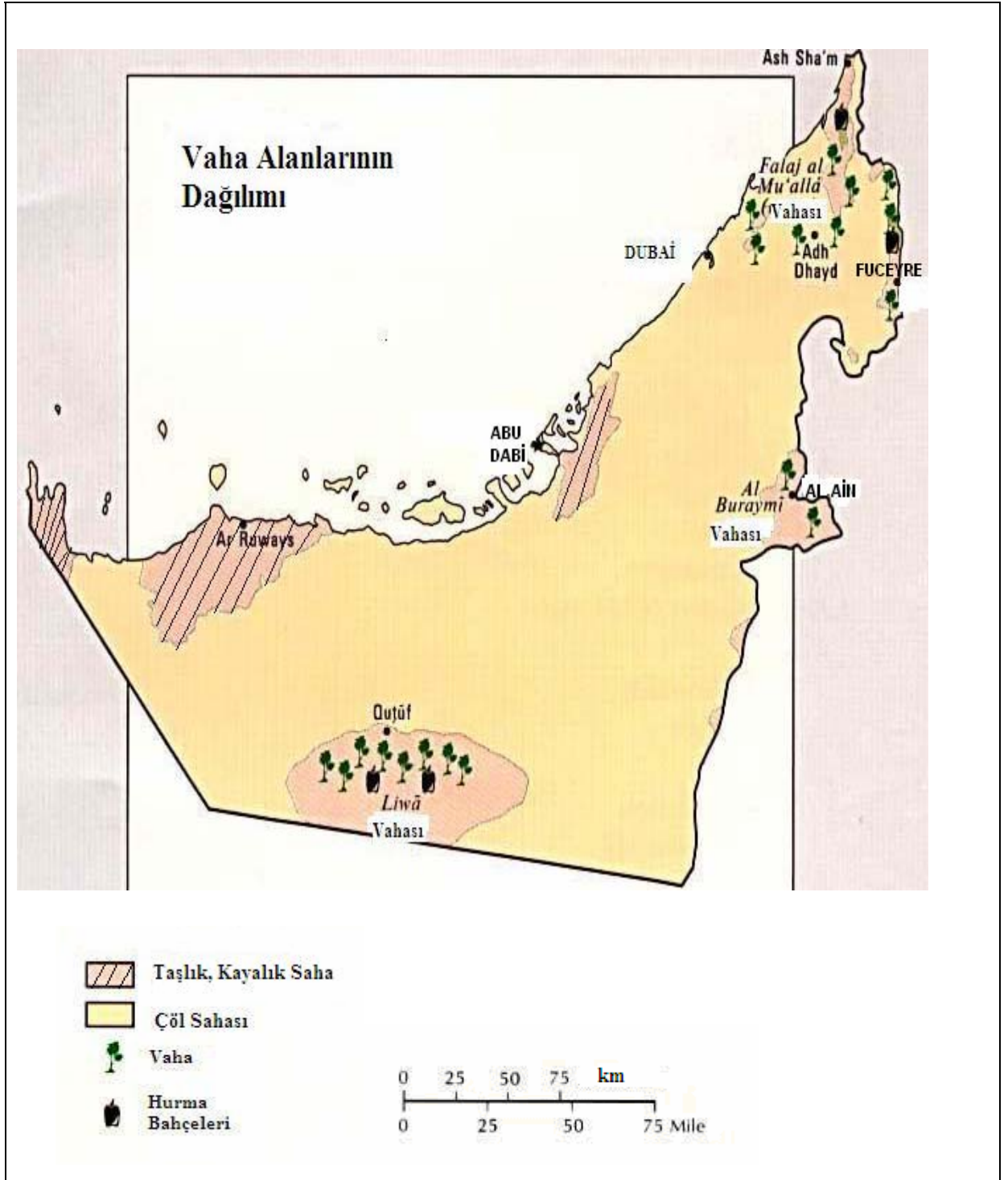
Yeni yapılaşma şehir merkezinden banliyölere ve çevre adalara doğru kaymaktadır. Büyük ölçekli projelerin önümüzdeki on yıllık dönemde konut arzını arttıracığı beklenmekte ise de, diğer taraftan Emirlik için planlanan turizm ve sanayi yatırımları neticesinde canlanacak ekonominin, şehir nüfusunu da önemli derecede arttıracığı tahmin edilmektedir. Turizm ve konut sektöründeki yatırımlar yoluyla petrol gelirleri ağırlıklı ekonomik yapının çeşitlendirilmesi emirliğin öncelikleri arasında yer almaktadır. Önümüzdeki 10-15 yıllık süreçte tamamlanması öngörülen söz konusu projeler, başlatılan sanayi yatırımları ve gelişen ticaretin de etkisiyle hızla artan nüfusun konut ihtiyacının çözümüne yönelik bir yatırım olarak da değerlendirilmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 650.000 km² büyüklüğünde bir alan çöllerle kaplıdır. Çöl bölgelerinde nüfus daha çok su kaynaklarının olduğu vahalarda yer almaktadır.

(Şekil 5) Bu nüfus, yeraltı sularıyla yakın bir ilişki kurarak pınarlardan faydalanma, kuyular açma, akarsular önünde basit barajlar yapma gibi çeşitli sahalarda faaliyet göstermişlerdir. Alüvyal ovalarla vadi tabanlarının yeraltı su seviyesinin yüzeye yakın olması nedeniyle çok eski tarihlerden beri buralardan yararlanılmıştır. Bununla birlikte bol sulu alüvyal ovalar dışında kalan yerlerde bir kaç yüz metre derinliğe inen kuyular kazılarak istifade yoluna gidilmiştir. Yeraltı suyunun bulunabildiği yerlerin tespiti ile en ıssız çöl sahalarından, büyük şehirlere kadar her yerde, yüzyıllardan beri sayısız kuyular açılmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde çöl olmayan arazi oranına bakıldığında toplam yüzölçümünün % 10'una sahip olduğu görülür. Bu oranın azaltılmasında su kaynaklarının büyük önemi bulunmaktadır. Vahalar da genellikle kurak bölgelerde, mutlak olarak beşeri tesislerin temeli olmuş ve onların devamını sağlamışlardır. Buna göre, yeraltı su kaynaklarına dayanan kuyular özellikle susuzluğun mutlak olduğu kurak bölgelerde kervan yollarına yön verdirmiş, hayvancılık ekonomisini organize etmiş, beşeri toplulukları derlemiş, nihayet vahaların tesisine kadar etkili olmuştur. Kurak ve Yarı-Kurak bölgelerde şehir, kasaba ve hatta köylerin kuruluş yerlerinin tayininde ayrıca olumlu bir rol oynamıştır.

Vahalar kum okyanusun içinde yeşil bir ada gibidir (KİNG, 2008: 13). Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusun yoğunlaştığı bölgeler olarak vahalarda Abu Dabi Emirliği başta gelmektedir. Abu Dabi Emirliği çok sayıda vahayı içinde bulundurmaktadır (Şekil 5). Bunlar içinde en önemlileri arasında Liwa Vahası ve Bureymi Vahası gelmektedir. Liwa Vahası, Basra körfezinin 100 km güneyinde Abu Dabi şehir merkezinin 150 km güney güney batısında ve Rub'ül Hali Çölünün kuzey noktasında yer alır. Liwa Vahası doğu batı doğrultusunda 100 km devam etmektedir (Şekil 5). Liwa Vahası kendi merkezi olan Muzayri ve Aradah yerleşmesiyle beraber 50 köyü de içinde barındırmaktadır. Vahanın toplam nüfusu ise 20.000 kişi olmuştur. Vahada geleneksel ekonomik geçim kaynağı hurma yetiştiriciliğidir. Ayrıca yerli halkın burada evleri bulunurken önemli turizm alanlarından birisidir. Burada özellikle otellerin ve festivallerin olması nüfusu canlı tutmaktadır (ABU DABI EMİRLİĞİ EKONOMİ ve PLAN DEPARTMANI).

Şekil 5: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Vaha Alanları

Ülkenin diğer bir önemli vahası ise Bureymi Vahası olarak da bilinen Al Ain Şehri'dir. Bureymi Vahası eski zamanlardan bu yana geleneksel tarım faaliyetleriyle geçimini sağlayan ve göçebe yaşam tarzında yaşayan kabilelere ve topluluklara ev

sahipliği yapmıştır. Bureymi Vahası'nda meyve yetiştiriciliği, mango, limon ve muz ağağları bulunmaktadır. Ayrıca bu bölgenin Hacer Dağlarına yakın bulunan dağlık bölgedeki vadilere ev sahipliği yaptığı görölmektedir. Hurma tarımı da vahanın önemli ekonomik kaynaklarında birisidir. Bureymi Vahası'nın, 7 daha küçük vahası bulunmakta olup, bunlar Al Ain Vahası, Al Jahili, Oattara, Al Muteredh, Al Jim, Al Muaijili ve Hili Vahaları'dır.

6.NÜFUS HAREKETLERİ

6.1.Yıllık Doğum Miktarları

Birleşik Arap Emirlikleri'nde yıllık doğum miktarlarında, yıllara göre artışın olduğu görülmektedir. Ekonominin hızla büyümesi, artan işgücü ihtiyacı, ticaretin geliştirilmesi, yeraltı kaynaklarının verimli bir şekilde değerlendirilmesiyle yüksek bir oranda göçle gelen nüfusu kendisine çekmiştir. Yıllık doğum miktarının artmasında yerli nüfustan ziyade yabancı nüfusun doğum miktarında artış olduğu görülmüştür. Yerli nüfusun doğum miktarı daha az olmuştur

Tablo 9: 1985-2007 Yılları Arasında Yıllık Doğum Miktarı (Kişi)

Emirlikler	1985	1995	1999	2000	2001	2002	2003	2005	2006	2007
Abu Dabi	18874	20425	21303	23525	23974	24317	24990	27113	25738	27002
Dubai	10795	14448	14097	15324	16753	17681	18531	18253	18772	20764
Şaryah	6551	5951	6552	6888	7287	7766	8619	9027	8277	8952
Acman	1572	1369	1897	1962	1979	2190	2512	3954	4180	4442
Ümmü'l Kayvan	569	756	722	716	709	693	756	727	678	690
Ras Al-Kayme	3357	2957	2941	3096	3258	3329	3361	3230	3013	3214
Fuceyre	2474	2661	2147	2175	2176	2094	2396	2319	2311	2625
Toplam	44192	48567	49659	53686	56136	58070	61165	64623	62969	67689

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html>.11.07.2009.

1985 yılında doğum miktarı toplamda 44.192 olurken, 1995 yılında 48.567 kişiye yükselmiştir. Bu yılda en fazla doğum miktarı Abu Dabi Emirliği'nde olurken en az doğum miktarı da Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde olmuştur (Tablo 9). 2000 yılında doğum miktarı 53.686 kişiye çıkarken 2001 yılında artış daha fazla olmuş ve doğum miktarı 56.136 kişiye ulaşmıştır. Dubai Emirliği'nde 2001 yılında doğum miktarı 1429 kişi artarak, 16.753 kişiye ulaşmıştır (Tablo 9). 2000 ve 2001 yıllarında da Ümmü'l Kayvan Emirliği en az doğum miktarının olduğu emirlik olmuştur. Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2002 yılında Ümmü'l Kayvan ve Fuceyre Emirlikleri'nde doğum

miktarı azalmasına karşın, geriye kalan tüm emirliklerde doğum miktarı artış göstererek 58.070 kişiye yükselmiştir (Tablo 9).

2003 yılında Abu Dabi ve Ras Al Kayme Emirliği'nde doğum miktarı artışı bir önceki yıla göre az olmasına karşın diğer emirliklerde doğum miktarı artmıştır. 2005 yılında Abu Dabi, Dubai, Şaryah ve Acman Emirlikleri'nde doğum miktarı artarken Ras Al Kayme, Ümmü'l Kayvan ve Fuceyre Emirlikleri'nde ise doğum miktarı azalmıştır. 2006 yılında Dubai ve Acman Emirlikleri'nde doğum miktarı artarken geriye kalan emirliklerde doğum miktarı azalmıştır (Tablo 9). Ülkenin toplam doğum miktarında ise düşüş yaşanmıştır. 2005 yılında 64.623 kişi olan doğum miktarı 2006 yılında 62.969 kişiye düşmüştür. 2007 yılında ise tüm emirliklerde doğum miktarı artışı fazla olup, 2006 yılına göre ülkede doğum miktarı 4.720 kişi daha fazla olmuştur (Tablo 9).

Doğum miktarına yaş grubuna göre baktığımızda 15-19 yaş arası doğum yapanların % 9,5 olduğunu görmekteyiz. En çok doğum yapan yaş aralığı ise 20-25 yaş arasındır. Bu dönemde doğum yapanların oranı % 25,6 olmuştur. En az doğum yapan yaş gurubu da 40-44 arası % 6,4 iken, 45-49 yaş aralığının da % 3,6 olmuştur. 1985 yılında en fazla doğum olayının gerçekleştiği emirlikler Abu Dabi, Dubai ve Şaryah olmuştur. Yıllık doğum miktarında şehir nüfusunun doğum miktarının, kır nüfusuna göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kız-erkek bebek doğum oranına baktığımızda 2005-2007 yılları arasında erkek bebek sayısı 32.050 iken, kız bebek sayısı 30.000 olmuştur. 2007 yılında yerli nüfusun yıllık doğum miktarı 27.000 olurken, göçmen nüfusun doğan bebek sayısı 35.000 olmuştur. Genel olarak bakıldığında şehirlerde doğan bebek sayısı daha fazla olmakla birlikte, dikkat çekici olarak erkek nüfus miktarı kız bebek sayısına göre daha fazladır.

Tablo 10: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yıllık Doğum Hızı

Yıl	Doğum Miktarı	Yıllık Doğum Hızı (‰)
1985	44192	30,0
1995	48567	20,1
2000	53686	17,9
2001	56136	17,7
2002	58070	17,3
2003	61165	17,2
2004	61165	16,3
2005	64623	15,7
2006	62969	14,9
2007	67689	15,1

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.09.2010.

Yıllık doğum hızı; toplam doğum sayısının yıl ortası toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır. 1985 yılında ‰ 30 olan yıllık doğum hızı on yıl sonra ‰ 20,1'e düşmüştür (Tablo 10). 1985 yılında yıllık doğum hızının yüksek olduğu görülmektedir. Bu yıldan sonra doğum miktarının arttığı görülse de doğum hızında azalmalar görülmüştür. 1995 yılında doğum hızı ‰ 20,1 oranında olmuştur. 2000-2003 yılları arasında oranlar birbirine yakınlık gösterse de düzenli bir azalıştan bahsedebiliriz. 2004 yılında bu oran yılda ‰ 17'nin altına düşmüştür. 2006 ve 2005 yıllarına baktığımızda 2006 da bir önceki yıla göre doğum miktarında 1.654 kişi daha az olmuştur (Tablo 10). Doğum miktarındaki azalmaya bağlı olarak bir önceki yıla göre doğum oranı ‰ 14,9'a gerilemiştir. 1985'ten bu yana baktığımızda doğum hızında bazı yıllarda farklılıklar olsa da genelde istikrarlı bir oranda azalıştan bahsedebiliriz.

Tablo 11: 1985- 2007 Yıllarında Genel Doğurganlık Hızı

Yıl	%o	Yıl	%o
1985	180,3	2002	69,0
1995	106,0	2003	67,9
1998	74,6	2004	63,2
1999	72,1	2005	76,5
2000	73,3	2006	72,7
2001	71,6		

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.10. 2010.

Ülkede petrolün bulunmasında sonra gelirlerin atması gelişen sanayi, ticaret, turizm, inşaat sektörü ve bunun sonucunda erkek işgücünün artmasıyla beraber erkek nüfus sayısı hızla artmıştır. Genel doğurganlık hızı hesaplamalarında 15-49 yaş kadın nüfus sayısı ve doğum miktarı temel parametrelerden bir tanesidir. Özellikle hükümetin evliliği teşvik etmesi, evlenecek çiftlere para yardımıyla bulunması doğum miktarındaki artışlardaki nedenlerden bir tanesi olmuştur. Ülkeye göç eden kadın nüfus sayısındaki artış da doğurganlık oranının düşmesinde ters etkiye neden olmuştur. Yüksek doğurganlık oranının düşmesinde özellikle kadın nüfusun eğitim seviyesinin yükselmesi, üniversite mezunu ve okuyan kadın sayısının artması da doğurganlık hızının 1985'ten sonrasında düşmesinde etkili olmuştur.

Ülkenin ekonomik durumu, demografik yapıya göçlerin etkisi ile birlikte bedevilikten şehirleşmeye doğru gidiş gibi durumlar doğurganlık hızının değişim ve azalmasında etkili olmuştur. 1998-2001 yılları arasında birbirine yakın oranlar kendini göstermiştir. 2002 yılında %o 70'in altına düşmüştür. 2002 yılından 2004 yılına kadar düzenli olarak doğurganlık hızı düşmüştür. 2005 yılında ise doğurganlık hızının yükseldiği görülmektedir. Bu durumun görülmesinde doğum miktarının atması etkili olmuştur.

6.2.Doğurganlık

Kadınlarda ilk çocuğu doğurma yaşı genel olarak evlenme yaşı eğitim seviyesi, iş ve gelir sağlama çabası, yaşam standartları, aile yapısı ekonomik durumlar gibi etkenler tarafından belirlenmektedir.

2002 yılında 15-19 yaş aralığında 111.065 kadın nüfus vardır. Bu yaş grubu kadınlarından doğum yapan sayısı 2.361 kişidir. 2003 yılında ise 15-19 yaş aralığında 118.322 kadından 2.647'si doğum yapmıştır (Tablo 12). 20-24 yaş aralığında doğum yapan kadın sayısı artış göstererek 12.626 kişi olurken, yine aynı grupta 2003 yılında 12.551 kişi doğum yapmıştır. Doğum yapan kadın sayısının 2002-2003 yılları arasında % 408 artmış olduğu görülür. 2002 ve 2003 yıllarında en çok doğum yapan kadın yaş grubu 25-29 yaş arasındadır. Yine bu aralıkta göçmen nüfustan doğum yapan kadın sayısının yerli nüfustan doğum yapanlardan daha fazla olduğu görülür. Diğer yaş gruplarında yerli ve göçmen nüfusun doğum yapan kadın sayısı arasındaki fark az olmasına karşın 25-29 yaş aralığında fark açılmıştır. 30-34 yaş arasında doğum yapan kadın sayısında 2002 -2003 yıllarında azalma görülmektedir. 2002 yılında 40-44 yaş arasında 63.512 kadından 2.415'i doğum yaparken, 2003 yılında ise 68.232 kadından 2.796'sı doğum yapmıştır. 45-49 yaş grubunda iki yılda da rakamlarda azalma vardır (Tablo 12).

Tablo 12: 2002 ve 2003 Yıllarında Doğumların Anne Yaş Grubuna Göre Durumu

Kadın Yaş Grubu	2002			2003		
	Yerli Nüfus	Göçmen Nüfus	Toplam	Yerli Nüfus	Göçmen Nüfus	Toplam
15 - 19	1136	1225	2361	1257	1390	2647
20 - 24	6221	6405	12626	6177	6374	12551
25 - 29	6856	10066	16922	7645	11065	18710
30 - 34	4796	8419	13215	5334	9365	14699
35 - 39	2768	4467	7235	2941	4729	7670
40 - 44	998	1417	2415	1101	1695	2796
45 - 49	302	376	678	246	374	620
50 +	61	53	114	51	50	101
Belli Olmayan	1007	1497	2504	1003	368	1371
Toplam	24145	33925	58070	25755	35410	61165

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.02.2010.

Yaş gruplarına göre aynı yaştaki doğum yapan kadın sayısının, aynı yaştaki toplam kadın sayısına oranladığımızda yaşa özel doğurganlık oranı ortaya çıkmaktadır. 1985-2005 arasında eğitim seviyesinin yükselmesi ekonomik gelişmelerle birlikte 25-29 yaş grubunda doğum yapan kadın sayısının üç sayımda da daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Buna karşın 2005 yılında 40-44, 45-49 yaş gruplarında doğum yapan kadın sayısının diğer sayımlara göre daha düşük bir oranda gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde doğurganlığı etkileyen faktörlerin başında çalışan nüfus içinde kadın sayısının artması olmuştur. 1994'te % 5,4 iken, 2004'te % 16'ya yükselmiştir. Kadınların günlük yaşamda sosyal ve ekonomik özgürlükleri kısıtlayıcı faktörlerin azalması, ticari hayatta kadınların özgürce yer alabilmeleri ve yüksek eğitim alan kadın nüfus sayısının artmasıyla birlikte özellikle evliliklerin daha geç yapılmasıyla, daha fazla doğum olayının görüldüğü 15-24 yaş grubundaki kadınların doğurganlık düzeyi değişmiştir. Gelişmiş ülke deneyimleri göstermiştir ki sosyal ve

ekonomik gelişmeye bağlı olarak eğitim seviyesinin yükselmesi, evliliklerin geciktirilmesi, doğum kontrol araçlarının kullanımının özellikle kırsal kesimlerde de yaygın olarak kullanımının artması, doğurganlık eğiliminin değişmesine yol açmıştır. Şehirleşme ve gelir dağılımındaki iyileşmeler, küreselleşmeye bağlı olarak uluslararası bilgi ve iletişimin yaygınlaşması doğurganlık oranının düşmesine ve dolayısıyla yaşlar itibariyle doğurganlık eğiliminin değişmesine etki eden faktörler olmuştur. Gelişme yolunda önemli mesafeler kaydetmiş ülkelerde, doğumların özellikle genç yaşlarda ve doğurganlık çağının sonuna doğru azaldığı ve daha çok 25-35 yaşlarında yoğunlaştığı gözlenmiştir (KOCAMAN, 2002: 12-13).

6.3.Yıllık Ölüm Miktarları Nedenleri, Ölüm Yaş Sınırı, Bebek Ölümleri ve Nedenleri

1985 yılından itibaren ölüm miktarlarına bakıldığında genelde her yıl arttığı görülmektedir. Ülkede sağlık hizmetlerinin gelişmiş olması ve ülke yönetiminin sağlık politikalarıyla vatandaşlarına kısmi de olsa ücretsiz hizmet sunması ve ekonominin güçlü olması nedeniyle ülke nüfusuna göre ölüm miktarı yüksek değildir.

Tablo 13: 1994-2007 Yılları Arası Yıllık Ölüm Miktarı

Yıl	Ölüm Miktarı (Kişi)	Yıl	Ölüm Miktarı (Kişi)
1985	2870	2000	5396
1994	4584	2001	5777
1995	4479	2002	5994
1996	4785	2003	6002
1997	4878	2004	6123
1998	5033	2005	6344
1999	5194	2006	6563
		2007	7414

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.06.2010.

Ölüm miktarlarının kadın erkek dağılımına baktığımızda erkek ölüm miktarının daha yüksek olduğu görülmektedir. 1985 yılında ölen 2.870 kişinin 1.985 kişisi erkek, 885 kişisi ise kadındır (Tablo 13). 1995 yılında ölüm miktarı 1994 yılına göre düşüş göstermiş, ölüm miktarı 105 kişi daha az olmuştur. 1995 yılında 4.779 kişinin 3.510 kişisi erkek, 1.269'u ise kadın nüfustur. 2005 yılında ise ölen 6.344 kişinin 4.555'i erkek, 1.789 kişi ise kadındır. 2006 yılına geldiğimizde 6.563 kişinin 4.736'sı erkek, 1.827'si ise kadın ölüm miktarıdır (Tablo 13). Erkek nüfusun kadın nüfusa göre fazla olmasından dolayı ölüm miktarının da erkek nüfusta daha fazla olması olağandır.

Tablo 14: Emirliklere Göre 1999-2006 Yılları Arasındaki Ölen Kişi Sayısı

Emirlikler	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Abu Dhabi	2206	2250	2574	2612	2493	2489	2495	2459
Dubai	1352	1384	1441	1552	1510	1512	1645	1871
Şaryah	791	930	879	930	1035	1081	1116	1190
Acman	222	219	227	250	249	283	297	323
Ümmü'l Kayvan	95	99	99	83	93	97	103	101
Ras Al Kayme	319	313	352	355	376	411	423	394
Fuceyre	209	201	205	212	246	250	265	225
Toplam	5194	5396	5777	5994	6002	6123	6344	6563

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

Emirliklerdeki ölüm miktarlarına bakıldığında Abu Dabi Emirliği'nde 1999-2000 yıllarında sayının birbirine yakın olduğu görülmektedir. 2002 yılında ise en yüksek ölüm oranının olduğu söylenebilir. 2003-2006 yıllarında ise yine rakamların çok değişmediği görülür. Dubai Emirliği'nde 1999-2002 arası ölüm miktarının sürekli arttığı görülmektedir. 2003 yılında ise 2002'ye göre 42 kişi azalmıştır. 2004'den 2006'ya geldiğimizde ise aynı yılda sayının en fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Şaryah Emirliği ölüm miktarının en fazla olduğu üçüncü emirliktir. 2001 yılında bir önceki yıla göre

azalma olmuştur. 2002'den 2007'ye kadar ölüm oranında artışın sürekli olduğu söylenebilir. Diğer emirliklerde ölüm miktarları yıllara göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Tablo 15: 1985-2007 Yılları Arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Ölüm Hızı (%o)

Yıl	%o	Yıl	%o
1985	2,08	2000	1,80
1994	2,07	2001	1,82
1995	1,86	2002	1,79
1996	1,94	2003	1,69
1997	1,88	2004	1,63
1998	1,85	2005	1,54
1999	1,82	2006	1,55
		2007	1,72

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.09.2009.

Birleşik Arap Emirlikleri'nin ölüm hızı incelendiğinde 1985-1994 yılları arasında ölüm hızı yüksek olup 1995'den (%o 1,86) sonra azalış eğilimine girmiştir. 1990'lı yıllar içerisinde en yüksek ölüm hızı 1996 yılında %o 1,94 olmuştur. Burada ölüm miktarı bariz olarak artmasa da toplam nüfusun arttığı görülerek ortaya çıkan oranın olağan olduğu söylenebilir. 1996'dan sonra 2005 yılına kadar ölüm hızının azalarak, %o 1,54'e gerilediğini görmekteyiz. 2006 yılında ise bu oranın çok az da olsa yükseldiğini görebilmekteyiz. (%o 1,55). Bunda bebek ölümlerinin azalması ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi gibi nedenlerin etkili olduğu görülmektedir. 2007 yılında ise ölüm hızı %o 1,72'ye çıkarak, 2002'den sonraki en yüksek hıza ulaşmıştır.

Tablo 16: Ölen Nüfusun Ölüm Nedenlerine Göre Dağılımı (Kişi)

	2002			2003			2004		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Hastalık	2400	1134	3534	2671	1373	4044	3112	1481	4593
Yol Kazaları	644	62	706	664	101	765	605	124	729
İntihar	59	12	71	43	12	55	45	9	54
Boğulma	63	4	67	43	14	57	38	14	52
Elektrik çarpmaları	39	0	39	37	1	38	0	0	0
Zehirlenme	36	19	55	55	24	79	15	2	17
Kaza	53	9	62	58	8	66	77	14	91
Yangın	25	4	29	25	8	33	30	17	47
Cinayet	31	5	36	18	10	28	14	4	18
Diğer	1020	349	1369	680	137	817	436	86	522
Toplam	4387	1607	5994	4305	1697	6002	4372	1751	6123

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

2002 yılında toplam ölen sayısı 5.994 kişi olup, bunun 4.387'si erkek iken 1.607'si kadın nüfustur. Ölüm nedenleri içerisinde en yüksek oranı hastalıklardan dolayı ölen nüfus oluşturmaktadır. Hastalıktan dolayı ölen sayısı 3.534 kişi olurken, yol kazaları neticesinde 706 kişi ölmüştür. Ölüm nedenlerinin dağılımında yangın, elektrik çarpmaları ve cinayetten ölenlerin sayısı daha az olmuştur. 2003 yılında toplam ölen nüfus miktarı 6.002 kişi olmuştur. Ölüm nedenlerinin dağılımında 4.044 kişi hastalıktan ölerken, 765 kişi yol kazalarından dolayı ölmüştür.

Yol kazalarından ölenlerin sayısı 2002 yılına göre artış göstermiştir. İntihar, elektrik çarpmaları, cinayet ve boğulmadan dolayı ölenlerin sayısında azalma olmuştur. Kaza, yangın ve zehirlenmelerden ölenlerin sayısında artış yaşanmıştır. 2004 yılında ölenlerin toplamı 6.123 kişiye ulaşmış olup, hastalıktan ölenlerin toplam sayısı da 4.593 kişiye çıkmıştır. Ölüm nedenleri arasında en yüksek oranı yine hastalıklardan ölenler oluşturmaktadır. Yol kazalarında ölenlerde düşüş yaşanırken, yangınlarda ölenlerin sayısında artış yaşanmıştır. Zehirlenmeler ve cinayetten ölenlerin sayısında azalma olurken, kazalarda ölenlerin sayısında artış yaşanmıştır.

Tablo 17: 2007'deki Trafik Kazalarının Sonucuna Göre Dağılımı

Emirlikler	Ölümlü Kazalar	Ağır Hasarlı Kazalar	Orta Hasarlı Kazalar	Hafif Hasarlı Kazalar	Toplam Kaza Sayısı
Abu Dabi	365	595	838	2711	4509
Dubai	302	200	772	1451	2725
Şaryah	184	226	588	498	1496
Acman	25	29	198	285	537
Ümmü'l Kayvan	20	31	80	143	274
Ras Al Kayme	68	43	371	1028	1510
Fuceyre	60	38	272	514	884
Toplam	1024	1162	3119	6630	11935

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >. 04.11.2009.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 11.935 kaza olayı meydana gelmiş olup 1024 tanesi ölümlü kazalar şeklinde gerçekleşmiştir. Ağır hasarlı kazalar, 1.162 olurken orta hasarlı kazalar toplamı 3.119 olmuştur. En yüksek kaza şekli ise hafif hasarlı kazalardır. Toplam kaza sayısının 6.630'u hafif hasarlı kazalar oluşturmuştur. Emirlikler içinde Abu Dabi ve Dubai Emirliği en yüksek ölümlü kaza sayısına sahip iken en düşük ölümlü kazalar Ümmü'l Kayvan'da yaşanmıştır. Bu durumun oluşmasında toplam nüfus sayılarının da etkisi bulunmaktadır. Ağır hasarlı kazalar grubunda en yüksek oran Abu Dabi'ye ait iken, sonrasında Şaryah ve Dubai Emirlikleri gelmiştir (Tablo 17). En az orta hasarlı kazalar ise Acman Emirliği'nde yaşanmıştır. Toplam kaza sayısında Tablo 17'da görüldüğü gibi Abu Dabi Emirliği ilk sırayı alırken ikinci sırayı Dubai ve sonrasında Ras Al Kayme Emirliği almıştır. Ülkede en az kaza yaşanan emirlikler ise Ümmü'l Kayvan ve Fuceyre olmuştur.

Tablo 18: 1998-2007 Neonatal Bebek Ölümleri

Yıl	%	Yıl	%
1998	6,16	2003	5,46
1999	6,57	2004	5,93
2000	5,62	2005	5,37
2001	6	2006	4,75
2002	5,51	2007	5,15

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >. 04.01.2010.

Neonatal bebek ölümleri; 1-28 gün arasındaki bebek ölümleri olarak tanımlanmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde neonatal bebek ölüm oranlarına bakıldığında 1998-1999 yıllarında en yüksek oranlara çıktığını görmekteyiz. 2001 yılından 2004'e kadar düşüşün devam ettiğini söyleyebiliriz en düşük neonatal bebek ölümleri ise 2006 yılında kaydedilmiştir. 2007 yılında ise tekrar yükselişe geçmiştir. Neonatal bebek ölümlerinde oksijen yetmezliği, doğum anında ortaya çıkan özel durumlar, enfeksiyon ve doğum anormallikleri ve evde doğum neticeleri de bebek ölümlerinin başında gelmektedir.

Emirliklerdeki bebek ölümleri incelendiğinde Abu Dabi'de 0-7 arasındaki ölen bebek nüfusu 99, Dubai'de 88, Şaryah'da 25, Acman'da 15, Ümmü'l Kayvan'da 1, Fuceyre'de 9, Ras Al Kayme'de 16 bebek olmak üzere toplam 144 bebek ölmüştür. 7-28 günlük bebek ölümlerine bakıldığında ise Abu Dabi'de 46, Dubai'de 24, Şarcıh'da 9, Acman'da 8, Ümmü'l Kayvan'da 1, Fuceyre'de 2, ve Ras Al Kayme'de 6 bebek olmak üzere toplam 96 bebek ölmüştür.

Tablo 19: 1998-2007 Yılları Arası Post Neonatal Bebek Ölümleri

Yıl	%	Yıl	%
1998	2,39	2003	2,72
1999	2,49	2004	2,38
2000	2,44	2005	2,22
2001	2,1	2006	2,5
2002	1,83	2007	2,34

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.04.01.2010

Post-Neonatal bebek ölümleri 28 gün-1 yaş arasındaki bebek ölümleri olarak tanımlanmaktadır. Abu Dabi'de 87, Dubai'de 44, Şaryah'da 30, Acman'da 4, Ümmü'l Kayvan'da 1, Fuceyre'de 6, Ras Al Kayme'de 4 bebek olmak üzere 28 gün-1 yaş arasında iken ölen bebek sayısı toplam 96 olmuştur. Ölen bebek sayılarında nüfusu kalabalık olan emirliklerde bebek ölümleri daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 20: 1998-2007 Yılları Arası Doğum- Ölüm Miktarları ve Oranları

Yıl	Ölüm Miktarı	Ölüm Oranı (%)	Yıl	Doğum Miktarı	Kaba Doğum Oranı (%)
1998	5033	18	1998	48360	1,85
1999	5194	17,7	1999	49367	1,8
2000	5396	17,6	2000	53686	1,75
2001	5777	17	2001	56136	1,75
2002	5994	15,48	2002	58070	1,56
2003	6002	15,14	2003	61165	1,49
2004	6123	14,6	2004	62578	1,42
2005	6344	15,8	2005	64623	1,55
2006	6563	14,88	2006	62969	1,53
2007	7414	15	2007	67689	1,65

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.09.01.2010.

1998 ve 2007 yılları arasındaki doğum ve ölüm oranları incelendiğinde 1998 yılında 5.033 olan ölüm miktarı sürekli olarak 2007'ye kadar artış gösterse de ölüm oranlarında artış ve azalışlar olmuştur. 1998 yılında ‰ 18 olan ölüm oranı 1999'da ‰ 17,7, 2001 yılında ‰ 17'ye ve 2004 yılında ‰ 14,6'ya kadar düşmüş olup, 2005 yılında tekrar yükselişe geçerek, ‰ 15,8'e yükselmiştir. 2006 yılında ise ölüm oranı tekrar düşüş göstererek, ‰ 14,88'e gerilemiş ve 2007 yılında tekrar artarak ‰ 15'e çıkmıştır. Doğum miktarına bakıldığında 1998 yılından 2005 yılına kadar doğum miktarı artış gösterirken, 2006 yılında ise doğum miktarında düşüş yaşanmıştır. 2007 yılında tekrar doğum miktarı artarak 67.689 kişiye ulaşmıştır. Ülkenin kaba doğum oranları incelendiğinde 1998 yılından 2005 yılına kadar doğum oranının azaldığı görülürken 2005 yılında tekrar artmış olup, ‰ 1,55'e yükselmiştir. 2006 yılında ‰ 1,53'e düşen kaba doğum oranı 2007 yılında tekrar artarak ‰ 1,65'e yükselmiştir.

6.4.Nüfusun Ortalama Yaşam Süresi

Birleşik Arap Emirlikleri'nin içinde yer aldığı Ortadoğu ülkelerinde ortalama yaşam süresinde büyük farklar ve tezatlıklar yaşanmaktadır. Bölge ülkelerinin bir kısmında ömür beklentisi oldukça üst seviyelere çıkarken, bir kısmında ise oldukça alt seviyelere inebilmektedir. Bu durumun gerçekleşmesinde sağlık hizmetlerindeki koşullar, ülkenin durumu, hayat standartlarının yüksek veya düşük oluşu ile ilgilidir.

Ortalama yaşam süresinin düşük olduğu ülkeler genelde gelişmemiş olup, nüfusun önemli bir bölümünün kırsal kesimlerde yaşadığı görülmektedir. Yaşam standardının düşük olduğu ülkelere, yaşam standardı yüksek olan ülkelere gidildikçe nüfusun ortalama yaşam süresinin arttığı görülmektedir. Suriye'de erkeklerde 65, kadınlarda 70 olan ömür süresi, Ürdün'de erkeklerde 66, kadınlarda 70 yıldır. Bu süre yüksek petrol gelirine ve yaşam standardına sahip ülkelere daha da artmaktadır. Bahreyn'de erkekler 70, kadınlarda 74 yıldır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1995 yılında erkeklerde 73, kadınlarda 75 yıl ortalama yaşam süresi bulunmaktadır. Bu durumun olmasında ülkenin GSMH'sı 17.600 dolar ve şehirleşme oranı % 85 olması etkilidir. Diğer bir örnek ülke olan Kuveyt'de erkekler 73, kadınlarda 77 yıldır. Bu ülkede de GSMH'sı 15000 dolardır ve şehirleşme oranı % 97'dir.

Tablo 21: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Ortalama Yaşam Süresi

Cinsiyet	1995	2005	2006
Erkek	74,4	75,9	76,5
Kadın	79,6	78,5	78,5
Toplam	76,4	77,2	77,4

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

Bu konuda diğer bir husus da ortalama yaşam süresinde kadınların erkelere oranla daha fazla yaşamalarıdır. Dünya genelinde bu durum benzer özellikler taşımaktadır. Ancak Ortadoğu'da gelişmemiş milli geliri düşük ve şehirleşme oranının zayıf olduğu ülkelerde, ortalama yaşam süresi erkekler lehine gelişme gösterirken, şehirleşmenin yüksek, mili gelirin yüksek olduğu ülkelerde de kadınlar lehine gelişme göstermiştir. 1995 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nde erkeklerde 74,4 olan ortalama yaşam süresi 2005 ve 2006 yılında artarak devam ederek 78,5'e yükselmiştir. Kadınların ortalama yaşam süresi erkeklere oranla 1985, 2005 ve 2006 yılında daha fazla olsa da son yıllarda düşüş göstermiştir.

6.5. Doğal Nüfus Artışı

Doğum miktarı ile ölüm miktarı farkının yıl ortası nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri gibi yüksek göç alan bir ülke için doğal nüfus artışı çok önemlidir. Doğum ve ölüm oranları ise halkın gelir seviyesi, sağlık sisteminin gelişmişlik derecesi, günlük yaşam koşulları ve çevre faktörü gibi etkenler tarafından belirlenmektedir. Bir ülkede ölüm miktarının düşmeye başlaması veya düşük olması sosyal ve ekonomik yaşantıdaki iyileşmenin olduğunun göstergesidir. Doğum oranlarının düşmesi ise daha çok sanayileşme ve şehirleşme olguları ile ilgilidir.

Tablo 22: 1994-2007 Yılları Arasında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Doğal Nüfus Artışı (Kişi)

Yıl	Doğal Nüfus Artışı
1994	47856
1995	43788
1996	42265
1997	41483
1998	44456
1999	46619
2000	50125
2001	49395
2002	52245
2003	55163
2004	56990
2005	58262
2006	56477
2007	60253

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.05. 2010.

1994'ten itibaren 1997'ye kadar doğal nüfus artışı miktarında azalma görülürken, 1998'den itibaren ise önceki yıllara göre artmaya başlamış ve 2000 yılında 50.125 sayısına ulaşmıştır. Bundaki ana faktör ise 2000 yılındaki doğum miktarındaki artıştan kaynaklanmıştır. 2001'de azalma olmasına rağmen yine doğal nüfus artışı sağlanmıştır. 2002 -2005 arasında doğal artış, artarak devam etmiş ve 2003 yılında doğum oranı artarken ölüm oranında çok fazla bir değişiklik olmadığı için doğal nüfus artışı önceki yıla göre artmıştır. 2006 yılında önceki yıllara göre azalma meydana gelmiştir. Bu yılda 2005 yılına göre doğum miktarı kişi olarak azalmış buna karşın ölüm miktarı kişi olarak arttığı için 2006 yılında 2005'e göre doğal artışta azalma olmuştur. 2007'de ise en yüksek rakama ulaşılmıştır. 2007 yılında önceki yıla göre 4.071 doğum daha fazla

gerçekleşmiştir. Ölüm miktarı da sadece 871 kişi daha fazla olmuş ve doğal nüfus artışında bu sebeplere bağlı olarak artış gerçekleşmiştir.

Tablo 23: 2007 Yılında Emirliklerin Doğal Nüfus Artışı (Kişi)

Emirlikler	Erkek	Kadın	Toplam
Abu Dabi	11748	5682	17430
Dubai	8928	9761	18689
Şaryah	3545	3987	7532
Acman	2007	2054	4061
Ümmü'l Kayvan	273	312	585
Ras Al Kayme	1324	1437	2761
Fuceyre	1166	1229	2395
Toplam	28991	31262	60253

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.06. 2010.

Tüm emirliklerde doğal nüfus artışı olmuştur. Bu da doğum oranlarının ölüm miktarından daha fazla olduğu ve sağlık sisteminin gelişmişliği ve gelir seviyesinin yüksekliğinin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Emirliklerin doğal nüfus artışı incelendiğinde Abu Dabi Emirliği'nin nüfusunun daha fazla olmasına rağmen Dubai'nin gerisinde kaldığı görülür. Abu Dabi Emirliği'nde erkek nüfusta doğal artış daha fazla olmuştur. Dubai Emirliği'nde ise kadın nüfus doğal artışta daha fazla yaşanmıştır. 2007 yılında emirlikler içinde en fazla doğal artış Dubai Emirliği'nde olmuştur. Şaryah Emirliği ise üçüncü en fazla doğal artışa sahip olan emirlik olmuştur. En az doğal artışa sahip olan emirlik ise Ümmü'l Kayvan'dır. Toplam doğal artış oranları incelendiğinde kadın nüfusta doğal artış daha fazla olmuştur. Kadın-erkek nüfus arasında 2.271 kişilik fark ortaya çıkmıştır.

Doğal nüfus artış hızının 1994-2006 yılları arasındaki oranları yıllara göre değişim göstermiştir. Doğal nüfus artış hızı 1994'te ‰ 21,6 iken 1995 yılında ‰ 18,2'ye düşmüştür (Tablo 24). Doğal nüfus artış hızı 1994 yılından 1998 yılına kadar sürekli olarak düşüş gösterirken, 1998 yılında ‰ 16,1'e yükselmiştir. Bu yıldan sonra 1999 ve 2000 yılında artış hızı aynı değerde olup ‰ 15,9 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında doğal nüfus artış miktarı düşerken aynı şekilde doğal nüfus artış hızı da ‰ 15,3'e gerilemiştir (Tablo 24). 2002 yılında doğal nüfus miktarı artış gösterse de doğal nüfus hızı düşüş göstermiştir. 2002 yılında ‰ 13,9 olan artış oranı 2003 yılında ‰ 13,7'ye ve 2004 yılında yine düşüş göstererek ‰ 13,2'ye gerilemiştir. 2005 yılında doğal nüfus artış hızı artış göstererek ‰ 14,2'ye yükselmiştir. 2006 yılında ise doğal nüfus miktarında düşüş olduğu görülürken doğal artış hızı da ‰ 13,4'e gerilemiştir (Tablo 24).

Tablo 24: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1994-2007 Yılları Arası Doğum, Ölüm Miktarları, ve Doğal Artış Hızı

Yıl	Doğum Miktarı	Ölüm Miktarı	Doğal Artış	Doğum Hızı (‰)	Ölüm Hızı (‰)	Doğal Artış Hızı (‰)
1994	52440	4584	47856	23,7	2,1	21,6
1995	48567	4779	43788	20,1	2	18,2
1996	47050	4785	42265	19	1,9	17
1997	46360	4878	41483	17,9	1,9	15,8
1998	48360	5033	44456	17,8	1,9	16,1
1999	49367	5194	46619	17,3	1,8	15,9
2000	53686	5396	50125	17,9	1,8	15,9
2001	56136	5777	49395	17,7	1,8	15,3
2002	58070	5994	52245	17,3	1,8	13,9
2003	61165	6002	55163	17,2	1,7	13,7
2004	61165	6123	56990	16,3	1,6	13,2
2005	64623	6344	58262	15,7	1,5	14,2
2006	62969	6563	56477	14,9	1,6	13,4
2007	67689	7414	60253	15,1	1,7	13,4

Kaynak:http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >.11.05.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre 1985 yılında doğal artış hızı ‰ 27,9 iken, 2007 yılına gelindiğinde ‰ 13,4'e düştüğünü görmekteyiz. Ekonomisi gelişmiş ve şehirleşmenin yüksek olduğu ülkelerde doğal nüfus artış hızı da

yavaşlamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri gelişmiş ülkelere benzer özellikler göstermektedir. 1994 yılından 2007'ye kadar bazı yıllarda bu değişse de doğal artış oranında bir düşme eğiliminin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 25: Dubai Emirliği'nin 2004-2006 Yılları Arası Doğum, Ölüm Miktarları ve Doğal Artışı (Kişi)

Yıl	2004			2005			2006		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Doğum	16639	8545	8094	18022	9256	8766	16929	8558	8371
Ölüm	1469	1061	408	1572	1160	412	1841	1383	489
Doğal Artış	15170	7484	7686	16450	8096	8354	15088	8913	9825

Kaynak: Dubai Emirliği Hükümeti Resmi İnternet Sitesi

Dubai Emirliği'nin 2004 yılında 15.170 kişi olan doğal artış miktarı, 2005 yılında artarak 16.450 kişi olmuştur. 2005 yılında doğum miktarı artmış olmasına karşın ölüm miktarında çok az bir değişiklik olduğundan doğal artış daha fazla olmuştur. 2006 yılında Dubai Emirliği'nde doğal artışta düşüş yaşanmıştır. Doğum miktarının azalması ve ölüm oranının da artmasıyla birlikte azalma meydana gelmiştir. 2007 yılında toplam doğum miktarı 20.088 olurken, ölüm miktarının 20.072 olarak gerçekleşmesi sonucu doğal nüfus artışı 18.738 kişi olmuştur. Bu sonuç ise 2000'li yıllarda en fazla artışın 2007 yılında olduğunu göstermektedir.

Abu Dabi Emirliği'nde ise 2005 yılında doğal artışı üç bölgede inceleyebiliriz. Western bölgesinde doğal artış 792 kişi olurken, Al Ain'de ise 8.760 ve Abu Dabi merkezde ise 14.768 kişidir. Bu sonuca bakarak Birleşik Arap Emirlikleri'nde en fazla doğal artışın Abu Dabi Emirliği'nde olduğu belirtilmektedir (BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ SAĞLIK BAKANLIĞI).

6.6.Evlenme ve Boşanma

Ülkede evlilik kurumuna ve aileye özel önem verilmektedir. Evlenecek çiftlere para yardımı, iş bulma, ev veya kira yardımı gibi sosyal programlarla yardımcı olmaya

çalışılmıştır. Evlilik fonu olarak adlandırılan bu sosyal yardım kurumu kendi yerel halkına daha fazla imkân tanımaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1970'li yıllardan itibaren petrolün çıkarılmasıyla başlayan, sanayi ve ticaretin de gelişmesiyle artan işgücüne bağlı olarak yoğun bir şekilde erkek nüfus artışı yaşanmıştır.

Tablo 26: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Evlenen ve Boşananların Sayısı Ve Oranı

Yıl	Evlenen (Kişi)	Boşanan (Kişi)	Evlenen (%)	Boşanan (%)
1994	7244	2301	3,3	1,0
1995	6475	2256	2,7	0,9
1996	6275	2139	2,5	0,9
1997	6573	2392	2,5	0,9
1998	6920	2269	2,5	0,8
1999	10182	2657	3,6	0,9
2000	8970	2392	3	0,8
2001	10030	2315	3,2	0,7
2002	11285	3310	3,4	1,0
2003	12277	2720	3,5	0,8
2004	12794	2771	3,4	0,7
2005	12984	2796	3,2	0,7
2006	13190	2491	3,1	0,6
2007	12987	2783	2,9	0,6

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >. 04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde evlenme ve boşanma oranları yıllara göre farklılık gösterebilmektedir. 1994 yılından 1999 yılına kadar evlenenlerin sayısı artmazken, 1999 yılında 90'lı yılların en fazla oranına ulaşılmıştır. 1999-2001 yılları arasında evlenen sayısında azalma görülürken, 2001 yılından 2006'ya kadar evlenen sayısında artışların olduğu görülür. Boşanma miktarının en fazla olduğu 2002 yılında 3.310 kişiyle olmuştur. Boşanma miktarı 1999'dan 2006'ya kadar yıllara göre farklılık göstermektedir. 2002 yılından 2006 yılına kadar toplam nüfusa göre boşanma oranında düşüş yaşanmıştır.

Ülkede evlilik belli başlı kurallara bağlanmıştır. Aynı dinden veya aynı etnik kökenler arasında problem olmaz iken farklı etnik köken veya dini inanıştan olan çiftlerin evliliklerinde zaman zaman zorluklar yaşanabilmektedir.

6.7. Göçler

Birleşik Arap Emirlikleri ülke durumuna gelmeden önce nüfusu 1950 yılında toplam 70.000 kişi iken, 1960 yılında 90.000 kişi ve 1965 yılına gelindiğinde 144.000 kişi olmuştur. Bu rakamın da 84.000'i kadın 160.000 ise erkek nüfustur. Ülkenin toplam nüfusu 1970 yılında ise 223.000 kişiye yükselmiştir. Emirliklerin birleşip bağımsız federatif bir ülke profili kazanmasıyla birlikte petrol gelirlerinin artması sanayileşmenin hızla gelişmesi inşaat sektörünün yatırımlarının çoğalması artan işgücü talebini ortaya çıkarmıştır. Yatırımlarda yeterli sayıda nitelikli eleman bulunamayışı nedeniyle erkek nüfus göçü yaşanmaktadır. Ülkede şehir kırsal nüfusu oranları şehirlerin lehine önemli ölçüde değişme kaydetmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri, Ortadoğu'da % 90 şehirleşmeyle birlikte çok sayıda ülkenin vatandaşını, çeşitli etnik grupları barındıran ve değişik dillerin konuşulduğu kozmopolit bir ülke konumuna gelmiştir. Demografik yapı içinde % 20 kendi halkı % 80 yabancı nüfusu barındırmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri petrolden elde edilen gelirlerle zenginleşmesi ve çeşitli yatırımları beraberinde getirmesiyle çok sayıda ülkeden göçün temel etkeni olmuştur. Göçmen yapısında en büyük payı çalışmak için gelen erkek nüfus oluşturmaktadır. Göçmenlerin çoğu özel sektörde çalışmakta iken yerli halk % 70 oranında kamuda çalışmaktadır (AYDIN, 2008: 14). Ülkenin başında bulunan emirler, petrolden elde ettikleri tüm gelirleri ülkenin kalkınması için kullanmışlar, 30 yıl içinde ülke çok büyük bir atılım göstererek bu konumuna gelmiştir. Bedevilik dönemlerinde sosyal ve siyasi sorunları bulunan ülke, bugün refah devletinin zirvesini yaşamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri sadece petrole bağımlı kalmayıp ekonomisini çeşitlendirerek milli gelir içindeki payını düşürüp inşaat, turizm, gümrük vergileri, imalat sektöründe petrole dayalı kolların gelişmesi gıda, tekstil, mobilya, çimento, alüminyum, seramik, cam ve demir-çelik gibi sektörler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Ülkede milli gelirin yüksekliği, sanayide, turizmde, inşaat sektörü gibi ekonominin çeşitli alanlarında nitelikli eleman azlığı, artan iş gücü talebiyle birlikte petrol geliri yüksek körfez ülkelerine göre daha fazla göç almıştır.

Tablo 27: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1960-2005 Yılları Arası Göçmen Nüfus ve Oranı

Birleşik Arap Emirlikleri	1960	1970	1980	1990	2000	2005
Göçmen Nüfus	2.194	6.5827	718.479	1.330.324	2.286.174	3.211.749
Toplam Nüfus	90.000	225.000	101.5000	1.868.000	3.247.000	4.496.000
Yabancı Nüfus(Göçmen) Oranı	% 2	% 29	% 71	% 71	% 70	% 71

Kaynak: <http://gstudynet.org/gum/UAE.htm>>. 15.01.2010

Birleşik Arap Emirlikleri'nde toplam nüfusun yaklaşık yüzde 80'ini göçmen nüfus oluştururken yine çalışan işgücünün de yaklaşık yüzde 90'ini göçmen nüfustan meydana gelmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri'nin, yüzde 25'ini Hindistanlılar, yüzde 20'sini Pakistanlılar ve kalan kesimi ise İranlılar, Bangladeşliler, Filipinliler oluşturmaktadır. Afrikalıların da bulunduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nde, pazarların çoğunda Hindistanlılar, Pakistanlılar ve İranlılar çalışmaktadır. Otellerde ve restoranlarda çalışanların çoğunluğunu Filipinliler ve Pakistanlılar oluşturmaktadır. Taksicilerin geneli de Pakistanlıdır. 50 bin İngiliz ve 6 bine yakın Alman vatandaşın bulunduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nde, sosyal ve ekonomik şartların süratle gelişmesi neticesinde ülkeye her yıl binlerce kişi göç etmektedir. Ülkenin en fazla göç alan emirlikleri ise Abu Dabi, Dubai ve onlardan sonra gelen Şaryah yer almaktadır. Ras Al Kayme'de liman şehri özelliği olma yolunda ilerlemektedir.

Ülkede göç edenlerin yapısı incelendiğinde en fazla dış göçlerin olduğu görülmektedir. Özellikle ülkeye göç eden insanlar çalışmak amacıyla gelmektedirler. Bir kişinin Birleşik Arap Emirliklerine gelebilmesinin bazı kuralları bulunmaktadır. Bu kişi ancak çalışma vizesi veya oturma (ikamet) vizesi olarak göç edebilmektedir

Yabancı bir vatandaşın Birleşik Arap Emirlikleri'nde yaşabilmesi için ikamet vizesi olması gerekir. Bir kişinin ikamet (oturma) izni alabilmesi için; Şirketler Kanunu dâhilinde şirket kurması ya da İş Kanunu kapsamında ülkede yerleşik bir işverenin/firmanın kadrosunda istihdam edilmesi gerekmektedir. Körfez ülkeleri arasında olan Katar, Suudi Arabistan, Kuveyt gibi ülkelerde de uygulanan kefalet sistemi burada da bulunmaktadır. Şirket çalıştıracığı kişi için kefalet denilen belli bir tutar ödemektedir. İşverenin kadrosuna istinaden temin edilen istihdam vizesi

(employment visa), çalışma ve sağlık kartı (labour and health card) sahibi yabancı kişi (employee) Birleşik Arap Emirlikleri'nde ikamet vizesine sahip olabilmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde çalışma ve ikamet vizesine sahip yabancı bir kişi, ailesinin (eş, çocuk, anne-baba) bireylerini getirebilmektedir. Aile bireylerinden çocukların 18 yaşını aşmaması gerekir. Aileleri getirmek için kişinin ise en az 4 bin dirhem (1.090 dolar) aylık gelire sahip olması gerekmektedir. Asgari gelir şartı, Göçmen Bürosunun yürürlüğe koyduğu bir kuraldır. Bunun yanında bir takım sağlık testlerinden geçmesi de zorunludur. Tüm bunlar yapıldığında daha önceden alınmış vize şekli ikamet vizesine çevrilmektedir (T.C. ABU DABİ BÜYÜK ELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, 2009: 2).

Birleşik Arap Emirlikleri son yıllarda yürürlüğe koyduğu uygulama ile özel sektör kuruluşlarında (bilhassa özel bankalarda) daha fazla Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşı istihdam edilmesini zorlamaktadır. Yabancı personel istihdam edilebilmesi amacıyla; ilk aşamada işveren tarafından Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'na başvurulması gerekmektedir. İstihdam edilecek yabancı kişi için Birleşik Arap Emirlikleri'ne gelmeden önce Bakanlıktan uygun görüş alınması gerekmektedir. Bakanlığın uygun görüşünün alınmasını ardından gerekli işlemler başlatılmaktadır.

Göç edenler içindeki yabancı işçilerin sürekli oturma izni olan sayısı çok azdır. İşgücü sıkıntısı olduğu dönemlerde vize affı gibi uygulamaları bulunurken işsizlik dönemlerinde yeni insan almamak gibi vizelerin durdurulması sağlanmıştır. Birleşik Arap emirlikleri yoğun göç akımını azaltabilmek veya durdurabilmek için göçmen kabulünü çeşitli yasa, kanun ve yönetmeliklerle sıkı takip etmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri de kendi ihtiyacı ölçüsünde daha çok çalışabilecek istihdam edebileceği insanları daha çok kabul edebilmektedir (T.C. ABU DABİ BÜYÜK ELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, 2009: 3).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 yılında petrol zengini körfez ülkelerinden göç ederek gelen sayısı yoktur. Buna örnek olarak Kuveyt hariç Suudi Arabistan, Umman ve Bahreyn örnek gösterilebilir. Mısır, Suriye ve İran'dan çok sayıda göçmen gelmiştir. Libya ve Cibuti'den de gelen sayısı çok az olmuştur. Filistin-İsrail sorunları yüzünden her sene Filistinli mülteciler Birleşik Arap Emirlikleri'ne göç ederek gelmektedirler.

Ülkede ticaretin gelişmiş olması ve petrole beraber özellikle gelişmiş ülkelerin vatandaşları da ikamet vizesi alarak burada yaşamaktadırlar. Büyük şirketlerin Abu Dabi ve Dubai'deki temsilcilikleri ve ofislerinde çalışmak üzere çok sayıda ABD İngiltere, Fransa, Almanya gibi batı ülkelerinden bu yolla göçler yaşanmaktadır.

Mısır'dan gelen göçmen nüfus miktarı 2005 yılında 12.119 kişi iken, Sudan'dan 5.757 kişi olmuştur. Kuzey Afrika ülkelerinden Cezayir'de göç eden nüfus miktarı 375 kişi iken, Tunus'tan daha fazla göç yaşanarak 535 kişiye çıkmıştır (Tablo 28). Kuzeybatı Afrika'da yer alan Fas'tan göç eden nüfus miktarı 983 kişi iken diğer Afrika ülkelerinden Cibuti'den 20 kişi, Moritanya'dan 382 kişi göç etmiştir (Tablo 28).

Birleşik Arap Emirlikleri Devleti, oturma izni anlamına gelen vize süresini 3 yıla çıkarmıştır. Bu vizeyle Birleşik Arap Emirlikleri'nde yaşayan göçmenlerin ailelerinden en az birinin çalışması gereklidir. Emirliklerden herhangi birinin onayladığı vize tüm emirliklerde de geçerlidir.

Tablo 28: 2005 Yılında Birleşik Arap Emirliklerine Göç Eden Nüfus Miktarı (Kişi)

Ülkeler	Çalışma Vizesi Alan	Oturma İzni Alan	Toplam
SUUDİ ARABİSTAN	0	0	0
BAHREYN	0	0	0
KATAR	0	1	1
UMMAN	0	0	0
KUVEYT	0	1	1
YEMEN	1668	2845	4513
ÜRDÜN	9416	5987	15403
SURİYE	18588	7162	25750
IRAK	4944	4057	9001
LÜBNAN	7350	2716	10066
FİLİSTİN	4133	2034	6167
MISIR	45534	10271	55805
SUDAN	4562	3102	7664
SOMALİ	319	1348	1667
MORİTANYA	213	332	545
CİBUTİ	45	18	63
İRAN	6758	6392	13150
PAKİSTAN	116380	16033	132413
HİNDİSTAN	384067	60160	444227
BANGLADEŞ	89384	1732	91116
AFGANİSTAN	4496	705	5201
SRİ LANKA	34390	1448	35838
FİLİPİNLER	79919	4440	84359
DİĞER ASYA ÜLKELERİ	78357	2516	80873
ARAP OLMAY. AFR. ÜKL	19914	1930	21844
İNGİLTERE	6894	4467	11361
FRANSA	1373	996	2369
ALMANYA	1625	699	2324
RUSYA	1414	612	2026
DİĞER AVRUPA ÜLKELERİ	9782	3100	12882
ABD	2678	2572	5250
KANADA	2688	1754	4442
DİĞER AMARİKA ÜLKELERİ	562	403	965
AVUSTURALYA	1815	800	2615
YENİ ZELLANDA	415	267	682
DİĞER ÜLKELER	30	24	54

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx>>.04.01.2010.

2005 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nde en fazla göç veren ülke 444.227 kişiyle Hindistan olup, Hindistan'dan gelenlerin % 86'sı çalışma izniyle, % 14'ü ise oturma izni olarak gelmiştir. Hindistan'ı 132.413 kişiyle Pakistan izlemekte olup, Pakistan'dan

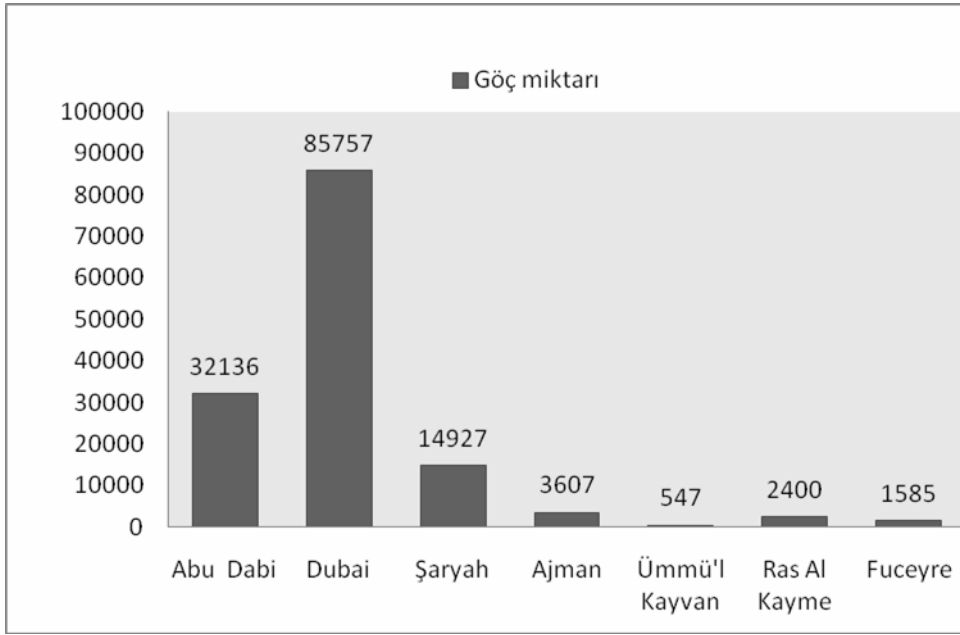
gelenlerin % 88'i çalışma izni, % 12'si oturma izni almıştır. Pakistan'ı 91.116 kişiyle Bangladeş izlemekte olup, Bangladeş'den gelenlerin % 98'i çalışma izni, % 2'si oturma izni almıştır. Bangladeş'i 84.359 kişiyle Filipinler izlemekte olup, Filipinlerden gelenlerin % 95'i çalışma izni, % 5'i oturma izni almıştır. Filipinler'i 55.805 kişiyle Mısır izlemekte olup, Mısır'dan gelenlerin % 96'sı çalışma izni, % 4'ü oturma izni almıştır. Mısır'ı 35.838 kişiyle Sri Lanka izlemekte olup, Sri Lanka'dan gelenlerin % 82'si çalışma izni, % 18'i oturma izni almıştır. Sri Lanka'yı 25.750 kişiyle Suriye izlemekte olup, Suriye'den gelenlerin % 72'si çalışma izni, % 28'i oturma izni almıştır. Suriye'yi 15.403 kişiyle Ürdün izlemekte olup, Ürdün'den gelenlerin % 61'i çalışma izni, % 39'u oturma izni almıştır. Ürdün'ü 13.110 kişiyle İran izlemekte olup, İran'dan gelenlerin % 51'i çalışma izni, % 49'u oturma izni almıştır. İsrail – Filistin arasındaki sorunlar yüzünden her yıl yoğun bir şekilde Birleşik Arap Emirlikleri'ne göç eden Filistinliler 2005 yılında 6164 kişi göç etmiştir. Filistin'den gelenlerin % 67'si çalışma izni alarak gelirken, % 33'ü oturma izni alarak göç etmiştir. Avrupa ülkelerinden İngiltere'den 4.467 kişi, Fransa'dan 996 kişi ve Almanya'dan 699 kişi göç ederken ABD'den 2.572 kişi göç etmiştir. Bu ülkelerden büyük şirketlerin temsilciliklerinde görevli üst düzey yöneticiler de bu grup içerisinde. 2005 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'ne en az göç eden ülkeler olarak petrol geliri yüksek ülkeler olan Suudi Arabistan, Bahreyn ve Umman'dan göç yaşanmazken, Katar ve Kuveyt'ten birer kişi oturma izni almıştır.

Tablo 29: Emirliklere 2004 Yılında Oturma İzni Alarak Göç Eden Kişi Miktarı

Emirlikler	Göç miktarı
Abu Dabi	32136
Dubai	85757
Şaryah	14927
Acman	3607
Ümmü'l Kayvan	547
Ras Al Kayme	2400
Fuceyre	1585
Toplam	140959

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx>>.04.01.10.

2004 yılında Dubai'ye 85.757 kişi oturma izni olarak göç ederken, bunu 32.136 kişi Abu Dabi, 14.927 kişi ile Şaryah Emirlikleri izlemektedir. Şaryah Emirliği'ni 3.607 kişi ile Acman takip ederken, bunu 2.400 kişi ile Ras Al Kayme Emirliği izlemektedir. Bu emirliklerden sonra 1585 kişiyle Fuceyre Emirliği gelirken, 2004 yılında oturma izni olarak en az göç eden emirlik ise 547 kişi ile Ümmü'l Kayvan olmuştur.

Şekil 6: 2004 yılında Emirliklere Olan Göç Miktarı

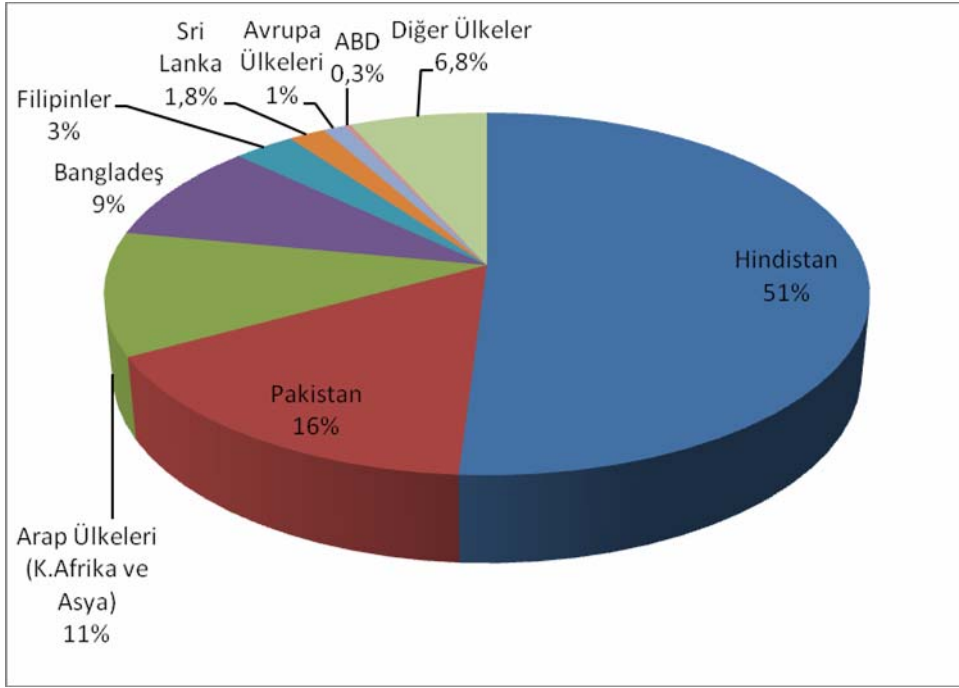
2004 yılında oturma izni olarak emirliklere gelen nüfus miktarı önceki yıllara benzer özellikler göstermiştir. Emirlikler içinde en fazla göç yine Abu Dabi ve Dubai'ye olmuştur.

Tablo 30: 2005 Yılında Emirliklere Oturma İzni Alarak Göç Eden Kişi Miktarı

Emirlikler	Göç Eden Nüfus
Abu Dabi	40.647
Dubai	115.781
Şaryah	17.395
Acman	4.739
Ümmü'l Kayvan	843
Ras Al Kayme	3.264
Fuceyre	2.154
Toplam	184.823

Kaynak: Birleşik Arap Emirlikleri Çalışma Bakanlığı

2005 yılında Dubai'ye 115.781 kişi oturma izni alarak göç ederken, bunu 40.647 kişi Abu Dabi, 17.395 kişi ile Şaryah Emirlikleri izlemektedir. Buralara göçün fazla olmasında, serbest bölgelerdeki iş hacmi, turizm gelirlerinin yüksekliği, ekonomisinin gelişmişliği gibi faktörler etkili olmaktadır. Dubai Emirliği, göç eden nüfusun % 62,64'ünü alarak ülkenin en fazla göç alan emirliği olmuştur. Abu Dabi göç edenlerin % 21,99'u ile ikinci en fazla göç alan emirlik olmuştur. Özellikle bu iki emirlik ülkeye yapılan göçlerde başı çekmektedir. Daha sonra üçüncü en büyük emirlik olan Şaryah'da göç edenlerin % 9,41'i bu emirliğe göç ederken, en az göç alan emirlik ise göç edenlerin % 0,4'ü ile Ümmü'l Kayvan olmuştur. Bunun sebebi olarak ekonomisinin diğer emirliklere göre daha zayıf kalmasıdır. Diğer emirliklerde ise Acman'da % 2,56'sı ve Ras Al Kayme'de göç edenlerin % 1,76'si, Fuceyre'de ise % 1,16'sı göç eden nüfus oranıdır. Sonuç olarak göç olayı doğrudan ekonomi ile doğrudan ilgilidir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde bu kadar göçün yaşanması farklı etnik, din, dil yapılarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Şekil 7: Dubai Emirliği 2004 Yılı Göçmen Nüfus Yapısı

Dubai Emirliği'nin 2004 yılında 1.272.000 kişiden 1.056.000'ni göçmen nüfusa aittir. Bu rakam ise toplam nüfusun % 83,02'sinin göçmenlere ait olduğunu göstermektedir. Dubai Emirliği'nde 2004 yılında toplam göçmen nüfus içinde ilk sırada % 51 ile Hindistan gelirken, onu % 16 ile Pakistan, % 11 ile Arap Ülkeleri izler. Toplam göçmen nüfus içinde en az orana ABD'den gelenler sahiptir.

Tablo 31: 2004 yılında Dubai Emirliğinde Geldikleri Ülkelere Göre Göçmen Nüfus Miktarı (Kişi)

Doğduğu Ülkeye Göre Nüfus Miktarı	Yabancı(Göçmen) Nüfus	Yabancı Nüfusa Göre Oran (%)	Toplam Nüfus İçinde Oran (%)
Hindistan	538.560	51	42,34
Pakistan	168.960	16	13,28
Arap Ülkeleri (K.Afrika ve Asya)	116.160	11	9,13
Bangladeş	95.040	9	7,47
Filipinler	31.680	3	2,49
Sri Lanka	19.008	1,8	1,49
Avrupa Ülkeleri	11.616	1,1	0,91
ABD	3.168	0,3	0,25
Diğer Ülkeler	71.808	6,8	5,65
Toplam Yabancı Doğumlu Nüfus	1.056.000	100	83,02
Toplam Nüfus	1.272.000		

Kaynak:www.uae.gov.ae/mop?UAE_figure/UAE_%2004_files/sheet001.htm
>.11.01.2010.

Dubai Emirliği'nde en yüksek nüfus miktarına sahip olan Hindistanlılardır. Toplam nüfusun % 42,34'sini oluşturan Hintlilerin ülkedeki çeşitli sektörlerde yoğun bir şekilde çalıştığını görebilmekteyiz. Dubai'de yapılan inşaatlarda çok sayıda Hintlinin çalıştığı görülmektedir. Özellikle hizmet sektöründe Hintliler yer almaktadır. Çok sayıda Hintli çalışanın ailesi yanında bulunmamaktadır ve kendi ülkesinde bulunan ailelerine para göndermektedirler. Dubai Emirliği'nde toplam nüfus içinde ise % 42,34 ile Hindistan ve sonra % 13,28 ile Pakistanlılara aittir. Arap ülkelerinden gelenlerin nüfusu emirlik toplam nüfusunun % 9,13'ünü oluştururken, bu ülkeleri % 7,47 ile Bangladeş izlemektedir. Bu ülkeyi % 2,49 ile Filipinler izlerken, ardından % 1,49 ile Sri

Lanka gelmektedir. Diğer ülkelerden gelenlerin nüfusu Dubai Emirliği'nde % 5,65 oranında yer aldığı görülmektedir. Dubai Emirliği'nde ABD'den gelen nüfus miktarı 3.168 kişi olup, toplam nüfus içerisinde % 0,25 oranla en az nüfusa sahip olduğu görülmektedir (Tablo 31).

Tablo 32: 2007-2009 Yıllarındaki Göçmen ve Yerli Nüfusun Emirliklere Göre Tahmini Nüfus Miktarı (Kişi)

(000)	2007			2008			2009		
EMİRLİKLER	Yerli Nüfus	Göçmen Nüfus	Toplam	Yerli Nüfus	Göçmen Nüfus	Toplam	Yerli Nüfus	Göçmen Nüfus	Toplam
Abu Dabi	372	1.121	1.493	387	1.172	1.559	403	1.225	1.628
Dubai	141	1.337	1.478	145	1.451	1.596	147	1.575	1.722
Şaryah	143	739	882	147	799	946	152	865	1.017
Acman	41	183	224	43	194	237	43	207	250
Ümmü'l Kayvan	16	36	52	16	37	53	17	39	56
Ras Al Kayme	91	131	222	93	138	231	97	144	241
Fuceyre	60	77	137	61	82	143	64	88	152
Toplam	864	3.624	4.488	892	3.873	4.765	923	4.143	5.066

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.10.

Birleşik Arap Emirlikleri Ekonomi Bakanlığı'nın istatistik bölümünün 2007-2008-2009 yıllarına ait göçmen ve yerli nüfusun emirliklere göre tahmini nüfus miktarı incelenecek olursa, 2007 yılında en fazla göçmen nüfusun Dubai Emirliği'nde iken, en az göçmen nüfusun Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde olduğu görülür. Dubai Emirliği'nde göçmen nüfusu 2007 yılında 1.337.000 kişi iken, 2008 yılında artarak 1.451.000 kişiye yükselmiş ve 2009 yılında da yine artış göstererek 1.575.000 kişiye çıkmıştır. Dubai Emirliği'nde göçmen nüfus miktarı hızlı artış gösterirken, yerli nüfusun artışı daha yavaş gerçekleşmiştir (Tablo 32). Emirlikte 2007 yılında 141.000 kişi olan nüfus

miktarı 2008 yılında 145.000 kişiye yükselmiştir. Abu Dabi Emirliği'nde 2007 yılında 1.121.000 kişi olan göçmen nüfusu 2008 yılında artış göstererek, 1.172.000 kişi ve 2009 yılında 1.225.000 kişiye çıkmıştır. Şaryah Emirliği, Abu Dabi'den sonra en fazla göçmen nüfusun bulunduğu üçüncü emirlik iken, Dubai'den daha fazla yerli nüfusa sahip olmuştur.

Acman Emirliği, göçmen nüfus miktarı bakımından emirlikler içerisinde dördüncü sırada yer alırken, yerli nüfus miktarı bakımından emirlikler içerisinde Ümmül'l Kayvan ve Fuceyre ile birlikte en az nüfusa sahip emirlikler arasındadır. Ras Al Kayme Emirliği'nde 2007 yılında 222.000 kişi olan nüfus miktarının 131.000'i göçmen nüfus iken, 91.000'i yerli nüfustur. Emirlikte 2008 yılında göçmen nüfus miktarı artış göstererek, 138.000 kişiye ve 2009 yılında 144.000 kişiye çıkmıştır. Yerli nüfus miktarı 4.000 kişi artarken göçmen nüfus miktarı da 6.000 kişi artmıştır. Fuceyre Emirliği'nde, 2007 yılında 137.000 kişi olan toplam nüfus da yerel ve göçmen nüfus miktarı birbirine çok yakın değerlere sahip olmuştur. 2008 yılında göçmen nüfus 5.000 kişi artarken, yerel nüfus daha az artmıştır. 2009 yılında göçmen nüfus 82 bin'den 88 bin'e yükselirken, yerel nüfus ise 3.000 kişi artarak 64.000 kişiye yükselmiştir.

7.NÜFUSUN SOSYAL NİTELİKLERİ

7.1.Nüfusun Etnik Yapısı

Ortadoğu nüfus yapısı bakımından son derece karmaşık ve çeşitliliğe sahip bir bölgedir. Bu çeşitlilik hem etnik bakımdan hem de kültürel ve dini bakımdandır. Yukarıda belirtildiği gibi bölgenin tarih boyunca medeniyetler arasında bir kavşak noktası olması, dinlerin ve kadim medeniyetlerin gelişip yayıldığı bir yer ve kültürlerin transfer mekanı olması nüfus yapısında çeşitliliğin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Aslında Ortadoğu'nun hayatına vaha ve kabile hayatının karakteri damgasını vurur. Fakat son dönemde bölge ülkelerinde yaşanan endüstrileşme ve toplumsal değişme bu niteliği üzerinde dönüştürücü etki meydana getirmiştir (DURSUN, 2004: 1247-1249).

Birleşik Arap Emirlikleri Ekonomi Bakanlığı istatistik bölümüne göre Arap nüfusun farklı ülkelerden oluştuğunu görmekteyiz. Arap nüfusu ülke nüfusunun % 47'sini oluşturmakta iken, ülke toplam nüfusunun % 46'sını da Asya kökenli (Hindistan, Pakistan, Bangladeş ve Filipinler) vatandaşlar oluşturmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri Ekonomi Bakanlığına göre en önemli büyük göçmen nüfus grubunu Hintliler ve Pakistanlılar oluşturmaktadır. Ülkede, Avrupa ülkelerinden İngiliz kökenli 55.600 kişi, 13.500 Fransız yaşamaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Ermeni nüfus miktarı 4.720 iken, Japon nüfus miktarı 9.450 kişi olmuştur. Batılı ülkelerden gelip Birleşik Arap Emirlikleri'ne yerleşenlerin sayısı, sanıldığı kadar fazla olmamakla birlikte, nüfusun % 5'ine karşılık gelmektedir. Yerel nüfusunun ise 870.000 olduğu görülmekte olup, bu rakam ülke nüfusunun yaklaşık % 17'sine tekabül etmektedir. On yıl öncesinde ise yerel nüfusun tüm nüfusa oranının % 24 olduğu görülmektedir. Yerel nüfusun toplam nüfusa oranının en düşük olduğu yer % 5'lik oranla Dubai Emirliği'dir.

Ülkede son yıllarda göçmen işçilerin yerini Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarının alması fikri destek kazanmaktadır. Çalışan Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarının % 88'i kamu sektöründe istihdam edilmekte, bunların da % 56'sı polis teşkilatında ya da askeri kuvvetlerde görev yapmaktadır (AYDIN, 2008: 5).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusunun yaklaşık % 40'ının 21 yaş altı kişilerden oluştuğu dikkate alındığında işsizliğin ilerleyen yıllarda ülke vatandaşları için önemli

bir sorun teşkil etmesi muhtemel gözükmektedir. Hükümet göçmenlerin istihdam edilmesi ile ilgili kontrollerini sıkılaştırmış, kaçak işçilerin birikimleri ile birlikte ülkeyi terk edebilmelerini öngören periyodik af yasaları çıkarmış, vize sürelerinin uzatılması ile ilgili sıkı tedbirler uygulamıştır. Özel sektörde istihdam edilen toplam işgücünün sadece % 2'sinin Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarından oluşması dolayısıyla hükümet, özel sektör yöneticilerini de yabancı çalışanların Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşları ile değiştirilmeleri konusunda uyarmaktadır. Bankacılık sektöründe de yabancı iş gücünün çalıştırılması ile ilgili yasal kotalar bulunmaktadır. Özel sektörde faaliyet gösteren işverenler de yabancılardan daha fazla hakka sahip oldukları ve daha yüksek ücret talep ettikleri gerekçesiyle yerlileri istihdam etmeyi tercih etmemektedir. Öte yandan Birleşik Arap Emirlikli gençler de daha yüksek bir ücret ve daha kısa mesai saatleri uygulanması nedeniyle kamu sektöründe çalışmayı tercih etmektedir. İşsizlere yönelik olan refah ödemelerinin yüksek olması da işsizleri iş aramaktan uzaklaştırmaktadır (AYDIN, 2008: 5).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde genelde bir etnik çeşitlilikten söz edilebilir. Ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 80'ini göçmenler oluştururken yine çalışan işgücünün de yaklaşık yüzde 90'ı göçmen nüfustan meydana gelmektedir. Göçmenlerin ortalama geliri 500 dolar civarındadır. Afrikalıların da bulunduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nde, pazarların çoğu, Hindistanlılar, Pakistanlılar ve İranlıların elindedir. Ülkeye girer girmez, ilk gözlemlenen şey ülkenin birçok farklı ırkı içinde barındırması olmaktadır. Otellerde ve restoranlarda çalışanların çoğunluğunu Filipinliler ve Pakistanlılar oluşturmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde, sosyal ve ekonomik şartların hızla gelişmesi neticesinde ülkeye her yıl binlerce kişi göç etmekte bu da ülkede farklı etnik yapıların ortaya çıkmasında etkili olmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde etnik durum incelendiğinde Hintliler toplam nüfus içerisinde sayısı en fazla olan etnik gruptur. 1975 yılında 170.000 olan Hintli göçmen nüfus 1999 yılında 750.000 kişiye çıkmıştır. Bu rakam 2008 yılında 1 milyonu aşmış durumdadır, bu nüfusun % 26'sı apartman, villalarda yaşarken büyük çoğunluğu işçiler olmasından dolayı ailelerinden uzakta kalabilmektedirler. Ekonomiye katkılarında bakıldığında ise sadece Cebel Ali bölgesinde 150 Hintli şirket bulunmaktadır (KING, 2008: 29). Çalışanların % 35'i ulaşım, imalat sanayi, turizm gibi sektörlerde çalışmaktadır, % 10 oranında ise profesyonel meslek grubunda olan avukat, mühendis,

yönetici öğretmen, sanatçı gibi çalışanlar bulunmaktadır. Hintli Nüfusun büyük çoğunluğu 2004 yılında ortalama geliri 270-408 dolar olurken nüfusun % 9'u 1360 dolar aylık almıştır (KING, 2008: 29).

7.2.Nüfusun Dil Özellikleri

Ülkede diğer Afrika-Arap ülkelerinde olduğu gibi Arapça resmi dildir. Arapça ülkede eğitim dilidir ve hâkim dil olma özelliği taşır. Ayrıca bir dönem İngiliz hâkimiyetinde kaldığı için ülkede İngilizce de konuşulur. Dünyada yaklaşık 350 milyon insanın anadili olan Arapça, Suudi Arabistan, Yemen, gibi 22 Arap ülkesinin resmi dilidir. Bu dilin dünyadaki önemi ve rolünün büyüklüğü sonucunda, Birleşmiş Milletler Örgütü 1974'de Arapça'yı altıncı resmi dil kabul etmiştir. Günümüzde Fas'tan İran sınırına kadar yaklaşık 225 milyon insanın ana dili olsa da, günlük konuşmada bölgeden bölgeye büyük farklılıklar gösterir (İTBG).

Arap Yarımadasının güneyinde konuşulan lehçeler Standart Arapçadan o kadar uzaklaşmıştır ki Güney Arapça adıyla ayrı bir dil olarak sınıflandırılabilir. Standart Arapçanın dışında en önemli Arapça lehçeleri; Mısır Arapçası, Şamî (Suriye, Lübnan, Filistin ve Ürdün'de) Arapça, Irak Arapçası, Körfez Arapçası, Hicaz Arapçası, Necd Arapçası, Yemen Arapçası ve Kuzey Afrika (Mağribî Arapça) Arapçasıdır (İTBG).

Birleşik Arap Emirliklerinde diğer konuşulan diller arasında Urduca gelmektedir. Ülkede bu dili konuşan 200.000 kişi bulunmaktadır. Pakistan devletinin ulusal dili olan ve Hindistan'ın resmi dilleri arasında yer alan Urduca, Türklerin Hindistan'daki fetihlerini müteakip, o bölgenin mahalli dilleri ile Müslüman askerlerin konuştukları Farsça, Arapça ve Türkçe gibi dillerin karışımı ile ortaya çıkmıştır. Günümüzde başta Pakistan ve Hindistan olmak üzere dünyanın değişik ülkelerinde konuşulan Urduca, yüzyıllardan beri Pakistan ve Hindistan'da edebiyat ve kültür dili olarak kullanıma gelmiş ve bu dilde her sahada sayısız eserler ortaya konmuştur (BULGUR, 2006: 16).

İranî diller veya Eranî diller Hint-Avrupa dilleri ailesinden dil öbeği olup, günümüzde 150-200 milyon kişinin bu dil grubuna ait dilleri konuştuğu tahmin edilir. İrani diller tarihsel gelişim açısından üç gruba ayrılır. Ülkede bu dili konuşan oranı % 4,9 civarında olmuştur.

Peştuca dili, Afganistan'da ve Pakistan'ın batı kesiminde yaşayan Peştuların konuştuğu dildir. Peştuca dili, Hint Avrupa dil ailesinin Hint-İran Dilleri öbeğine bağlıdır. Otuz sekiz harfli bir alfabesi vardır. Ayrıca Peştuca, bu dile uyarlanmış Arap alfabesi ile yazılır. Afganistan ve Pakistan'ın dışında Hindistan ve Bangladeş'te konuşulabilir. Bazı dil bilimciler Peştucayı, Urdu ve Farsçanın bir lehçesi olarak kabul ederler. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Peştu dili konuşan oranı % 8,5 oranında yer almaktadır.

7.3. Nüfusun Dini Yapısı

Ortadoğu'yu diğer bölgelerden ayıran en temel özelliklerden birisi de sahip olduğu tarih derinliğinin getirdiği jeokültürel özelliklerdir. İnsanlığı etkileyen inanç tarihi açısından en köklü dinî düşünce açıklamalarının bu bölgede gerçekleşmiş olması, stratejik analiz tahlilinde dinî coğrafyayı ziyadesiyle öne çıkarmaktadır. Bir ülke nüfusunun dinsel bileşimi ve dağılımı o ülkenin demografik ve sosyo-kültürel özelliklerini etkilediği gibi, uluslararası ilişkilerini, politik ve ekonomik gelişimini de büyük ölçüde etkilemektedir (KILIÇ, 2008: 66).

Hıristiyanlık, Güneybatı Asya'da doğmuş tek tanrılı bir din olmasına rağmen Asya kıtasında çok geniş bir etki alanına sahip değildir (KILIÇ, 2008: 73). Birleşik Arap Emirlikleri'nde 305.810 kişi Hıristiyanlığa inanmaktadır. Bu dine inananlar daha çok ABD ve Avrupa ülkelerinden gelen vatandaşlardır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde İslam dinine inanan nüfus 3.559.360 kişidir. İslam dinine inanan nüfus oranı toplam nüfusun % 78'ini oluşturmaktadır. Bu dine inanan nüfus, Birleşik Arap Emirlikleri'nin yerli nüfusu, Arap Yarımadasındaki devletlerden gelenler ve Afrika'dan gelen Müslüman nüfus bu sayıyı oluşturmuştur.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde Hinduizm'e inanan nüfus miktarı 642.100 kişidir. Bu dinin mensupları da daha çok Hindistan, Nepal gibi ülkelerden gelen vatandaşlardır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde, Hinduizm'e inanan nüfus miktarı toplam nüfusun %14'ünü oluşturmaktadır. Hıristiyanlık ve Müslümanlıktan sonra dünyanın üçüncü en kalabalık dini olan Hinduizm 920 milyondan fazla nüfus kitlesini kapsamış olsa da bu dine mensup olanların % 95'ten fazlası beş ülkede yoğunlaştırılmış durumdadır.

Hindistan (875,2 milyon), Nepal (22,2 milyon), Bangladeş (18,5 milyon), Endonezya (6,8 milyon) ve Malezya (5,1 milyon). Hinduların bir kısmı Ortadoğu'ya işçi statüsünde göç edip bu ülkelerde yerleşmiş olduklarından dolayı Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Yemen, Katar, Suudi Arabistan gibi ülkelerde Hinduizm'e inanlar görülmektedir

Birleşik Arap Emirlikleri'nde inanılan diğer bir din de Budizm'dir. Bu dine inanan nüfus miktarı da 93.650 kişi olmuştur. Bu dine inananların toplam nüfus içindeki oranı % 2 olduğu görülmektedir. Bu dine inananlar ise daha çok Hint ve Japon vatandaşlardır (JOSHUA PROJECT PEOPLES DATA).

7.4.Nüfusun Medeni Durumu

Birleşik Arap Emirliklerinde 15 yaşın üstündeki nüfusun medeni durumuna bakıldığında 1975 yılında nüfusun % 29'u daha önce evlenmemiş nüfusu oluştururken, % 66 oranında evli nüfus bulunmaktadır. Evlenme oranı yüksek olup boşanma durumu düşüktür. Nüfusun % 2,99'u boşanmış nüfus durumundadır. Bu durumun olmasında aile yapısının sağlam tutulmaya çalışılması, bedevi şekilde yaşam sürülmesi ve erkek nüfusun bir kısmının ailelerinden uzakta işçi olarak ülkede bulunmaları etkili olmuştur.

Tablo 33: 1975-2005 Yılları Arasında Nüfusun Medeni Durumu

Medeni Durum	1975	1980	1985	1995	2005
Evlenmemiş	118265	195204	226034	557656	955235
Evli	265373	530341	688535	1179017	2286292
Dul	4487	4800	8944	9967	23370
Boşanmış	11968	13755	29427	23383	38004
Belli Olmayan	564	66	275	3584	2948
Toplam	400657	744166	953215	1773607	3305849

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports>

[/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx](#) >.04.01.2010.

1980 nüfus sayımında nüfusun % 26'sı daha önce evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır. Bu sayımda evli nüfus % 72 oranındadır. Bir önceki sayıma göre % 6 oranında evli nüfus artmış bulunmaktadır. Boşanma olayında ise düşme görülmektedir. Daha önceki sayımda % 2,99 olan oran % 1,85'e gerilemiştir.

1985 yılında ise hiç evlenmemiş nüfus oranında azalma olmuştur. 1980 sayımında % 26 olan oran % 23'e düşmüştür. Bununla birlikte oransal olarak bir düşme olsa da nüfus miktarı çok hızlı bir şekilde arttığından rakamsal oran olarak büyük bir değişiklik olmamıştır. Devletin aile kurulmasını teşvik etmesi ve yardımcı olmasıyla beraber evlenen nüfusta artış meydana gelmiştir. Evlenen nüfus oranı 1985 yılında % 72 oranında gerçekleşmiş olup 1975-1980 dönemine göre % 1 oranında bir artıştan söz edilse de 1980-1985 döneminde nüfusun 180.000 kişi artmış olduğu görülür. Boşanan nüfusun ise 1985 yılında % 3,08'e yükseldiğini görmekteyiz. Kadının toplumda, ekonomide ve işgücü içerisinde yer almaya başlamasıyla beraber ekonomik güçle beraber boşanma durumunda bir artış olmuştur.

1995 sayımında daha önce evlenmemiş nüfus oranının % 23'den % 31'e yükseldiğini görmekteyiz. Bunun sebepleri arasında nüfus artışının çok olması, göçlerin yoğun bir şekilde yaşanması ve özellikle göçmen erkek nüfusun çalışma amacıyla gelmesi evlenme oranının düşmesinde etkili olan faktörlerin başında yer almaktadır. Evli nüfusa bakıldığında toplam nüfusun % 69 oranında olduğunu görmekteyiz. 1985 nüfus sayımına göre evli nüfus oranında düşme olduğu görülür. Boşanmış nüfusta ise % 2'lik bir oranda düşme olduğu görülmektedir.

2005 nüfus sayımında daha önce evlenmemiş nüfusta % 31'den % 28'e bir düşme olmuştur. Evli nüfusta ise artış yaklaşık olarak % 3 oranında bir yükseliş olmuştur. Bu oran çok yüksek olmasa da göçlerle birlikte toplam nüfusun hızlı bir şekilde artmasıyla birlikte 1995 yılında 1.179.017 olan evli nüfus 2005 yılında 2.286.292'e yükselmiştir.

Tablo 34: 2005 Nüfus Sayımında Birleşik Arap Emirlikleri'nde 15 Yaş Üstü Nüfusun Medeni Durumu

		Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Erkek	Evlenmemiş	198256	237310	126719	33899	8037	33933	19256	657410
Kadın		108099	83783	50953	17333	4889	20574	12194	297825
Toplam		306355	321093	177672	51232	12926	54507	31450	955235
Erkek	Evli	563485	658498	293350	69246	15673	68040	42599	1710891
Kadın		197506	161887	128835	30961	7454	31377	17381	575401
Toplam		760991	820385	422185	100107	23127	99417	59980	2286292
Erkek	Dul	3155	2197	2061	386	115	563	217	8694
Kadın		6431	3395	2527	603	250	997	473	14676
Toplam		9586	5592	4588	989	365	1560	690	23370
Erkek	Boşanmış	1105	8387	1038	222	86	331	109	11278
Kadın		9537	6061	5027	1576	582	2646	1297	26726
Toplam		10642	14448	6065	1798	668	2977	1406	38004
Erkek	Belli Olmayan	1560	0	0	0	0	0	0	1560
Kadın		1388	0	0	0	0	0	0	1388
Toplam		2948	0	0	0	0	0	0	2948
Erkek	Toplam	767561	906392	423168	103.753	23911	102867	62181	2389833
Kadın		322961	255126	187342	50.473	13175	55594	31345	916016
Toplam		1090522	1161518	610510	154.226	37086	158461	93526	3305849

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 15 yaş üstü nüfus miktarı 3.305.849 kişi olup, evlenmemiş nüfus 955.235 kişi iken, evli nüfus miktarı 2.286.292 kişi olup nüfusun çoğunluğunu evli nüfus oluşturmaktadır (Tablo 34). Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusun % 69'u evli, % 29'u evlenmemiş ve % 3 oranında dul ve boşanmış nüfus bulunmaktadır. Abu Dabi Emirliği'nde evlenmemiş nüfus miktarı 306.355 kişi olup, emirlikler içerisinde Dubai'den sonra evlenmemiş nüfusun en fazla olduğu ikinci emirlik olmuştur. Emirlikte evli nüfus daha fazla olup, nüfusunun % 70'i evli nüfusu oluşturmaktadır. Abu Dabi'de 760.991 kişi evli iken, 9.586 kişi dul ve 10.642 kişi

boşanmış nüfusu oluşturmaktadır. Abu Dabi en fazla dul ve boşanmış nüfus toplamına sahip olan emirlik olmuştur (Tablo 34).

Dubai Emirliği'nde 15 yaş üstü nüfus miktarı 1.161.518 kişi olup bunun 321.093 kişisi evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır. Emirlikte evlenmemiş nüfus oranı % 28 iken, evli nüfus oranı % 71 olmuştur. Dubai Emirliği, hem evlenmemiş ve hem de evli nüfus miktarının en fazla olduğu emirliktir (Tablo 34). Emirlikte dul ve boşanmış nüfus miktarı 20.040 kişi olup, emirlikler içerisinde Abu Dabi'den sonra en fazla dul ve boşanmış nüfusa sahip olan emirlik olmuştur (Tablo 34).

Şaryah Emirliği'nde 15 yaş üstü nüfus 610.510 kişi olup, bu nüfusun % 69'u evli nüfus iken, % 29'u evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır. Emirlikler içerisinde hem evli nüfus hem de evlenmemiş nüfusun en fazla olduğu üçüncü emirlik olmuştur (Tablo 34). Emirlikte dul ve boşanmış nüfus miktarı 10.653 kişi olup emirlikler içerisinde Dubai'den sonra gelmektedir.

Acman Emirliği'nde 15 yaş üstü nüfus miktarı 154.226 kişi olup, bunun % 65'i evli iken, % 33'ü evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır. Emirlikte dul ve boşanmış nüfus miktarı 2.787 kişi olup, bu sayıyla emirlikler içerisinde Ras Al Kayme'den sonra beşinci sırada yer almaktadır.

Ümmü'l Kayvan Emirliği 15 yaş üstü nüfusun en az olduğu emirliktir. Nüfusunun % 62'si evli iken, % 35'i evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır. Emirliğin dul ve boşanmış nüfus miktarı da 4.537 kişi olup, emirlikler içerisinde dördüncü sırada yer almaktadır (Tablo 34).

Fuceyre Emirliği'nde 15 yaş üstü nüfus 93.526 kişi olup, bu nüfusun % 64'ü evli iken, % 34'ü ise evlenmemiş nüfusu oluşturmaktadır (Tablo 34). Emirliğin dul ve boşanmış nüfus miktarı 1.515 kişi olup, emirlikler içerisinde dul ve boşanmış nüfusun en az olduğu emirlikler arasında yer almaktadır.

7.5.Nüfusun Eğitim Yapısı

1952 yılında resmi okulu az sayıda olan ülkede 1960 ve 1970’li yıllarda planlı bir şekilde modern okullar inşa edilmeye başlanmıştır. 1960 yılında genel eğitim sistemi uygulamaya sokulmuş ve İngiliz eğitim modeli örnek alınmıştır. İlk üniversite 1976 yılında kurulmuştur. Bugün anaokulundan üniversiteye kadar öğrencilerin öğrenim görebileceği modern, alt yapısı iyi olan uluslararası kabul edilen okulları ve üniversiteleri bulunmaktadır. Birleşik Arap Emirliklerinde eğitim sisteminde özel okulların ağırlığı bulunmaktadır. Özel okullarda, toplam öğrenci sayısının % 60 oranında öğrenci bulunmaktadır. Bunun yanında ülkede öğrenim gören yabancı ülkelere ait okul ve üniversitelerde bulunmaktadır.

Tablo 35: Birleşik Arap Emirlikleri’nde 1975-2005 Yılları Arası On Yaş Üstü Nüfusun Eğitim Durumu (Kişi)

	1975	1980	1985	1995	2005
Okuma-Yazma Bilmeyen	191153	256343	273646	392381	331348
Sadece Okur-Yazar	118754	181763	260124	337757	493102
İlkokul	34655	98453	120411	343817	520147
Ortaokul	28682	82408	122847	317095	632240
Ortaöğretim	40111	109937	142656	315516	921850
Ön lisans	4813	20876	33459	64925	142536
Üniversite Mezunu	17556	52390	74952	188839	455210
Lisans Üstü	1227	4481	6919	14513	54751
Belli Olmayan	757	58	294	3858	3722
Toplam	437708	806709	1035.308	1.978.701	3.554.906

Kaynak:[Http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx](http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx) >.04.01.2010.

Nüfusun eğitim durumuna bakıldığında (Tablo 35) okur- yazar olmayan oranı 1975’te % 43,67 iken, 1980 yılında % 31’e düşmüştür. 1985 yılında % 26’ya düşen oran, 1995 yılında % 19,83 ve 2005 yılında bu oran % 9’a düşerek en düşük seviyeye ulaşmıştır. Devlet bu oranı da düşürmek için 2020 eğitim planını devreye sokarak

çalışmalarda bulunmaktadır. Sadece okur-yazar oranı 1975 yılındaki sayımda % 27 iken 2005 yılında % 13,90'a gerilemiştir. İlköğretimde ve ortaöğretimde artış yüksek olmuştur. İlkokul mezunu 1975 yılında % 7,92 iken 1985 yılında % 12,20'ye çıkmış,1995 yılında da % 17'ye yükselmiş ve 2005 yılındaki sayıma göre de % 14'e düşmüştür. Bunda eğitim seviyesinin yükselmesi, lise mezunu ve üniversite mezun sayısının artmasından kaynaklanmaktadır. Nüfusun eğitim düzeyi içerisinde lise mezunu oranı 1975 yılında % 9,16 olurken 1980 yılında % 13,63'e çıkarak % 4,47'lik bir artış olmuştur.1985 yılında nüfusun % 13,78'i lise mezunudur. Bu sayımda bir önceki döneme göre artışın fazla olmadığı görülse bile 33.000 civarında artış olmuştur. 1995'te lise mezunu oranı % 15'e yükselmiş ve 2005 yılına gelindiğinde ise % 25,93'e çıkmıştır. Nüfusun eğitim seviyesinde üniversite mezunu oranı 1975 yılında % 4,01 düzeyindedir. 1980 yılında % 6,49'a yükselmiştir. 1975 nüfus sayımında 17.556 üniversite mezunu olan Birleşik Arap Emirlikleri'nde, beş yıl sonrasında 52.390 kişi üniversite mezunudur. 1985 yılında % 7,24 olan üniversite mezunu oranı 1995 sayımında % 9,08'e ulaşmıştır. Bu sayımdan sonra ülkedeki üniversite sayısı arttırılmış ve özel üniversiteler kurulması teşvik edilmiş bunun sonucunda üniversite mezunu oranı 2005 sayımında % 6'lık bir artışla % 15,95'e yükselmiştir. Toplam nüfus içerisinde 1975 yılında 17.556 olan üniversite mezunu sayısı 2005 yılında 455.210 kişiye ulaşmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri Genel Eğitim Sistemi

Birleşik Arap Emirlikleri'nde eğitim ve öğretim, anaokulundan liseye kadar kapsamlı bir şekilde verilmektedir. Ülkede devlet okullarından daha çok özel okul bulunmaktadır. Ülkede öğrencilerin % 60'ı özel okullarda okurken, devlet okullarında okuyanların oranı ise % 40 civarındadır. Özel okullarda Arapça dışındaki diğer dillerden de öğretilmektedir. Göçmen nüfusun bir kısmı bu okullarda okumaktadırlar. Devlet ve özel okulların hemen hepsinde Arapça dışında çok iyi seviyede İngilizce öğretilmektedir. Bununla birlikte özellikle derslerden matematik ve fen dersleri de yaygın olarak İngilizce okutulmaktadır.

Okul Öncesi Eğitim; Birleşik Arap Emirlikleri'nde hem devlet hem de özel anaokulları bulunmaktadır. Anaokullarında 4 ve 5 yaşlarında çocuklar okuyabilmektedir.

İlköğretim; Ülkede İlköğretim okulları 2 kademedен oluşmaktadır. İlkokul ve ortaokul olarak da adlandırdığımız ilköğretim sisteminde 1. kademe 6 yaşından itibaren başlamaktadır ve 5 yıl sürmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2. kademe ise 4 yıl sürmektedir 6.-7.-8.-9. Sınıfları kapsamaktadır.

Ortaöğretim (lise); İlköğretim 2.kademedен sonra öğrenciler liselere devam etmektedir. Ortaöğretim üç yıl öğrenim sürmektedir. Öğrenciler 15 yaşından 18 yaşına kadar eğitimlerini burada sürdürmektedirler. Erkek öğrencilerin % 62'si liseye devam ederken kızların oranı ise % 66'dır. Ortaöğretimde teknik lise eğitimi de verilmektedir. İlköğretim birinci kademedен sonra teknik liselere geçilebilmektedir. Bu okullarda eğitim süresi 6 yıldır. Mezun olduğunda ise teknik lise diploması verilmektedir.

Tablo 36: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Devlet Okullarındaki 2006- 2007 Eğitim Dönemi Öğrenci, Öğretmen, Yönetici, Sınıf ve Okul Miktarı

	Öğrenci (Kişi)	Öğretmen (Kişi)	Yönetici (Kişi)	Sınıf	Okul
Anaokulu	22506	1409	322	1092	102
İlköğretim 1. Kademe(ilkokul)	93188	7650	775	4376	219
İlköğretim 2. kademe(ortaokul)	92905	7550	698	3680	154
Orta öğretim(lise)	63767	6163	818	2602	110
Özel Eğitime İhtiyaçlı	1157	336	0	212	0
Dini Eğitim	1097	115	9	50	3
Toplam	274620	23223	2622	12012	745

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 102 anaokulunda, 1409 öğretmen 22.506 kişiye eğitim vermektedir. İlköğretim 1. Kademe 93.188 kişi 219 okulda eğitim görürken,

ikinci kademedeki eğitim gören sayısı 154 okulda 92.905 öğrenci olmuştur. Ortaöğretimde okuyan sayısı ilköğretime göre azalış göstermiş olup eğitim gören öğrenci sayısı 63.767 kişi olmuştur. Ortaöğretim için 110 okulda eğitim yapılırken, dini eğitim veren okul sayısı da üçtür. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci sayısı 1157 kişi olup mevcut okullarda farklı sınıflarda eğitimlerine devam etmektedirler. Ülkede toplam 745 devlet okulu bulunmaktadır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nin yedi emirliğinde de çok büyük üniversiteler bulunmaktadır. Ülkenin en önemli üniversiteleri arasında El-Ayn Üniversitesi, Dubai Üniversitesi, Acman Üniversitesi ve Şarjah Üniversitesi bulunmaktadır. Geniş bir alan üzerine kurulan bu üniversitelerin büyük kampüsleri bulunmaktadır. Kampüsler geniş alanlar üzerine inşa edildiği için, yerleşke içinde genelde arabalar ile gezilebilmektedir. Devlet üniversitelerinin parasız olduğu Birleşik Arap Emirlikleri'nde, özel üniversitelerin hepsi paralıdır. Özel üniversiteler arasında Amerikan Üniversitesi, Fransız Üniversitesi ve Alman Üniversitesi gibi üniversiteler bulunmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde, emirlerinin hepsi eğitime çok önem vermektedir. Ülkede 11 üniversite bulunmakta olup sadece ikisi devlet üniversitesidir.

Birleşik Arap Emirlikleri Üniversitesi, Al Ain şehrinde kurulu olup devlet üniversitesidir. Üniversitede altı yüze yakın bölüm bulunmaktadır. Üniversitenin hukuk, eğitim, iş ve ekonomi, gıda ve tarım, fen ve mühendislik fakülteleri göze çarpmaktadır. Okulun 2006 yılında 14.076 öğrencisi bulunmakta olup % 80 kız öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversitenin toplam kapalı alanı 700.000 m² dir. (ABU DABI EĞİTİM KONSEYİ)

Zayed Üniversitesi 1998 yılında Abu Dabi ve Dubai'de kurulmuştur. Üniversitenin beş fakültesi bulunmaktadır. Üniversitede sanat ve fen, iş ve ekonomi, iletişim ve medya, eğitim, bilgi teknolojileri fakülteleri bulunmaktadır. Üniversitenin kuzey kampüsünde sadece erkek öğrenciler bulunurken, Abu Dabi Kuzey Kampüsü ve Dubai Al-Ruwayyah'de ki kampüslerde sadece kız öğrenciler öğrenim görmektedirler. Toplam kapalı alan miktarı ise 711.000 m² olup, geniş imkanlar sunan üniversitelerin başında gelmektedir (UAE EDUCATION).

Yüksek Teknoloji Okulu (HCT), ülkenin en önemli üniversitelerini başında gelmektedir. Okulda 16.000 civarında öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversitede

10.000'den fazla kız öğrenci öğrenim görmektedir. Okulun dört kampüsü bulunmaktadır. Abu Dhabi, Al Ain, Madinat Zayed, Dubai, Ra's al-Kayme, Şaryah and Fuceyre de fakülteleri bulunmaktadır.

Abu Dabi Üniversitesi(ADU) Abu Dabi ve Al Ain'de kurulmuştur. İlk öğrencilerini 2006 yılında almaya başlamıştır. Ülkedeki özel üniversitelerden biridir.

Al Hosn Üniversitesi 2005 yılında Abu Dabi de açılmıştır. Knowledge Village (KV) DUBAİ serbest bölgesi yakınında kurulmuştur. American Üniversitesi, Şaryah ve Dubai'de kampüsleri bulunmaktadır. Sharcah Üniversitesi, Acman Bilim Teknoloji Üniversitesi diğer yüksek öğrenim sağlayan üniversiteler arasında yer almaktadır (UAE EDUCATION).

Tablo 37: Üniversitelerde Öğrenim Gören ve Mezun Olan Kişi Miktarı

Eğitim Dönemi	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Toplam Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı	64674	71194	69741	69578
Erkek Mezun Olan Sayısı	2956	3309	4614	4604
Kız Mezun Olan Sayısı	7297	8166	8546	9369
Toplam Mezun Olan Sayısı	10253	11475	13160	13973

Kaynak:[Http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx](http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx) >04.01.2010.

Üniversitelerden mezun olanların durumuna bakıldığında kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. 2004-2005 eğitim döneminde erkeklere göre kız öğrenci sayısında artış görülmektedir.

Tablo 38: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2006- 2007 Eğitim Öğretim Yılı Devlet ve Özel Okullara Ait Öğrenci, Öğretmen, Yönetici Kadro, Okul ve Sınıf Miktarı

Emirlikler		Okul Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretmen ve Yönetici Kadro (Kişi)	Öğrenci (Kişi)		
Abu Dabi	Devlet Okulları	315	5409	12017	61597	64132	125729
	Özel Okullar	181	6171	10912	70469	61274	131743
	Toplam	496	11580	22929	132066	125406	257472
Dubai	Devlet Okulları	86	1278	3108	13867	16195	30062
	Özel Okullar	134	6053	10970	76368	67784	144152
	Toplam	220	7331	14078	90235	83979	174214
Şaryah	Devlet Okulları	123	1913	4751	20973	22457	43430
	Özel Okullar	97	3879	2813	50690	45851	96541
	Toplam	220	5792	7564	71663	68308	139971
Acman	Devlet Okulları	43	691	1551	7802	8230	16032
	Özel Okullar	22	857	1296	11712	10084	21796
	Toplam	65	1548	2847	19514	18314	37828
Ümmü'l Kayvan	Devlet Okulları	25	315	845	3031	3236	6267
	Özel Okullar	5	125	156	1362	1172	2534
	Toplam	30	440	1001	4393	4408	8801
Ras Al-Kayme	Devlet Okulları	94	1446	3361	15997	15585	31582
	Özel Okullar	27	677	793	7153	6192	13345
	Toplam	121	2123	4154	23150	21777	44927
Fuceyre	Devlet Okulları	58	960	2104	10016	11502	21518
	Özel Okullar	12	438	645	5008	4040	9048
	Toplam	70	1398	2749	15024	15542	30566
Toplam	Devlet Okulları	744	12012	27737	133283	141337	274620
	Özel Okullar	478	18200	27585	222762	196397	419159
	Toplam	1222	30212	55322	356045	337734	693779

Kaynak: Birleşik Arap Emirlikleri Eğitim Bakanlığı

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2006-2007 eğitim-öğretim yılında devlet ve özel okullarda okuyan öğrenci sayısı 693.779 kişi olmuştur. Bu yılda toplam okul sayısı 1222 olurken bunun 744 tanesi devlet okulu iken, 478'i de özel okuldur. En fazla öğrenci ve okul sayısı Abu Dabi Emirliği'nde olurken, ardından Dubai Emirliği

gelmektedir. Emirlikte toplam okul sayısı 220 olup, bunun 134'ü özel okul, 86'sı da devlet okuludur. Emirliğin toplam öğrenci sayısı da 174.214 kişi olmuştur. Şaryah Emirliği'nde de 220 okul bulunurken öğrenci sayısı Dubai Emirliği'ne göre daha düşüktür. Acman Emirliği'nde 65 okulda 37.828 kişi eğitim-öğretim görürken, Ras Al Kayme'de 121 okul ve 44.927 öğrenci bulunmaktadır. Ülkedeki en az okul ve öğrenciye sahip olan emirliği ise Ümmü'l Kayvan Emirliği olmuştur. Emirlikte toplam okul sayısı 30 iken, öğrenci sayısı da 8801 kişidir. Fuceyre Emirliği'nde toplam 70 okul bulunmakta olup bunun 12'si özel okul, 58'i de devlet okuludur. Emirliğin toplam öğrenci sayısı da 30.566 kişi olmuştur.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde okuyan öğrencilerin geldikleri ülkelere göre gruplandırıldığında yerli nüfusun öğrenci sayısı 219.905 kişi olurken, diğer Körfez ülkelerinden öğrenci sayısı 13.128 kişi olmuştur. Yemenli öğrenci sayısı 7.969 kişi olup, liselerde öğrenim gören sayısı 3.098 kişi iken, ilköğretimdeki okuyan sayısı 3.271 kişi olmuştur (Tablo 39). Filistinli öğrenci sayısı 4.227 kişi iken, Suriyeli öğrenci sayısı 3.101 kişidir (Tablo 39). Hindistan ve Pakistan'dan gelen nüfus fazla olmasına karşın okullarda eğitim gören öğrenci sayısı azdır. Toplam öğrenci sayısı 274.620 kişi olup bunun 133.283'ü erkek öğrenci, 141.337'si ise kız öğrencilerdir (Tablo 39). Birleşik Arap Emirlikleri'nde kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 39: 2006-2007 Eğitim Öğretim Yılında Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	Cinsiyet	Anaokulu	İlkokul	Ortaokul	Lise	Dini	Toplam
Birleşik Arap Emirlikleri	Erkek	10354	39908	35296	19558	319	105435
	Kız	11086	42307	35537	25540	0	114470
	Toplam	21440	82215	70833	45098	319	219905
Diğer Körfez Ülkeleri	Erkek	273	2484	2378	1416	24	6575
	Kız	264	2482	2315	1492	0	6553
	Toplam	537	4966	4693	2908	24	13128
Yemen	Erkek	128	621	1682	1673	105	4209
	Kız	116	630	1589	1425	0	3760
	Toplam	244	1251	3271	3098	105	7969
Irak	Erkek	0	31	106	107	3	247
	Kız	4	35	92	181	0	312
	Toplam	4	66	198	288	3	559
Filistin	Erkek	0	123	895	1088	98	2204
	Kız	3	104	947	969	0	2023
	Toplam	3	227	1842	2057	98	4227
Suriye	Erkek	5	203	704	669	87	1668
	Kız	5	196	666	566	0	1433
	Toplam	10	399	1370	1235	87	3101
Mısır	Erkek	3	455	1427	1316	66	3267
	Kız	7	520	1467	1168	0	3162
	Toplam	10	975	2894	2484	66	6429
Sudan	Erkek	0	162	746	724	46	1678
	Kız	1	202	769	675	0	1647
	Toplam	1	364	1515	1399	46	3325
İran	Erkek	20	51	34	56	9	170
	Kız	16	45	52	37	0	150
	Toplam	36	96	86	93	9	320
Pakistan	Erkek	21	70	63	57	18	229
	Kız	21	74	63	42	0	200
	Toplam	42	144	126	99	18	429
Hindistan	Erkek	2	3	9	6	1	21
	Kız	2	6	4	6	0	18
	Toplam	4	9	13	12	1	39
Toplam	Erkek	10900	45906	46268	29112	1097	133283
	Kız	11606	48439	46637	34655	0	141337
	Toplam	22506	94345	92905	63767	1097	274620

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >.04.01.2010.

7.6. Nüfusun Yaş Gruplarına Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Nüfusun yaş ve cinsiyet özelliklerinin bilinmesi ülkeler için önemlidir. Çünkü yaş grupları nüfusun genel yapısı hakkında bilgi verir. Ülkeler bu durumu dikkate alarak yatırımlarını ona göre planlar. Gençlerin çoğunlukta olduğu bir yörede iş imkanları, spor tesisleri ve üniversite eğitimini alacakları imkanlar oluşturulmaya çalışılır.

Nüfusun yaş gruplarına göre bölünüşünün belirtilmesi, başta toplam nüfus içerisinde çalışabilir ve çalışmayan nüfusun ortaya çıkarılması açısından son derece önemlidir. Bir toplumun nüfusu yaş itibari ile çalışan, çalışmayan ve çocuk nüfustan oluşur. Birleşmiş Milletler ölçütlerine göre 0 - 14 yaş arasındakiler çocuklar, 15- 64 yaş arasındakiler yetişkinler veya çalışabilir nüfus veya faal nüfus, 65 yaş veya daha yukarısında olanlar ise yaşlı nüfus olarak sınırlandırılır (ATALAY, 1997: 276).

1995 yılında olan verilere göre Ortadoğu ülkelerinde ortalama olarak nüfusun % 38'i genç nüfus'tur. Bölge ülkeleri arasında en genç nüfusa sahip ülkeler; Yemen (% 48), Umman (% 47), Suriye (% 45), İran (% 44), Ürdün ve Irak (% 43), Suudi Arabistan (% 42) dır. Bu ülkelerin nüfuslarının genç ve dinamik olması beraberinde de birtakım sorunları da getirmiştir. Bunların başında işsizlik, konut sorunu, kişi başına düşen milli gelirin azalması, gibi problemleri de ortaya çıkarmıştır. 65 yaş üstü yaşlı nüfus da dâhil olunca ekonomik olarak bağımlı nüfus grubunda büyük bir artış olduğu görülmüştür (KOCAKUŞAK, 1999: 102). Genç nüfusun fazla olmasının olumlu yanları ise ekonomik yönde ve eğitim bakımından genç nüfus büyük bir potansiyel oluşturur. Bu gücün harekete geçirilebilmesi halinde büyük atılım ve kalkınma hamlesi başlatılabilir.

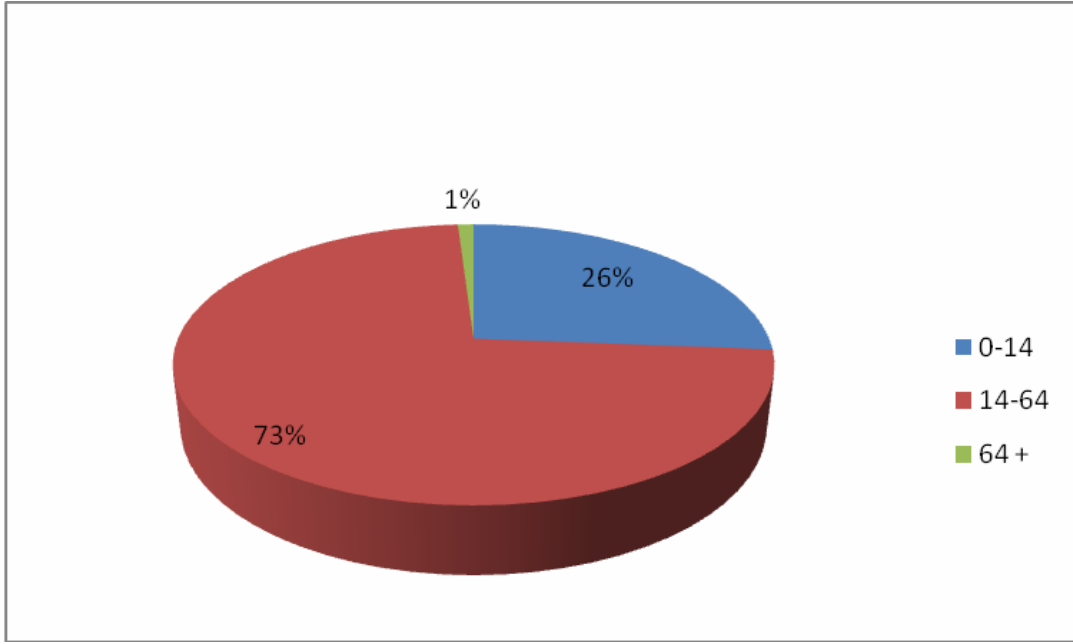
Tablo 40: Birleşik Arap Emirlikleri 1995 Yılı Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Grupları	1995		
	Erkek	Kadın	Toplam
0 - 4	112239	105831	218070
5 - 9	115775	108656	224431
10 - 14	107438	99290	206728
15 - 19	85428	77099	162527
20 - 24	143464	79620	223084
25 - 29	244403	90411	334814
30 - 34	235132	82026	317158
35 - 39	225724	70266	295990
40 - 44	165775	42559	208334
45 - 49	108898	26407	135305
50 - 54	52963	13984	66947
55 - 59	25663	8516	34179
60 - 64	10659	5664	16323
65 - 69	6643	4691	11334
70 - 74	3733	3246	6979
75 - 79	1684	1489	3173
80 +	2379	2245	4624
Toplam	1648000	822000	2470000

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2004.aspx> >04.01.2010.

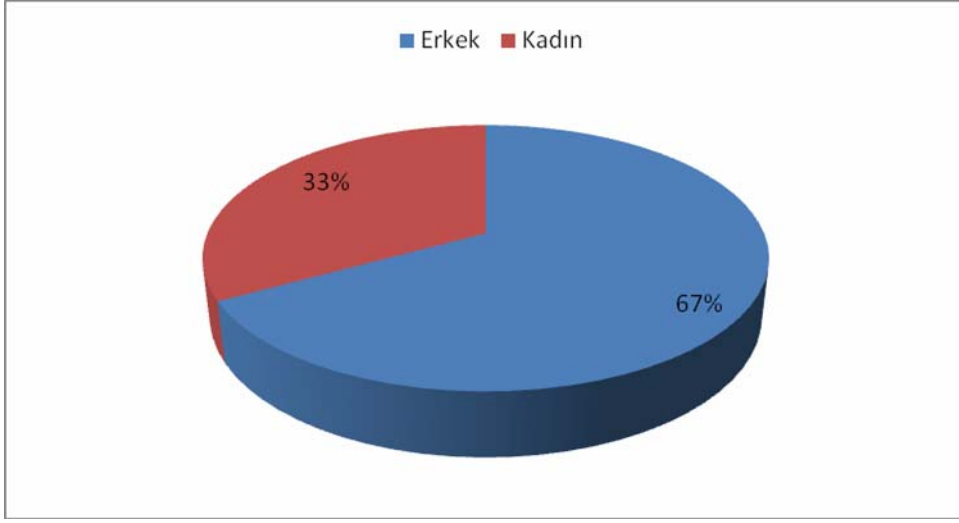
1995 yılında 0-14 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı en fazla olan ülkelerinden birisi Birleşik Arap Emirlikleridir. Toplam nüfus içinde 0-4 yaş grubu nüfusun % 6'sını oluşturmuştur. 4-9 yaş grubu ise toplam nüfus içinde % 10'luk bir dilim oluşturmuştur. 10-14 yaş grubunun toplam nüfus içinde % 10 yer kaplamasıyla birlikte toplam nüfus içersinde % 26 oranında genç nüfus oranı da ortaya çıkmıştır. Çalışan nüfusu oluşturan 15-64 yaş grubunda toplam nüfus içersindeki oranı ise % 73

olduğu görülmektedir. 15-64 yaş grubu içerisinde erkek nüfus, toplam nüfus içerisinde %52'lik bir oran teşkil etmektedir. Yaşlı nüfus toplam nüfusun % 1'ni meydana getirir. Birleşik Arap Emirliklerinde bağımlı nüfus toplam nüfusun % 27'sini oluşturmaktadır. 15-64 yaş arasının fazla olması da ülkenin kalkınması ve gelişme gösterebilmesi için olumlu bir oranda olduğunu göstermektedir.

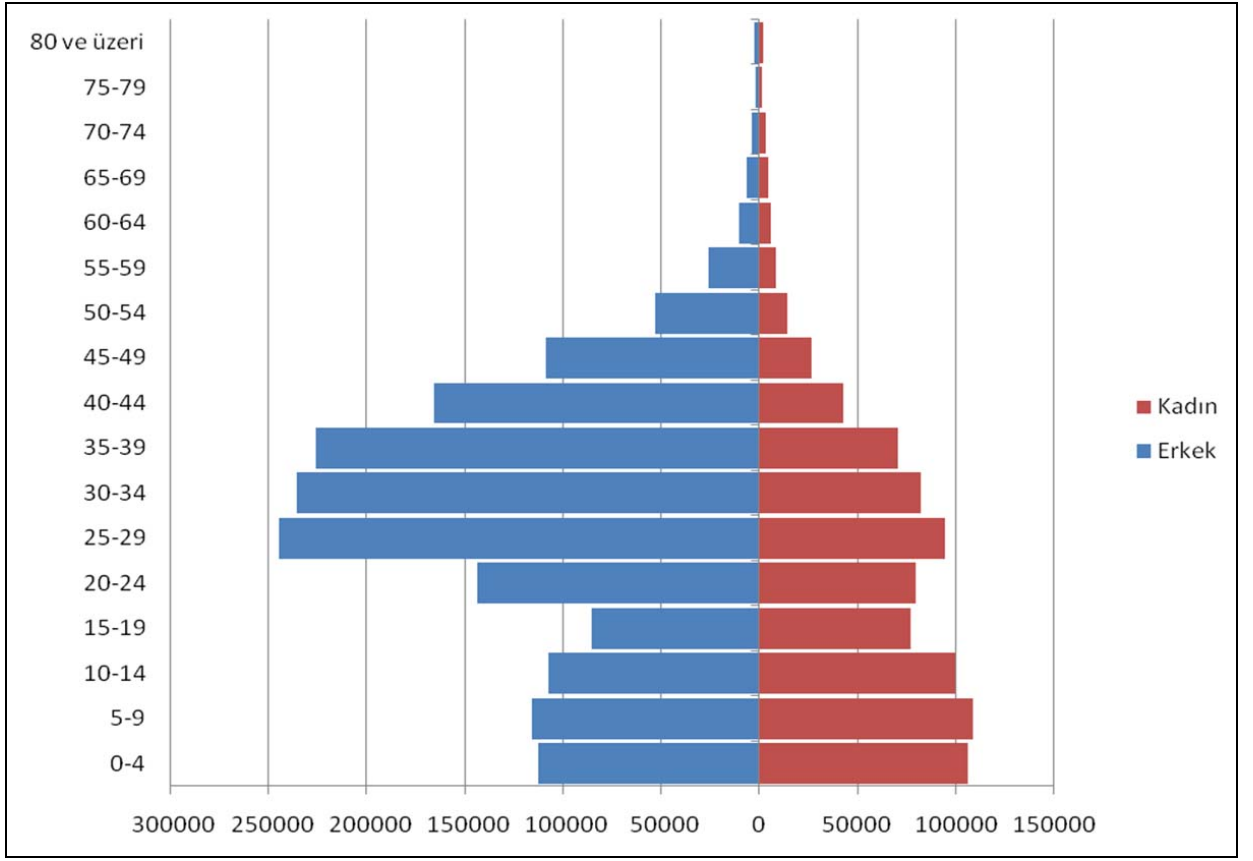
şekil 8: 1995 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Birleşik Arap Emirlikleri'nde faal nüfus grubu ülkenin ekonomik bünyesine bağlı olarak ön plana çıkmış durumdadır. Toplam nüfusun % 73' kadar faal nüfusu olduğu görülmektedir. Özellikle ülkeye çalışmak için erkek nüfusun ailelerini kendi ülkelerinde bırakarak geldikleri görülmektedir. Ailelerinin lkelerinde bırakarak gelen erkek nüfus, kazandıkları ücretlerin büyük bir kısmını geçinmeleri için ailelerine göndermektedir. Bu durum da faal nüfusun üzerine gerçekte daha fazla yük bindiğini göstermektedir.

Şekil 9: 1995 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri Nüfusunun Kadın Erkek Nüfus Oranı

1995 yılındaki nüfus sayımına göre 25-29 yaş aralığındaki erkek kadın dağılımı dikkat çekmektedir. Bu yaş grubunda 224.403 erkek nüfus bulunurken, kadın nüfus miktarı da 90.411 kişi ile en fazla farkın meydana geldiği görülmektedir. Bağımlı nüfus olarak adlandırdığımız 0-14 ve 65+ yaş grubunda ise erkek kadın nüfus arasındaki farkın çok az olduğu görülmektedir. Örnek olarak 0-4 yaş grubunda erkek nüfus miktarı 112.239 kişi iken kadın nüfus miktarı ise 105.831 kişi olmuştur. 70-74 yaş grubunda erkek nüfus miktarı 3.733 kişi iken aynı yaş grubunda kadın nüfus miktarı da 3.246 kişi olmuştur. Tüm bu veriler sonucunda Birleşik Arap Emirliklerinde faal nüfus grubunda erkek kadın nüfusunda dengesizlik görülürken 0-14 ve 65 yaş üstü yaş aralığında ise kadın erkek arasındaki farkın azaldığı görülmektedir. Bu da özellikle faal nüfus yaş grubunda ülkeye dışarıdan göçlerin yaşandığını göstermektedir.

Şekil 10: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1995 Yılı Nüfus Piramidi

1995 yılına ait nüfus piramidi incelendiği zaman düşük doğum ve ölüm oranlarına sahip olduğu görülmektedir. Yaş grupları ve kadın-erkek nüfusu arası dağılımda eşitsizlikler vardır. 14-64 yaş grubunda yer alanlar toplam nüfusun % 73'ünü oluşturmaktadır. 0-14 yaş grubunda yer alanlar ise toplam nüfus içinde % 23 gibi bir orana sahiptir. 0-4 yaş grubunda erkek nüfus miktarı kadın nüfustan daha fazladır. Orta yaş grubu, yaşlı ve genç nüfusa göre çok fazladır. 65 yaş ve üzeri yaş grubu toplam nüfusun % 1'ni meydana getirmektedir. 25- 49 yaş grubunda kadın- erkek nüfus miktarı arasında büyük bir eşitsizlik bulunmaktadır (Şekil 10). Toplam nüfus içinde en çok nüfusun bulunduğu yaş grubu 25-29 yaş aralığıdır. Daha sonrasında 30-34 yaş aralığı gelmektedir. Yaş aralıkları içerisinde özellikle 25-29, 30-34 ve 35-39 yaş grubunda erkek nüfus kadın nüfus grubuna göre daha yüksek nüfusa sahip olduğu görülmektedir (Şekil 10).

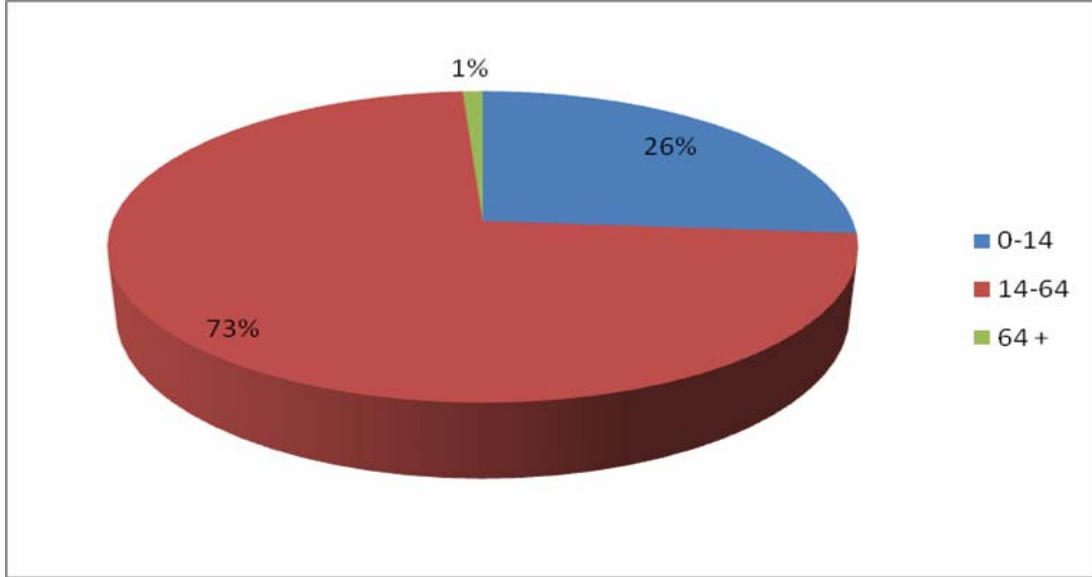
Tablo 41: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılında Toplam Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı (Kişi)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
0 - 4	145601	136538	282139
5 - 9	139929	129453	269382
10 - 14	130778	118279	249057
15 - 19	121388	110838	232226
20 - 24	272036	161530	433566
25 - 29	483657	178137	661794
30 - 34	489879	150482	640361
35 - 39	386762	113844	500606
40 - 44	262718	78543	341261
45 - 49	174459	51311	225770
50 - 54	107339	31539	138878
55 - 59	51303	15804	67107
60 - 64	18820	8527	27347
65 - 69	9172	5285	14457
70 - 74	5391	4013	9404
75 - 79	2440	1837	4277
80 - 84	1537	1439	2976
85 +	1250	1165	2415
Belli Olmayan	1682	1722	3404
Toplam	2806141	1300286	4106427

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

2005 yılı verilerine göre 0-4 yaş grubu toplam nüfus içinde % 6,9 oranında olmuştur. Bu yaş grubundaki erkek nüfus ise toplam erkek nüfusun % 10'unu oluştururken 0-4 yaş arası kadın nüfus oranı da toplam kadın nüfusunun % 5,2'sini oluşturmaktadır. 0-14 yaş arası nüfus grubuna bakıldığında ise toplam nüfus içinde % 19 oranında yer alırken etkin nüfus olarak adlandırdığımız 14-64 yaş grubu nüfus ise %

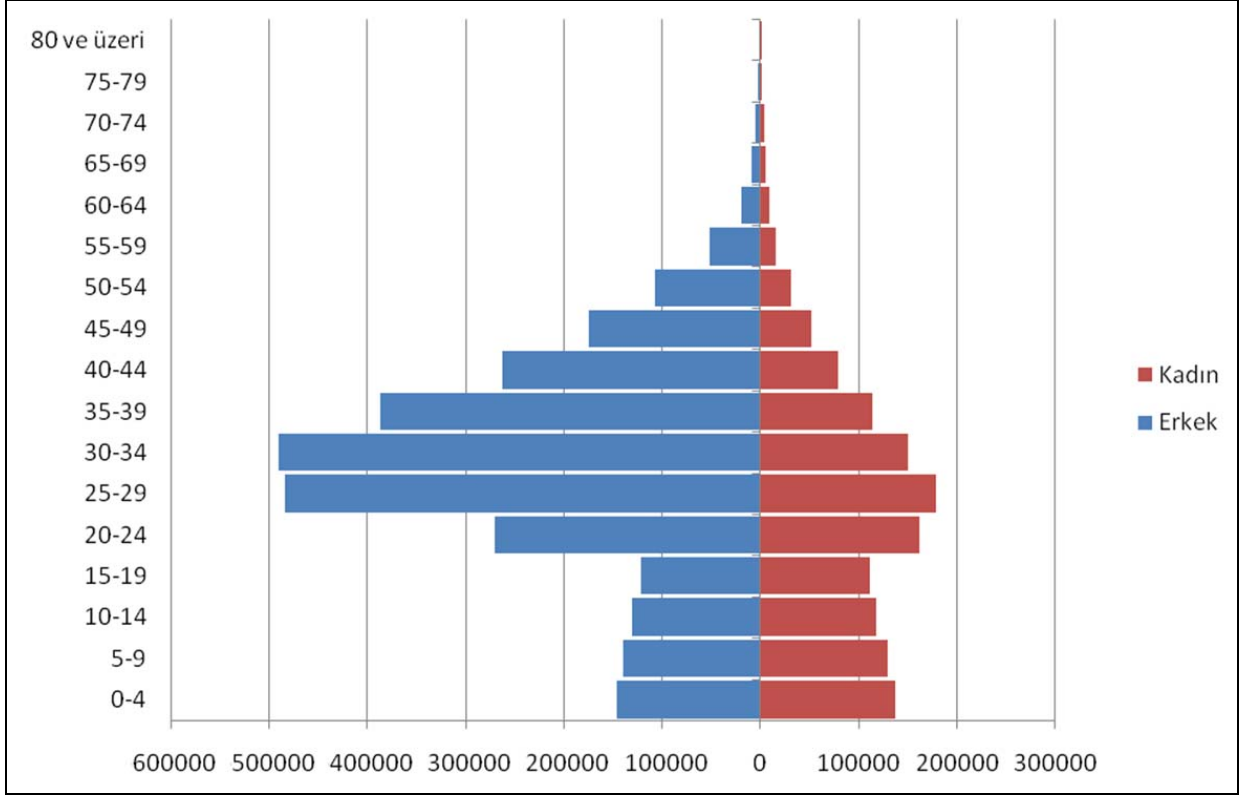
80 oranında bir nüfus grubu oluşturmaktadır. Bu yaş grubu nüfusunun yüksekliği dikkat çekmektedir.

Şekil 11: 2005 Yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Yaş Gruplarına Göre Nüfusun Dağılımı

Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusu daha doğru inceleyebilmemiz için üç gruba ayırmaktayız. Genç nüfus olarak adlandırdığımız 0-14 yaş grubunda 1995 yılında aynı yaş grubuyla karşılaştırıldığında oranın değiştiğini görmekteyiz. 1995 yılında 0-14 yaş aralığında % 26 olan oran 2005 nüfus sayımları sonucunda oluşan nüfus miktarına göre aynı yaş aralığında % 19'a gerilediğini görebilmekteyiz. 2005 yılındaki oranlara bakıldığında 0-14 yaş aralığında bir azalma görülse de miktar bakımından artış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte toplam nüfus artış hızı yüksek olduğundan oransal değişimde düşme söz konusu olmuştur. Faal nüfus grubunda ise 1995 yılına göre 2005 yılı verileri incelendiğinde % 7 oranında artış olmuştur. Orta yaş grubunu oluşturan nüfus görüldüğü gibi çok yüksektir ve sürekli olarak bir artış seyri izlemiştir. Özellikle ülkenin petrol, ticaret, taşımacılık, turizm ve inşaat sektörlerindeki işgücü açısından cazip olması dışarıdan faal nüfus grubunu ülkeye çekmektedir. Bu durumda oransal olarak da nüfus miktarı açısından da sürekli artışın olduğunu göstermektedir. 65 yaş üstü nüfus, yaşlı nüfusu oluşturmaktadır. Yaşlı nüfus genç nüfus ile birlikte üretime katılmayan tüketici nüfusu ifade eder. 1995 yılında % 1 olan yaşlı nüfus miktarı 2005

yılında, 26.110 kişiden 33.529 kişiye ulaşmış olmasına karşın toplam nüfus artışından dolayı oran olarak bir değişim olmamıştır.

Şekil 12: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2005 Yılı Nüfus Piramidi

2005 yılına ait nüfus piramidi incelendiği zaman doğum ve ölüm oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Yaş grupları ve kadın-erkek nüfusu arası dağılımda eşitsizlikler bulunmaktadır. Tüm Kadın nüfus içerisinde 25- 29 yaş grubu en fazla nüfus grubunu oluştururken, erkek nüfus içerisinde 30-34 yaş grubu en fazla nüfusun bulunduğu yaş grubu olmuştur (Şekil 12). Kadın- erkek nüfus miktarı arasında büyük bir eşitsizlik bulunmaktadır (Şekil 12). Erkek nüfus, kadın nüfusa göre daha fazla nüfus miktarına sahip olmuştur. Özellikle 25-29, 30-34 ve 35-39 yaş grubunda erkek nüfus, kadın nüfus grubuna göre daha yüksek nüfusa sahip olduğu görülmektedir (Şekil 12).

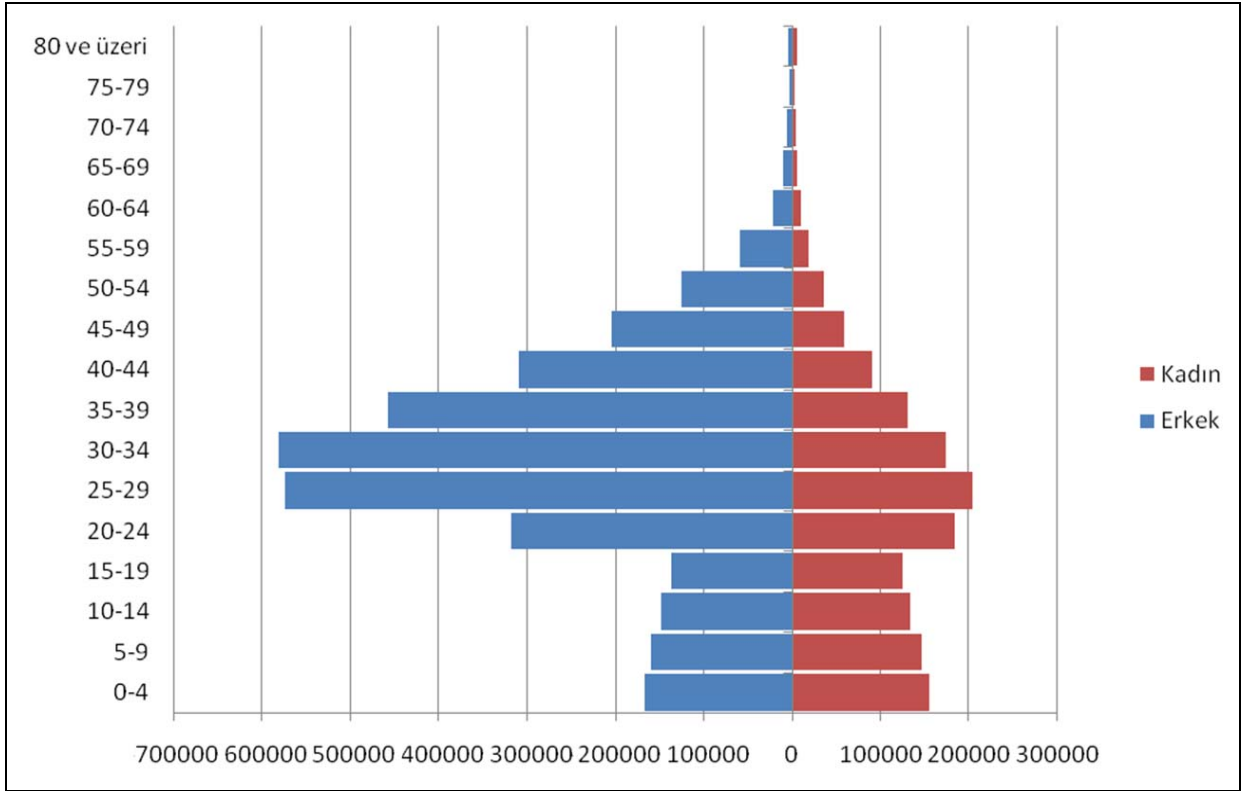

Tablo 42: 2008 Yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
0 - 4	166467	154843	321310
5 - 9	159877	146587	306464
10 - 14	148621	133358	281979
15 - 19	137446	124425	261871
20 - 24	318395	183365	501760
25 - 29	573214	203972	777186
30 - 34	581283	173006	754289
35 - 39	457828	130677	588505
40 - 44	309126	89976	399102
45 - 49	203876	58487	262363
50 - 54	124996	35821	160817
55 - 59	59374	17830	77204
60 - 64	21550	9517	31067
65 - 69	10290	5857	16147
70 - 74	5992	4425	10417
75 - 79	2731	2031	4762
80 +	4934	4823	9757
Toplam	3286000	1479000	4765000

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri 2008 yılı toplam nüfus verilerinde 0-14 yaş grubundaki nüfus miktarının toplam nüfus içinde oranı % 19 olmuştur ve bu oran 2005 yılı verileri ile benzer özellikler taşımaktadır. Genç nüfus miktarı artış gösterse de toplam nüfus içindeki oranı değişmemiştir. Faal nüfus grubunda da oran % 80 oranında gerçekleşmiş ve oran da dünya ortalamasının yukarısında gerçekleşmiştir. Yaşlı nüfus grubun da ise % 1 oranı ile 1995, 2005 ve 2008 yılındaki oranlar aynı şekilde gerçekleşmiştir.

Şekil 13: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2008 Yılı Nüfus Piramidi

2008 yılı nüfus piramidi incelendiğinde nüfusun daha çok 15-49 yaş arasında toplandığını görmekteyiz (Şekil 13). Kadın nüfus içerisinde en fazla nüfus 25-29 yaş aralığında olurken, erkek nüfus içerisinde ise 30-34 yaş aralığında nüfusun daha çok bulunduğunu görmekteyiz (Şekil 13). Erkek-kadın nüfus arasında orta yaş grubunda büyük bir dengesizlik bulunmaktadır. Özellikle ülkeye çalışmak için gelen erkek nüfusun varlığı erkek nüfus miktarının kadın nüfusa oranla daha fazla olmasına yol açmıştır. Kadın- erkek arasındaki eşitsizliği özellikle 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44 yaş gruplarında görebilmekteyiz (Şekil 13).

Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Ülke nüfusunun cinsiyet özelliklerine bakılmadan öncelikle Ortadoğu'yu oluşturan ülkelerin nüfus yapısı incelendiğinde en dikkat çekici özellik hiçbir bakımdan homojenlik göstermemesidir. Bu durumun en önemli nedenleri arasında bölgenin siyasi, sosyal ve ekonomik olarak hızlı bir değişim içerisinde olmasından kaynaklanmaktadır. Ortadoğu nüfusu hızlı bir artış içerisindedir. Bu hızlı nüfus artışında doğal artışla beraber göç olayının da etkisinin büyük olduğu görülmektedir. Yıllar ve ülkeler arasındaki değişimi ortaya çıkarma bakımından genel cinsiyet oranını her 1000 kadına düşen erkek sayısı olarak değerlendirdiğimizde 1965 yılında en üst oran da Katar (1593), Birleşik Arap Emirlikleri (1400), Kuveyt (1560), ve Ürdün'ün oluşturduğunu görmekteyiz. Bu ülkelerin ortak özelliği petrol zengini ülkeler arasında olmasının, bunun da petrol çıkarımı, ürünün nakledilmesi, rafinajı ve pazarlanması konularında erkek iş gücüne talebin duyulması, beraberinde bu sektöre yönelik bir talebi de getirmiş ve dışarıdan çalışmaya gelen erkek işçiler Ortadoğu da petrol varlığı olan ülkelerde yoğunlaşmışlardır. Bu nedenle özellikle Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt gibi ülkelerde de erkek nüfus daha fazladır. Ülkenin ekonomik yapısından dolayı üretim ve yatırım faaliyetlerinin yüksek olması işgücü talebi ve ihtiyacı erkek nüfusun dengesiz bir şekilde daha fazla oranda olmasına yol açmıştır.

Tablo 43: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1985 Nüfus Sayımına Göre Emirliklerin Cinsiyet Durumu (Kişi)

Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kavyen	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam	Cinsiyet
331688	187714	102785	22244	7960	46525	20796	719712	Erkek
120160	88587	56532	13856	4466	27393	11393	322387	Kadın
451848	276301	159317	36100	12426	73918	32189	1042099	Toplam

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1985 yılında toplam nüfus 1.042.099 kişi olup, erkek nüfus miktarı 719.712 kişi, kadın nüfus miktarı da 322.387 kişidir. Emirlikler içerisinde Abu Dabi'de erkek nüfus miktarı 331.688 kişi iken, Dubai Emirliği'nde 187.714'tür. Bu iki emirlikte erkek nüfus miktarı diğer emirliklere göre daha fazladır. Şaryah Emirliği'nde toplam nüfusun 102.785'i erkek nüfus oluştururken, kadın nüfus miktarı da 56.532 kişi olmuştur. Acman Emirliği'nde kadın erkek nüfus arasındaki fark azdır. Erkek nüfus miktarı 22.244 kişi iken kadın nüfus miktarı 13.856 kişi olmuştur. Ümmü'l Kayvan'da erkek nüfus miktarı 7.960 iken, kadın nüfus miktarı 4.466 kişi olmuştur. Ras Al Kayme ve Fuceyre Emirlikleri'nde de erkek nüfus miktarı daha fazla olmuştur. Emirliklerde erkek nüfusun fazla olmasında ülkeye çalışmak için gelen erkek işçilerin varlığı kadın erkek arasındaki farkın artmasına neden olmuştur.

Tablo 44: 2005 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri'nin Emirliklere Göre Nüfusu

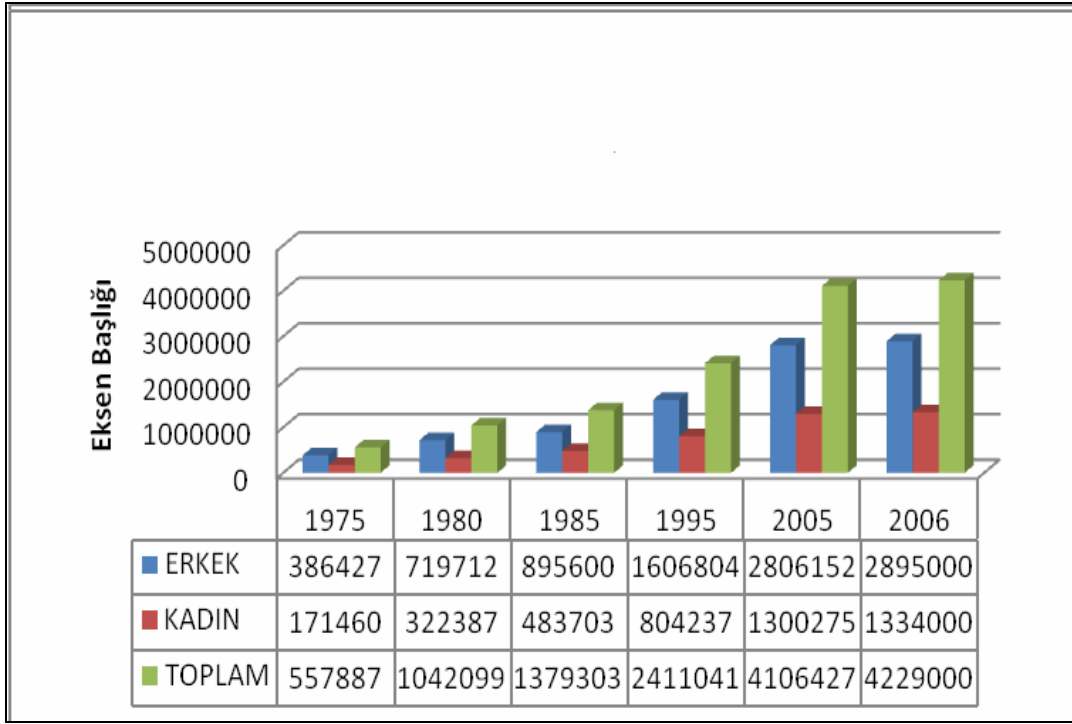
Cinsiyet	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Erkek	926819	989305	520234	131684	30084	129442	78584	2806152
Kadın	472665	332148	273339	75313	19075	80621	47114	1300275
Toplam	1399484	1321453	793573	206997	49159	210063	125698	4106427

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >14.04.2010.

Ülke nüfusunun diğer sayımlarda olduğu gibi erkek nüfusunun çok açık bir şekilde fazla olduğu görülmektedir. Kadın nüfusu, ülke nüfusunun ancak % 33'ünü teşkil etmektedir. Erkek nüfusunun fazla olmasında yabancı işçiler ve istihdamda erkek nüfusa duyulan ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Abu Dabi Emirliği'nde toplam nüfusun % 66'sını erkek nüfus oluştururken, kadın nüfus oranı da % 34 oranında olmuştur. Dubai Emirliğinde nüfusun % 75'i erkek nüfusu oluştururken, kadın nüfus oranı ise % 25 oranındadır. Dubai Emirliği'nin erkek nüfus oranı Abu Dabi'den daha fazladır. Şaryah Emirliği'nin % 65'i erkek nüfus iken, % 35'i kadın nüfustur. Ümmü'l Kayvan Emirliği'nin % 61'i erkek nüfus iken, % 39'u kadın nüfus olmuştur. Ras Al Kayme ve Fuceyre Emirlikleri'nde kadın-erkek nüfusu oranları birbirine yakın oranlara sahip olup

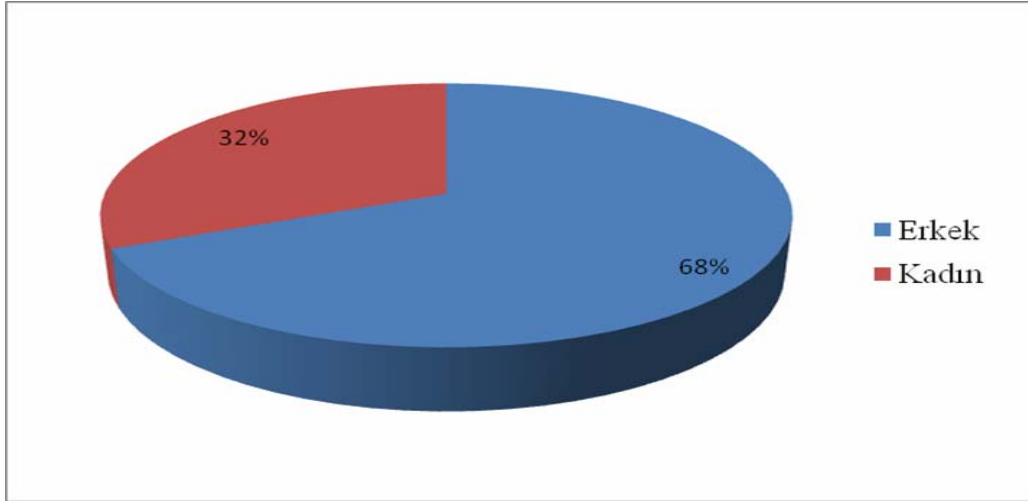
iki emirlikte de % 62 oranında erkek nüfus ve % 38 oranında kadın nüfus yer almaktadır. Petrolün varlığı ve elde edilen gelirlerin doğru planlama ile reel ekonomi politikaları sayesinde doğru kullanabilmiş ve turizm, sanayi ve ticarete yapılan yatırımlarla istihdam olanakları artmış olması, özellikle erkek nüfusa ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

Ancak bu durum zamanla kadınlar lehine değişebilmektedir. Bu durumun görülmesinde yüksek petrol geliri ile beraber modern teknolojiye sahip olunması ve ağır işgücü talebin azalması olarak gösterilebilir.

Şekil 14: 1975-2006 Arası Kadın Erkek ve Toplam Nüfus Miktarı

1975 yılından 2005 yılı nüfus sayımı sonuçlarına gelindiğinde erkek nüfusun tüm yıllarda yüksek oranda kadın nüfusa üstünlüğü görülmektedir.

Şekil 15: 2006 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Nüfusun Kadın Erkek Oranı

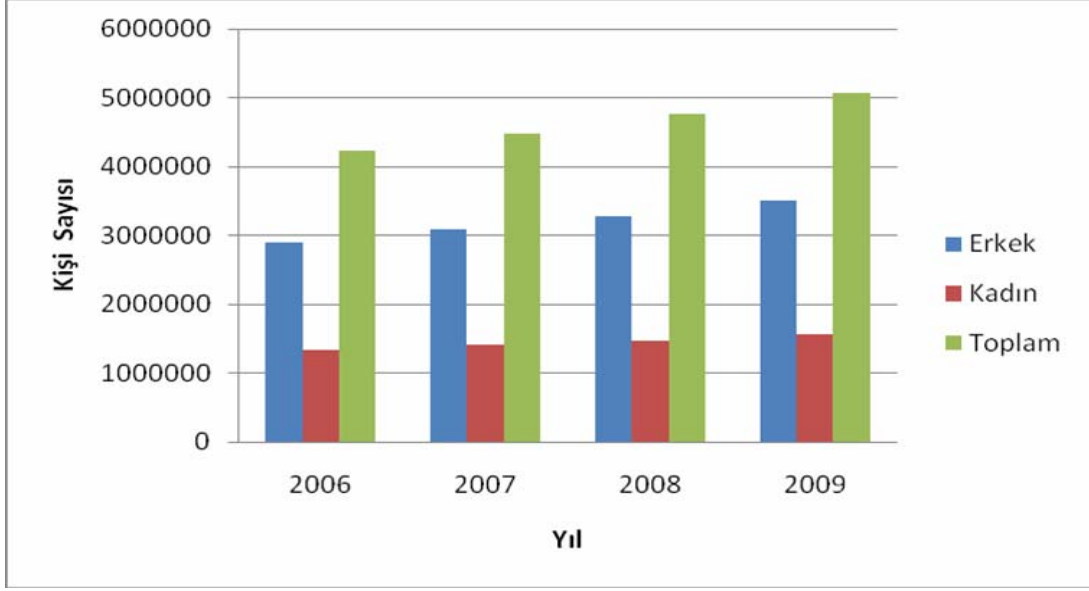
1965 yılında erkek oranı % 58 iken, kadın oranı da % 42 olmuştur. 1975 yılında ise erkek oranı toplam nüfus içinde % 69'a yükselmiştir. Kadın nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 10 yıl içinde düşüş göstererek % 31'e gerilemiştir. 1985 yılında ise erkek nüfus oranı toplam nüfus içinde düşüş göstererek % 65'e gerilerken, kadın nüfus oranı da % 35'e yükselmiştir. 1995 yılı nüfus sayımlarına göre de erkek oranı tekrar yükselerek, toplam nüfus içinde % 2 oranında artarak % 69'a yükselirken, kadın nüfus oranında düşüş gerçekleşmiştir. 2006 yılında da erkek nüfus oranı % 68 olarak gerçekleşirken, kadın nüfus oranı da % 32 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 45: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2006-2009 Yılları Arası Cinsiyete Göre Nüfus Miktarı (Kişi)

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2006	2895000	1334000	4229000
2007	3084000	1404000	4488000
2008	3286000	1479000	4765000
2009	3504000	1562000	5066000

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Son yılların erkek kadın oranlarına bakıldığında da yine erkek nüfus oranının fazlalığı dikkat çekicidir.

Şekil 16: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 2006- 2009 Yılları Arası Toplam ve Kadın Erkek Nüfusu

Sonuç olarak Birleşik Arap Emirlikleri'nde kadın erkek nüfus arasındaki dengesiz yapı devam etmekte, ülkenin sosyo-ekonomik yapısı ve işgücü talebi cinsler arasındaki farkın korunumu devam ettirmektedir.

7.7. Kırsal ve Şehir Nüfusu

Bir ülkede şehir veya kırsal yerleşmelerin karakterinin belirlenmesinde kullanılan unsurlar üç grupta toplanabilir. Bunlar ekolojik unsurlar, ekonomik unsurlar, diğeri de sosyal nitelikler olmak üzere üç grupta toplanabilir. Bunlardan ekolojik unsurlar nüfusun büyüklüğünü ve yoğunluğunu içermektedir. Ekonomik unsurlar sahada yer alan fonksiyonlara ve faaliyetlere, sosyal nitelikler ise şehirleşmenin derecesine işaret etmektedir (AVCI, 2004: 14).

Günümüzde bir yerleşmenin şehir olup olmadığının belirlenmesinde en fazla kabul gören kriterler arasında nüfus büyüklüğü, nüfus yoğunluğu, mekânsal olarak

kapladığı alan, mekânsal ve sosyal organizasyon, ekonomik fonksiyonlar, işgücü talebi ve arzı, idari merkez oluşu sayılabilir (AVCI, 2004: 14).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde yerleşmeler 1960'dan önce küçük kasaba ve köyler halinde iken petrolün bulunması ve işletilmesinden sonra ülkede modernizasyon süreci başlamıştır. Ülkenin başında bulunan emirler, petrolden elde ettikleri tüm gelirleri ülkenin kalkınması için kullanmışlar. Ülke 30 yıl içinde çok büyük bir atılım göstererek bu konumuna gelmiştir. Petrol bulunmadan önceki dönemde elektrik ve su tesisatı, köprü, eğitim olanakları yeterince gelişmemiştir. Bedevilik dönemlerinde sosyal ve siyasal sorunları bulunan ülke, bugün refah devletinin zirvesini yaşamaktadır. Ülkedeki küçük kasabalar büyük şehirlere dönüşmüştür. Bunun sonucunda şehirleşme çok hızlı bir şekilde gelişmiştir. Ülkede büyük binalar, alışveriş merkezleri, serbest bölgeler, havalimanları, yapay adalar gibi büyük projeler hayata geçmiştir. Petrol ihracatı ve dış ticaret sayesinde elde edilen gelir ile çorak çöller göz kamaştırıcı bir şekilde modern bir ülke haline getirilmiştir. Birleşik Arap Emirlikleri'nde Abu Dabi, Dubai ve Şaryah şehirleri arasında yaşanan rekabet diğerlerine nazaran daha göze çarpmaktadır. Ancak her şehrin kendine has önemli yerleri bulunmaktadır (ÇEKİNMEZ, 2006: 5-6).

Abu Dabi ve Dubai'nin, Birleşik Arap Emirlikleri dış ticaretinde çok önemli bir yeri vardır. Abu Dabi ihracatta, Dubai ise ithalat ve re-eksportta önemli rol oynamaktadır. Dubai hızla gelişen canlı ve dinamik ticaret nedeniyle sadece Birleşik Arap Emirlikleri'nin değil tüm Arap yarımadası, Basra Körfezi, Hindistan ve Doğu Afrika kıyı şeridinin önemli bir iş ve ticaret merkezi haline gelmiştir. Dubai'nin ticaret merkezi niteliği birden çok ve geniş limanların yapımını da beraberinde getirmiştir. Port Raşid, Cebel Ali limanı ve Hamriyat Limanı, emirliğin en büyük limanlarıdır (DEİK, 2002: 17).

Birleşik Arap Emirlikleri'nin 3. büyük emirliği olan Şaryah ülkenin kültürel başkenti olarak da bilinmektedir (TÜRSAB, 2005: 4). UNESCO 1998 yılında Şaryah'ı (eş-Şarika) tarihten gelen kültürel mirasını korumaya gösterdiği hassasiyet ile Arap Dünyası'nın başkenti olarak ilan etmiştir. Geçen yüzlerce asra dayalı bir ticaret kültürü olan Şaryah, 1970'li yıllardan sonra modern altyapı yatırımlarına da önem vererek bugünün çağdaş görünümüne kavuşmuştur.

Birleşik Arap Emirlikleri'nin toplam petrol rezervlerinin % 95'ini, doğal gaz rezervlerinin ise % 92'sini elinde bulunduran Abu Dabi Emirliği son dönemde özellikle petrol bağımlılığını azaltmak ve ekonomisini çeşitlendirmek hedefiyle hazırladığı strateji kapsamında uluslararası bir turizm ve iş merkezi haline dönüşmeye yönelik planı uygulamaya koymuştur. Açıklanan projelerin ihtiva ettiği parasal değer yanında ortaya çıkacak ekonomik faaliyet özellikle 2004 yılından beri Abu Dabi'ye büyük şirketlerin adeta akmasına sebep olmuş, sınırlı şehir altyapısı, yeni göç ile birlikte ticari ve konut piyasasındaki talebi karşılayamaz duruma gelmiştir. Değişimleri çok kısa bir sürede yaşayan Abu Dabi Emirliği, planlarını harekete geçirebilmek için önceliği gerekli altyapıyı oluşturmaya vermektedir. İmara açılan alanların çoğunlukla şehir merkezinin dışında olması, hatta yakın geçmişe kadar hiçbir yapılaşmaya izin verilmeyen çevre adaların büyük projelere yönelik devreye sokulması, ulaşım ve altyapı için belirli bir ön süreci gerektirmektedir. Emirliğin batı tarafında ise Western bölgesi adıyla yer almakta olan Garbia şehri bulunmaktadır. Abu Dabi Emirliği uygulamaya koyduğu yeni planda da yer alan bu bölgede imara yeni açılan sahalar burada yer almaktadır (ABU DHABI URBAN PLANNING COUNCIL, 2008).

Birleşik Arap Emirlikleri'nde şehir-kır nüfusu hakkında ilk istatistiksel bilgiler 1975 yılından sonra tutulmaya başlanmıştır. 1975 genel nüfus sayımında ilk veriler elde edilmiştir.

Tablo 46: 1975 Yılında Emirliklere Göre Şehir- Kır Nüfusu

Cinsiyet		Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al-Kayme	Fuceyre	Toplam
Erkek	Şehir	130469	126713	42691	8729	3461	14280	1893	328236
Kadın		47998	53213	21377	5622	2181	8644	1016	140051
Toplam		178467	179926	64068	14351	5642	22924	2909	468287
Erkek	Kır	24589	2108	8564	1791	802	12258	8079	58191
Kadın		8756	1153	6158	548	464	8663	5667	31409
Toplam		33345	3261	14722	2339	1266	20921	13746	89600
Erkek	Toplam	155058	128821	51255	10520	4263	26538	9972	386427
Kadın		56754	54366	27535	6170	2645	17307	6683	171460
Toplam		211812	183187	78790	16690	6908	43845	16655	557887

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010

1975 sayımında şehirlerde yaşayan nüfusun toplam nüfusun % 84'ü şehirde yaşarken, % 16'sı kırsal alanda yaşamaktadır. 1975 sayımında şehirlerde yaşayan toplam erkek oranının % 70 olduğu görülmektedir. Şehirde yaşayan kadın oranı da % 30 olmuştur. Bu orana göre Birleşik Arap Emirlikleri'nde artan işgücüne bağlı olarak erkek nüfus şehirde daha çok olup kadın erkek oranlarında dengesizlik göze çarpılmaktadır. Emirliklere göre ise Abu Dabi ve Dubai Emirliği'ndeki şehir nüfusu toplam nüfusun % 64'ünü barındırmaktadır. Dubai'nin Körfez bölgesinin finans merkezi, Abu Dabi'nin de yeni projelerle onu izlemesi petrolün varlığı, ticaretin geliştirilmesiyle birlikte emirlikler içerisinde şehir nüfus miktarı en fazla olan emirlikler olmuştur. 1975 sayımında en az şehir nüfusu ise 2.909 ile Fuceyre de sayılmıştır. Şaryah Emirliği'nin toplam nüfusu 78.790 kişi olup bunun 64.068'i şehir nüfusunu oluştururken, 14.722 kişi ise kırsal nüfusu oluşturmaktadır. Acman Emirliği'nin toplam nüfusu 16.690 kişiden şehir nüfusu 14.351 kişi olup, kır nüfusu da 2.339 kişi olmuştur. Emirlikler içerisinde en az nüfusa sahip olan Ümmü'l Kayvan'da 6.908 kişiden 5.642'si

şehir nüfusunu oluştururken, kırsal nüfus miktarı da 1266 kişi olmuştur. Ras Al Kayme Emirliği'nde şehir nüfusu 22.924 kişi iken, Fuceyre Emirliği'nde 2909 kişi şehirlerde yaşamaktadır.

Tablo 47: 1980 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri Şehir- Kır Nüfus Miktarı

Yerleşme	Cinsiyet	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kavvan	Ras Al Kavme	Fuceyre	Toplam
Şehir	Erkek	245452	177032	88915	20727	6093	26193	8539	572951
	Kadın	100134	86417	47068	12924	3559	15242	4120	269464
	Toplam	345586	263449	135983	33651	9652	41435	12659	842415
Kır	Erkek	86236	10682	13870	1517	1867	20332	12257	146761
	Kadın	20026	2170	9464	932	907	12151	7273	52923
	Toplam	106262	12852	23334	2449	2774	32483	19530	199684
Toplam	Erkek	331688	187714	102785	22244	7960	46525	20796	719712
	Kadın	120160	88587	56532	13856	4466	27393	11393	322387
	Toplam	451848	276301	159317	36100	12426	73918	32189	1042099

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1980 nüfus sayımına göre toplam nüfus 1.042.099 olup bunun % 81'i şehir nüfusunu oluştururken, % 19'unu ise kırsal nüfusu oluşturmaktadır. 1975 nüfus sayımına göre şehir nüfus oranı % 5 düşüş gösterirken, kırsal nüfus oranı ise % 5 oranında artış göstererek % 19'a yükselmiştir. Emirlikler içerisinde Dubai Emirliği şehir nüfusunun en fazla olduğu emirlik olup, şehir nüfusu % 94 iken, kır nüfusu % 6 olmuştur. Abu Dabi Emirliği'nin şehir nüfusu % 76 iken, kır nüfusu % 24 olmaktadır. Şaryah Emirliği'nin şehir nüfusu % 85 iken, kır nüfusu % 15 olup emirlikler içerisinde şehir nüfusunun üçüncü en fazla olduğu emirlik olmuştur.

Acman Emirliği, şehir nüfusu bakımından Dubai Emirliği'nden sonra gelmektedir. Acman Emirliği'nin % 93'ü şehir nüfusu iken % 7'si ise kır nüfusunu oluşturmaktadır. Ümmül Kayvan Emirliği şehir nüfusu oranı bakımından Abu Dabi Emirliği'ni geçmiş olup, şehir nüfusu % 78 iken, kır nüfusu ise % 22 olmuştur. Ras Al Kayme Emirliği'nde şehir nüfusu % 56 iken, kır nüfus oranı da % 44 olmaktadır. Ras Al Kayme, şehir nüfusunun az kır nüfusunun fazla olduğu emirlikler arasındadır. Fuceyre Emirliği şehir nüfusunun en az olduğu emirlik olup şehir nüfusu % 39 iken, kırsal nüfus oranı da % 61 olmuştur.

Tablo 48: 1985 Nüfus Sayımına Göre Birleşik Arap Emirlikleri Şehir- Kır Nüfus Miktarı

Nüfus	Cinsiyet	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al-Kayme	Fuceyre	Toplam
Şehir	Erkek	277755	233896	117265	29347	8665	32257	11126	710311
	Kadın	138628	120279	71852	19761	5778	22168	6800	385266
	Toplam	416383	354175	189117	49108	14443	54425	17926	1095577
Kır	Erkek	102498	13283	24586	3488	2994	24156	14284	185289
	Kadın	47155	3330	14614	1950	1848	17997	11543	98437
	Toplam	149653	16613	39200	5438	4842	42153	25827	283726
Toplam	Erkek	380253	247179	141851	32835	11659	56413	25410	895600
	Kadın	185783	123609	86466	21711	7626	40165	18343	483703
	Toplam	566036	370788	228317	54546	19285	96578	43753	1379303

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010

1985 nüfus sayımına göre şehir nüfusu toplam nüfusun % 81'i olurken, kır nüfusu ise % 19 olmuştur. Bu sayımda şehir nüfus miktarı bir önceki sayıma göre % 55 artarken, kırsal nüfus miktarı da % 44 artmıştır. Bunun sonucunda şehir nüfusu artarken kırsal nüfus ise % 3 artmıştır (Tablo 48). Erkek nüfus 1975 ve 1985 sayımında kadın erkek kişi sayısında değişse de oransal olarak aynı kalmıştır.

1975 ve 1985 sayımında erkek nüfus oranı % 69 iken, kadın nüfus oranı ise % 31'dir. Emirliklere göre Dubai Emirliği şehir nüfusunun en fazla, kırsal nüfusun ise en

az olduğu emirliktir. Dubai Emirliği'nde şehir nüfusu % 96 iken, kır nüfusu ise % 4 olmaktadır. Abu Dabi Emirliği'nde şehir nüfusu % 74 iken, kır nüfusu ise % 26 oranında olmuştur. Dubai Emirliği'nden sonra şehir nüfusunun en fazla olduğu emirlik Acman olurken, bu emirliği % 83 ile Şaryah Emirliği olmuştur. Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde şehir nüfusu % 75 olurken, kır nüfus oranı ise % 25 olmuştur. Emirlikler içerisinde şehir nüfusunun en az olduğu emirlikler Ras Al Kayme ve Fuceyre Emirlikleri'nde olmasına karşın en fazla kır nüfusu bu emirliklerde yer almaktadır. Ras Al Kayme'de şehir nüfusu % 56 iken Fuceyre Emirliği'nde % 41 olmaktadır.

Tablo 49: 1995 Nüfus Sayımına Göre Şehir- Kır Nüfus Miktarı (Kişi)

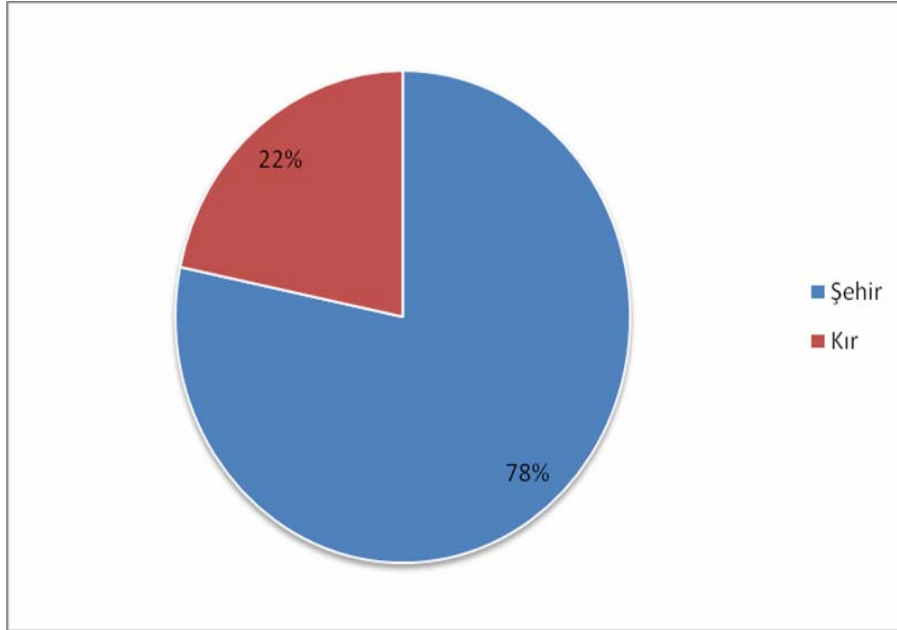
Emirlikler	Cinsiyet	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Şehir	Erkek	414527	463479	217244	68389	14945	45879	22067	1246530
	Kadın	210138	205702	125445	46006	10107	31671	11109	640178
	Toplam	624665	669181	342689	114395	25052	77550	33176	1886708
Kır	Erkek	236217	14730	37070	4443	6002	38113	23699	360274
	Kadın	81581	5509	23033	2653	4307	27671	19305	164059
	Toplam	317798	20239	60103	7096	10309	65784	43004	524333
Toplam	Erkek	650744	478209	254314	72832	20947	83992	45766	1606804
	Kadın	291719	211211	148478	48659	14414	59342	30414	804237
	Toplam	942463	689420	402792	121491	35361	143334	76180	2411041

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

1995 Nüfus sayımında şehir nüfusu toplam nüfusun % 78'i iken, kırsal nüfus oranı % 22'dir. Emirliklere göre incelendiğinde Abu Dabi Emirliği'nin % 66'sı şehir nüfusu olarak ortaya çıkarken kırsal nüfus %34'tür. Dubai Emirliği'nin % 97'si şehirde yaşamaktadır. Diğer emirliklerde ise şehir nüfusu oranları şu şekilde tespit edilmiştir. Şaryah da % 85, Fuceyre % 44, Acman % 94, Ümmü'l Kayvan % 71, Ras Al Kayme % 54'tür.

1995 nüfus sayımında şehir nüfusunun % 66'sı erkek nüfus iken, % 34'ü kadın nüfustur. Kırsal nüfusun ise % 69'u erkek iken, % 31'i kadın nüfustur.

Abu Dabi Emirliği'nin toplam nüfusu 942.463 kişiden 624.665 kişisi şehirde yaşarken, kırsalda yaşayan nüfus ise 317.798 kişi olmuştur (Tablo 49). Emirlikler içerisinde en fazla kırsal nüfusun bulunduğu emirliktir. Ülkede en fazla şehir nüfusunun yaşadığı emirlik ise Dubai Emirliği'dir. Emirliğin şehir nüfusu 669.181 kişi olup, kırsal nüfus ise 20.239 kişidir. Şaryah Emirliği'nin ise toplam nüfusunun 342.689'u şehirde yaşarken, kırsalda yaşayan nüfus ise 60.103 kişi olmuştur. Ülkenin en az şehir ve kır nüfusunun olduğu emirlik ise Ümmü'l Kayvan'dır. Bu emirliğin toplam nüfusu da diğer emirliklere göre daha azdır. Ras Al kayme'de 77.550 kişi şehirde yaşarken, Fuceyre'de bu sayı 33.176 kişi olmuştur (Tablo 49).

Şekil 17: 1995 Nüfus Sayımına Göre Şehir Kır Nüfus Oranı

Tablo 50: 2005 Yılında Emirliklerde Yerli Nüfusun Şehir-Kır Nüfus Miktarı

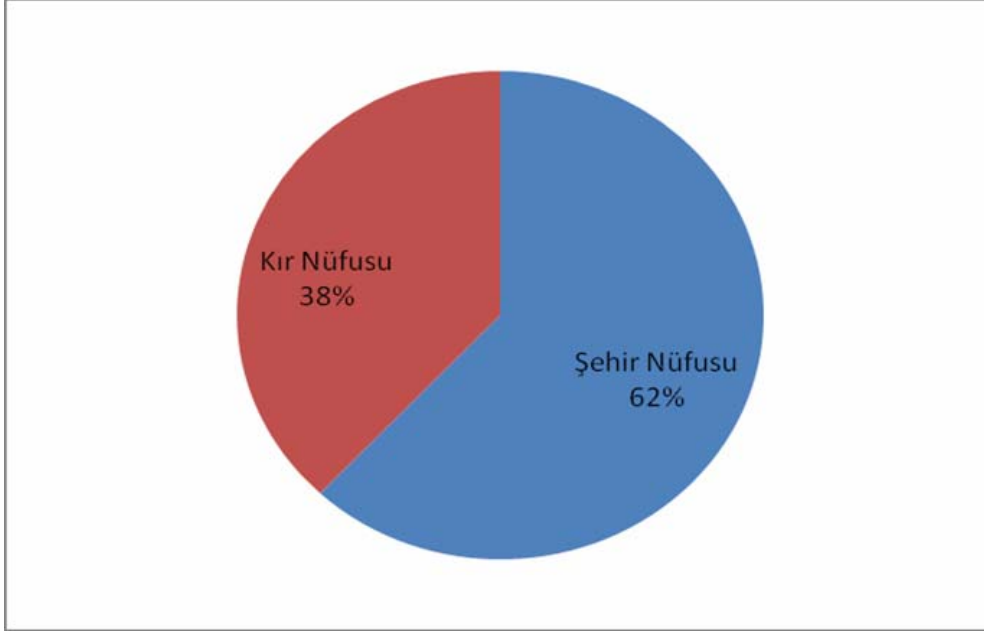
Cinsiyet	Emirlikler	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Erkek	Şehir	91432	65365	49576	18004	4428	18038	11978	258821
Kadın		90438	65002	45836	17133	4496	17620	11760	252285
Toplam		181870	130367	95412	35137	8924	35658	23738	511106
Erkek	Kır	85494	3630	21731	2151	3486	26261	16343	159096
Kadın		82913	3576	21129	1943	3463	25929	16340	155293
Toplam		168407	7206	42860	4094	6949	52190	32683	314389
Erkek	Toplam	176926	68995	71307	20155	7914	44299	28321	417917
Kadın		173351	68578	66965	19076	7959	43549	28100	407578
Toplam		350277	137573	138272	39231	15873	87848	56421	825495

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Abu Dabi Emirliği'nde yerli nüfusun 181.870'i şehirde yaşarken 168.407'si kırsal bölgede yaşamaktadır. Dubai Emirliği'nin toplam yerli nüfusu 137.573 kişi olup bunun 130.367'si ise şehir nüfusunu oluştururken, kırsal nüfus miktarı ise 7.206 kişidir. Tablo 50'de görüldüğü gibi Emirlikler içerisinde en az şehir nüfusu 8.924 kişi ile Ümmü'l Kayvan ve 23.738 kişiyle Fuceyre Emirliği'nde olmuştur. 2005 yılına ait verilere baktığımızda göçmen olmayan nüfusun diğer bir tanımla yerli nüfusa baktığımızda ise göçmen olmayan nüfusun % 62'si şehirde yaşarken kırsal nüfusun ise % 38 olduğu görülmektedir (Şekil 18). Abu Dabi Emirliği'nin % 52'si şehir nüfusunu oluştururken % 48'i kırsal nüfustur. Şehir nüfusun az olmasında emirliğinin sınırlarının çok geniş olması, çok sayıda adaların buraya ait olması ve yerli nüfusun kabileler şeklinde yaşaması ve bedevilerin varlığı kırsal nüfusun fazlalığına sebep olmaktadır.

Dubai Emirliği'nde ise toplam nüfusun % 95'i şehir nüfusunu oluştururken kırsal nüfus da % 5 dolayındadır. Şehirleşmenin yüksek olmasında emirliğin ticaret başkent olması, ulaşım, re-export merkezi olması, petrolden elde edilen gelirin yatırımlarla çeşitlendirilmesi ve yeraltı kaynakları sayesinde şehirleşme yüksek bir oranda gerçekleşmiştir. Şaryah'da ise şehir nüfusu toplam nüfusun % 69'unu oluşturmakta

iken, kırsal nüfus ise % 31 dolayında ortaya çıkmaktadır. Acman Emirliği nüfusunun % 90'ını şehir nüfusu oluşturmakta iken, % 10 dolayında kırsal nüfus bulunmaktadır. Ras Al Kayme'de yerli nüfusun % 59'u kırsal nüfusu oluşturmakta iken, % 41'i şehir nüfusunu oluşturur.

Şekil 18: 2005 Yılı Yerli Nüfusun Şehir-Kır Nüfus Oranı

2005 genel nüfus sayımına göre göçmen nüfusun şehir-kır nüfusu incelendiğinde toplam nüfusun % 80'i göçmen nüfustan, % 20 oranında ise yerli nüfustan oluştuğu görülmektedir. Göçmen nüfusun % 83'ü şehir nüfusunu oluştururken kır nüfus ise % 17 dolayındadır.

Tablo 51: 2005 Genel Nüfus Sayımı Göçmen Nüfusun Şehir -Kır Nüfus Miktarı (Kişi)

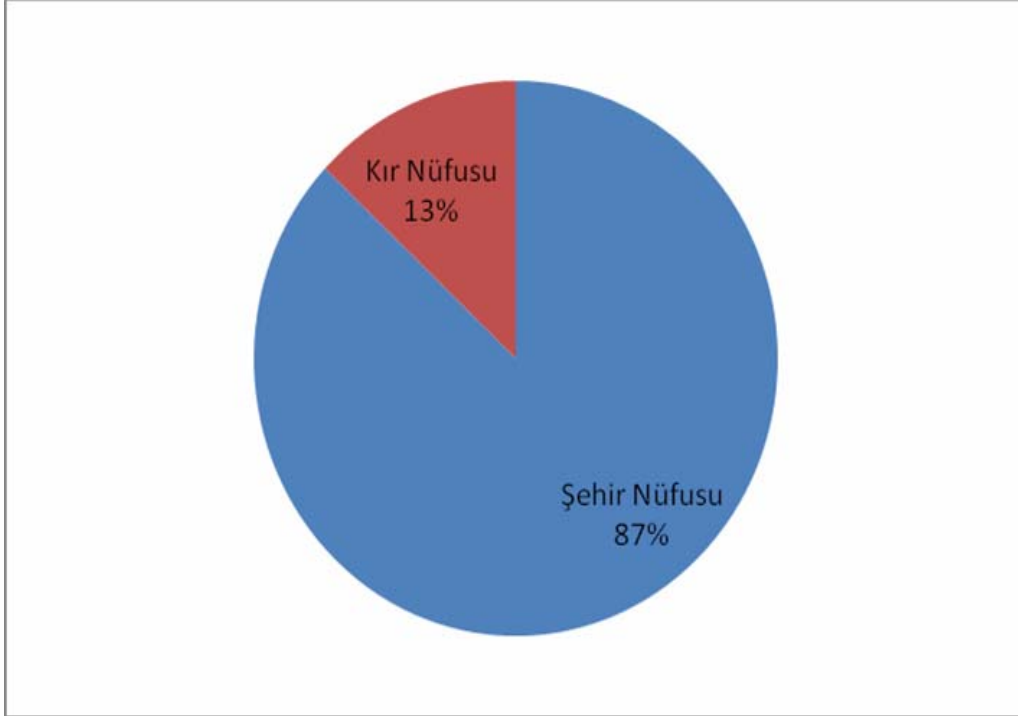
Cinsiyet	Yerleşme	Abu Dabi	Dubai	Şaryah	Acman	Ümmü'l Kayvan	Ras Al Kayme	Fuceyre	Toplam
Erkek	Şehir	533843	909639	417315	107842	15961	49095	33304	2066999
Kadın		243979	260940	193960	54491	7915	26508	14832	802625
Toplam		777822	1170579	611275	162333	23876	75603	48136	2869624
Erkek	Kır	216050	10671	31612	3687	6209	36048	16959	321236
Kadın		55335	2630	12414	1746	3201	10564	4182	90072
Toplam		271385	13301	44026	5433	9410	46612	21141	411308
Erkek	Toplam	749893	920310	448927	111529	22170	85143	50263	2388235
Kadın		299314	263570	206374	56237	11116	37072	19014	892697
Toplam		1049207	1183880	655301	167766	33286	122215	69277	3280932

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Göçmen nüfusun emirliklere göre dağılımında Abu Dabi Emirliği'nin % 74'ü şehir nüfusunu oluştururken kırsal nüfus ise % 26 oranındadır. Dubai'de ise şehirleşme seviyesi çok yüksektir. Şehir nüfusu % 99 iken, kır nüfusu ise % 1 oranındadır. Göçmen nüfusun Dubai'de bu seviyede şehir nüfusunu oluşturmasında ticaret, turizm, petrol sanayinde, serbest bölgelerde olmak üzere iş olanaklarının olması gibi etkenlerle çalışabilecek nüfus yoğun bir şekilde şehirlere toplanmıştır. Dubai'de şehir nüfusunun % 76'sını erkek nüfus oluşturur. Bu durumun ortaya çıkmasında ülkeye çalışmak amacıyla erkek nüfusun göç etmesiyle ilgilidir.

Şaryah Emirliği'nde de şehir nüfusu yüksektir. Toplam nüfusun % 93'ü şehir nüfusu iken, kır nüfusu ise % 7'dir .Bu oran Birleşik Arap Emirlikleri'nin şehir nüfusunda üçüncü en yüksek rakama sahip emirlik olduğunu göstermektedir. Acman Emirliği'nde şehir nüfusu % 97 iken kır nüfusu % 3'tür. Şehir nüfusu yüksek olan emirliğin toplam nüfusu ise azdır. Geriye kalan emirliklerde ise Ümmü'l Kayvan'da

şehir nüfusu % 72, Fuceyre’de % 69, Ras Al Kayme’de ise % 62 oranında bulunmaktadır.

Şekil 19: 2005 Yılı Genel Sayımına göre Göçmen Nüfusun Şehir Kır Nüfus Oranları

Birleşik Arap Emirlikleri’nde 2005 yılı nüfus sayımına göre toplam göçmen nüfus miktarı 3.280.942 kişi olup bunun % 87’si şehir nüfusunu oluştururken, kır nüfus oranı ise % 13 olmuştur. Göçmen nüfusun yerel nüfusa göre daha çok şehirde yaşadığı görülmektedir

Tablo 52: 2006 Yılındaki Şehir Nüfusunun Emirliklere Göre Dağılımı

Emirlikler	Kişi	Oran %
Abu Dabi	980614	28,10
Dubai	1354980	38,82
Şaryah	731112	20,95
Acman	202244	5,79
Ümmü'l Kayvan	33361	0,96
Ras Al Kayme	113347	3,25
Fuceyre	74330	2,13
Toplam	3.489.988	100,00

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx>>.14.02.2010.

Emirliklerin şehir ve kırsal nüfuslarına bakıldığında Abu Dabi üç bölgeden oluşmaktadır. Birinci bölge Abu Dabi şehri, ikinci bölge Al Ain şehri ve bölgesi, üçüncü bölge Batı bölgesi olarak da geçen Al Garbia bölgesidir. Al Garbia bölgesi Abu Dabi Emirliği'nin % 83'ünü oluşturmaktadır. Bu bölgedeki toplam nüfus 120.000 olup yerli halk oranı sadece %10'dur (AL GHARBIA OVERVIEW). Bu yerleşim yerleri arasında olan şehir ve kasabaların bazılarını inceleyebiliriz. Madinat Zayed, Abu Dabi şehrinin 150 km güneybatısında yer almaktadır. Kentte 29.000 kişi yaşamaktadır. Buradaki insanlar tarımla ve çiftçilikle uğraşırken gaz ve petrolle birlikte yeni iş kolları ortaya çıkmış olup, kırsal kesimden çölden kente iç göç yaşanmıştır (ABU DHABI URBAN PLANNING COUNCIL, 2008: 12).

Liwa, Abu Dabi'ye 230 km uzaklıkta olup toplam nüfusu 20.000 kişidir. Bu yerleşim yerleri Rub'ul Hali çölünün kenarında yer almaktadır. Burada kum tepeleri, hurma bahçeleri, deve çiftlikleri, tarım en önemli geçim kaynaklarıdır. Bunun yanında yapılan festivaller ve bedevi yaşamı görmek isteyen turistlerin geldiği yerlerin başında gelmektedir. Diğer bir yerleşim yeri Delma adasıdır. Bu adanın kıyıya uzaklığı 42 km'dir. İnsanların geçim kaynakları balıkçılık ve tarım yer almaktadır. Kasabanın

toplam nüfusu ise 4.800 kişidir. (ABU DHABI URBAN PLANNING COUNCIL, 2008: 12). Abu Dabi Emirliği'nin 2030 planı için hastane deniz taksisi, devlet binaları, turizm tesisleri yapılması planlanmaktadır. Ghayathi, bu bölgenin en küçük kasabalarından birisi olup yaklaşık nüfusu 14.000'dir. Kasabanın önemli geçim kaynakları arasında sebze ve meyve yetiştiriciliği, petrol ve gaz tesisleri yer almaktadır. Mirfa Kasabası, Abu Dabi kentine 160 km uzaklıkta olup yaklaşık olarak 15.000 nüfusa sahiptir (ABU DHABI URBAN PLANNING COUNCIL, 2008: 11).

Yeni başlatılan projeler birçoğu son döneme kadar imara açık olmayan adalar üzerinde olmak üzere şehir merkezinden kısmen uzak yerleşkelerde gerçekleştirilecektir (T.C. ABU DABI BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, 2007: 1-3). AL Reem Adası, Abu Dabi şehrinin kuzey doğusunda yer alan ve bir kısmı tamamlanan bir bölümü ise yapım aşamasında olan köprülerle şehir merkezine bağlanan doğal ada üzerinde gerçekleştirilecek proje ile ticaret ve konut sektörlerine yönelik bir tasarım planlanmıştır. Bu projenin bitiminde 350.000 kişiye yaşam alanı ortaya çıkacaktır.

Tablo 53: Abu Dabi Emirliği'nin 2001, 2006 ve 2010 Yıllarında Şehir-Kır, Toplam Nüfus Miktarı (Kişi)

	2001	2006	2010 (Tahmini)
Abu Dabi Şehri			
Şehir Nüfusu	530,558	683,531	817,421
Kır Nüfusu	141,076	177,415	212,168
Al Ain Şehri			
Şehir Nüfusu	258,292	320,051	382,742
Kır Nüfusu	122,919	154,37	184,609
Batı Bölgesi	102,601	115,467	138,085
Adalar	14,808	12,657	15,136
Toplam	1.170.254	1.463.491	1.750.161

Kaynak:<http://www.visitabudhabi.ae/en/uae.facts.and.figures/population.aspx>
>.12.04.2010.

Emirlik içerisinde 200'e yakın ada yer almaktadır. Das şehri Başkent'in 170 km batısında, Mubraz, Sir Baş ve Yas ise 180 km doğuda bulunmaktadır. Al Ain bir vaha şehri olup, Abu Dabi'nin ikinci büyük şehridir. MÖ 4000 yıllarına kadar uzanan bir tarihe sahiptir. Al Ain, Birleşik Arap Emirlikleri oluşuktan sonra modern bir şehir imajına sahip olmuştur. Bahçeli bir şehir olarak planlandığından, şehre gelen ziyaretçiler güzel manzara ve güzel kavşaklar, havuzlar ve heykellerle dolu bir şehir ile karşılaşmaktadırlar. Bulvarlar üç şeritli olup, yüksek binalar bulunmamaktadır. Al Ain, Birleşik Arap Emirlikleri Üniversitesine, büyük bir müzeye, hayvanat bahçesine ve parklara ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda ülkenin en büyük tarım merkezlerinden birisidir. Yakın zamanda yeni bir uluslararası havaalanı hizmete açılmıştır (AL ZAABI, 2006: 3-4).

Birleşik Arap Emirlikleri'nin ikinci en büyük şehri olan Dubai, yaklaşık 1.67 milyon kişinin yaşadığı bir şehirdir. Dubai ticaret ve turizme dönük kalkınmasının verdiği ivme ile hızla büyüdüğünden, sürekli olarak değişen bir kenttir. Başlangıçta Körfez ülkeleri, İran, Hindistan ve Doğu Afrika arasında bir transit ticaret limanı olarak ortaya çıkmıştır. Bölgede kullanılan tekneler için ve yiyecek ve inci arayanlara kolay erişilebilir ulaşım olanağı sağlamak amacı ile kıyıya yakın bir konumda kurulmuştur. Dubai tarihinin ilk dönemleri, yerleşimin 18. yüzyılda küçük ve önemsiz bir balıkçı köyü olarak kurulduğu izlenimini vermektedir. 1920'lerde İran'la artan ticaret ilişkileri tüccarları buraya çekmiş ve bunların bir kısmı Dubai hükümdarının aileleri ile birlikte yerleşme davetine uyarak, kentte kalmıştır (BARDSLEY, 2005: 2). 1950'li yıllarda Dubai, ülkede petrolün bulunması ve büyük ve ağır iş makinelerinin ithalini gerektiren araştırma ve çıkarma faaliyetlerinin yoğunlaşması ile durumunu düzeltmeye başlamıştır. Dubai o yıllarda, yollarını genişletmek ve kentsel gelişme planları hazırlamak üzere İngiliz plancıları işe alarak büyümeyi sürdürmüştür. 1961 yılına gelindiğinde bir uçak pisti inşa edilmiş ve şehre uçakların gelmesi sağlanmıştır. İki yıl sonra havalimanının yapımına başlanmış ve 1965 Haziran'ında pist tamamlanmıştır. 1960'lar ve 1970'ler, liman altyapısının inşaatı dahil, başka büyük ölçekli gelişme projelerinin gerçekleştiği yıllar olmuştur. Nüfus artışı sürmüş ve Dubai, ağırlıklı olarak göçlere bağlı olarak 1973 yılında yaklaşık 120.000, 1981'de ise 250.000'i aşan bir nüfusa ulaşmıştır. Nüfus patlaması, kamu tesisleri ve altyapı için önemli boyutlarda yatırım yapılmasını gerekli kılmıştır. Çok katlı yapıların ortaya çıkması, nehrin altından geçen bir yol tüneli ve

üzerinden geçen bir köprünün yapılması ve dolguyla kazanılan arazilerle Dubai dönüşümünü başlatmıştır. Dubai'nin geleceğinin imalat sanayileri, ihracatta aracılık, ticaret ve hizmet sektörlerine dayanması öngörülmüş, bu seçim Cebel Ali sanayi merkezinin yaratılmasına ve kargo nakline olanak verebilmesi için Dubai Havalimanı'nın genişletilmesine yol açmıştır. 1980 ve 1990'lı yıllarda Dubai turizm tesislerini güçlendirmeye ve iyileştirmeye başladı. Geçen yıl kenti yaklaşık 6,7 milyon turistini ziyaret ettiği ve 2004 yılında Dubai Havalimanı'nı 15 milyonun üzerinde yolcunun kullandığı tahmin edilmektedir. Dubai turist sayısını 2010 yılına kadar 15 milyona çıkartmayı hedeflemektedir (DUBAİ BELEDİYESİ, 2005: 12). Bu amaçla Dubai, kendisini küresel bir ticaret, turizm ve dinlenme odağı olarak kabul ettirmek üzere, 'mega projeler' yolu ile gerçekleşecek milyarlarca dolarlık bir kentsel gelişme girişimi başlatmış bulunmaktadır. Dubai uluslararası finans merkezi ve bilgi köyüne ek olarak, sağlık şehri, akademik şehir, silikon vahası ve uluslararası şehir gibi 'şehirler' yaratmışlardır.

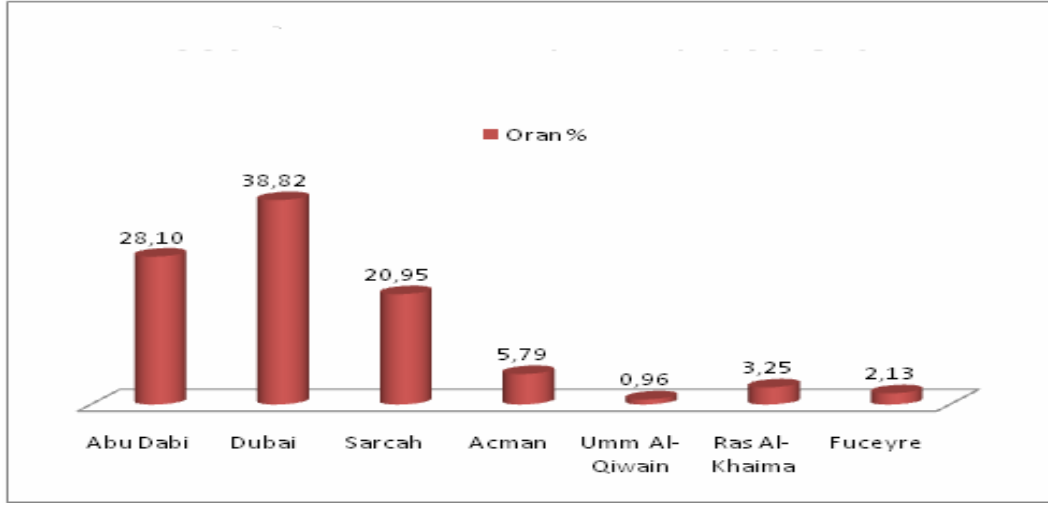
Şaryah, önemli bir liman ve sanayi merkezidir aynı zamanda ülkenin kültürel başkenti sayılmaktadır. Emirlikte eğitim ve kültür alanında gelişmeler yaşanmaktadır. Bunun en önemli göstergesi ise birçok üniversite ve kolejnin bulunması ve en iyi müzelerin burada yer almasıdır. Yakın zamanlarda Orta Doğu'nun kültür merkezi olma yolunda adımlar atılmaktadır (AYDIN, 2008: 3).

Emirliğin yüzölçümü, ülke toplam alanın % 3'ünü oluşturmaktadır. Küçük emirlikler arasında en fazla endüstriyel aktivite geleneğine sahip olan emirliktir. Birleşik Arap Emirlikleri sanayi üretiminin % 45'ini gerçekleştirmektedir. Şaryah, İki limana sahiptir ve ticaret konusunda Dubai ile rekabet halindedir (DEİK, 2002: 18)

Modernizasyon ve hızlı şehirleşmeye bağlı olarak tüm sektörlerde dikkate değer büyüme yaşanmaktadır. Şaryah da yapılan bir sanayi yatırımının maliyeti diğer emirliklerle karşılaştırıldığında % 35 oranında daha ucuzdur. Bunun en önemli nedeni ise sanayide kullanılan su ve elektrik maliyetlerinin % 70'inin devlet tarafından karşılanmasıdır. Ülkedeki sanayi yatırımlarının % 50'si Şaryah Emirliği'nde faaliyet göstermektedir (DEİK, 2002: 18). Sanayi yapısına bakıldığında ise kimya, metal, ağaç ürünleri ve ağaçtan mobilya, gıda, içecek ve tütün en önemli sektörleri oluşturmaktadır. 1974 yılında başlayan petrol üretimi, 1980 ve 1982'de yeni petrol sahalarının bulunmasıyla önemli bir şekilde artmıştır. Şaryah'da toplam doğalgaz üretimi günde

21,2 m³'e ulaşmış olup, Hamriyah Bölgesinde yeni bulunan gaz rezervleriyle bu oranın yakın bir gelecekte ikiye katlanması beklenmektedir. Şaryah da diğer emirliklerde olduğu gibi gümrük tarife oranı % 4 olup, gıda ürünleri için bu oran % 1'dir. Yerel sanayide kullanılmak üzere ithal edilen hammadde ve makinelere gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. Önemli kasabaları arasında olan Khor Fakkan'da, 2008 yılı nüfusu 45.075 kişidir (CITY POPULATION).

Acman Emirliği, Birleşik Arap Emirlikleri'ni oluşturan yedi emirliğin en küçüğüdür. Üç bölümden oluşan emirliğin Basra Körfezi kıyısındaki ana bölümü, bütünüyle Şaryah Emirliği'yle çevrilidir. Emirliğin şehir yerleşim merkezi olan Acman buradadır. Diğer yerleşimleri arasında Humait kasabası emirliğin gelişen yerlerinden birisidir. Kasabada büyüklüğü 25-35 kat arasına değişen gökdelen tarzında binalar planlanmıştır. Binalarda sağlık ve eğitim merkezleri alışveriş merkezleri, yaşamsal alanların olması düşünülmektedir. Marmooka kasabasında 200 adet büyük konut, gökdelen ve kapalı alanlar planlanmıştır. Acman şehrinin 60 km güneydoğusundaki küçük El-Maname'yle, Acman şehrinin 89 km güneydoğusunda bulunan Mesfut, Musendam Yarımadasında yer almaktadır. Emirliğin gelirlerinin büyük bölümü, petrol zengini Abu Dabi Emirliği'nin yaptığı yardımlardan oluşur. Bunlara rağmen son yıllarda inşaat sektöründeki hızlı büyüme sayesinde, çevre emirliklerden ve yurtdışından büyük bir nüfus akımına uğramıştır. Mesfut'ta yüksek kaliteli mermer yatakları vardır. Nüfusun yüzde 95'i başkent Acman'da yaşar. Acman şehri asfalt bir yolla Dubai ve Ras Al Kayme kentlerine bağlıdır.

Şekil 20: 2006 Yılı Birleşik Arap Emirlikleri'nde Şehir Nüfusunun Emirlikleri Göre Dağılım Oranı

Ümmü'l Kayvan en küçük yüzölçümüne sahip emirliktir. Emirliğin toplam nüfusu 83.000 kişidir. Petrol bulunmadan ve birleşme olmadan önce, izole ve fakir bir emirlik olan Ümmü'l Kayvan de, takip eden yıllarda hem alt yapısında hem de iş fırsatları açısından geçen 26 yıl içerisinde hızlı bir ilerleme kaydedilmiştir. Ahmet bin Rashid limanı uluslararası standartlarda olup, 115 metreden 400 metreye kadar uzanan dört rıhtıma sahiptir. Aynı zamanda 1987 yılında kurulmuş bir serbest bölgesi vardır (AYDIN, 2008: 5). Burada yabancı şirketlerin kurulması çok kolaydır ve özel teşvikler verilmektedir. Ümmü'l Kayvan çok iyi bir ulaşım ve telekomünikasyon sistemi ile birlikte modern bir hastane ve yerel radyo istasyonuna da sahiptir. Ayrıca tarihi kuleleri, kaleleri, geleneksel at ve deve güreşleri turistlerin ilgisini çekmektedir. Büyüklüğü 200 000 m²'yi bulan Dreamland Aqua Park isminde büyük bir eğlence kompleksine de sahiptir (AYDIN, 2008: 5). Falaj Al Moalla, iç bölgede uzanan kırsal yerleşimdir. Emirliğin Kırsal yerleşimleri arasında bulunan köy ve kasabaları ise şunlardır; Ghalil, Ash Shays, Dayni, Al `Aqabah, Lima ve Al Misar, Al Musallah Lazimah, Al Ali, Al Dini, Awanat, Khatm Kabir'dir.

Ras Al Kayme şehri, Kentin nüfusu 2008 yılında 267.017 kişidir. MÖ 2000 yıllarında kurulmuştur. Ras Al Kayme önemli bir liman, balıkçı bölgesi ve tarım merkezidir. Digidagga Khaimah'ta, modern bir çiftlik kurulmuştur. Bu çiftlikte süt ürünleri üretilmekte, hayvancılık, tavukçuluk yapılmakta ve meyve ve sebze üretilmektedir. İhracatı içinde, hammaddeler ilk sırada yer almaktadır. Bu hammaddeler

içerisinde de inşaat taşları, patlayıcılar ve ilaç bulunmaktadır. Ras Al Kayme'de, sınırlı miktarlarda petrol alanları keşfedilmiştir. Günlük üretim 10.000 varile ulaşmıştır. Turistler için Ras Al Kayme'de arkeoloji, etnoloji ve tarih müzesi vardır (İGEME, 2007: 10).

Dibba, Fuceyre Emirliğinin ikinci büyük şehri olup, toplam nüfusu 30.000'dir. Bu şehre bağlı küçük kırsal yerleşmeler ve vahalar bulunur; Al Kayimah, Al Doob, Wasit, Al Ghurfah, Sumbraid, Rul Dadna, Dadna, Sharm başlıca yerleşim yerlerindedir. Masafi köyü diğer bir kırsal yerleşim yeridir. Burada mango ağaçları yer kaplar ayrıca birçok çeşide ait turunçgiller bulunmaktadır. Masafi Kasabası Hacer dağlarının eteklerinde kurulmuş olup ülkedeki en yüksek yerleşim yerlerinin başında yer almaktadır. Yükseltisi fazla olmakla beraber ülkedeki en önemli su kaynakların olduğu yerlerin başında gelmektedir.

8.NÜFUSUN EKONOMİK YAPISI

Birleşik Arap Emirlikleri'nde ekonominin petrole bağımlılığını azaltma yolunda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle hükümetin genişleyen para politikası sonucunda ülkede petrol dışı sektörlerde ekonomik büyüme sağlanmıştır. Diğer taraftan petrol geliriyle zenginleşen emirlikler gelirlerini petrol dışı alanlara yönlendirmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri 1958'de Abu Dabi'de petrol rezervlerinin keşfedilmesiyle birlikte, 1960'lardan itibaren büyüyerek kendine yeterli bir ekonomiden dünyanın en zengin ülkelerinden biri durumuna gelmiştir. Körfez Bölgesi'ndeki en dinamik ekonomiye sahip Birleşik Arap Emirlikleri'nde petrol rezervlerinin her emirlikte olmaması nedeniyle gelir dağılımında yedi emirlik arasında farklılıklar bulunmaktadır. Petrolün Abu Dabi'de olması, başkent kamusal sektörü ağırlıklı bir ekonomi olmasına yol açarken, petrol rezervleri düşük olan emirliklerin ticarete ve özellikle re-eksporta yönelmesine sebep olmuştur (DEİK, 2002: 5).

Abu Dabi ekonomisi ağırlıklı petrole ve kamunun finanse ettiği altyapı projelerine dayalı iken, ikinci büyük emirlik konumundaki Dubai ticaret, ulaştırma ve turizm sektörlerinde bölgesel bir merkez olma yolunda gelişme göstermektedir. Şaryah önemli bir imalat sanayine sahiptir, ancak kalkınması 1970 ve 80'lerde aldığı yüksek miktardaki borçlar yüzünden yavaş ilerlemektedir. Fuceyre Emirliği ekonomisi limanının işlek hale gelmesi ile canlanmıştır. Ras Al-Kayme'de çimento ve sınırlı miktarda petrol üretilmektedir. Acman'da ise küçük ölçekli tekstil fabrikaları bulunmaktadır (DEİK, 2002: 5).

Dubai ve Şaryah'da imalat sanayinin gelişmiş olması, deniz ve hava limanları, sağladıkları teşvikler ile Basra Körfezi'nin ticaret üssü olma yönünde planlı adımlar atmışlardır. Nitekim petrolün ülkenin milli gelirindeki payı % 25, Abu Dabi'deki payı % 45 iken, Dubai'de % 18, Şaryah'da % 8'dir. Buna karşılık turizm ve ticaretin ülke milli gelirindeki payı % 11 iken, Abu Dabi'de % 6, Dubai ve Şaryah'ta % 25'tir. Petrolün ülkenin ana gelir kaynağı olması ekonomiyi petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara oldukça hassas kılmaktadır. Petrol sektörü büyümenin motoru olmakla birlikte ülke, ekonomisini çeşitlendirme yönünde çaba göstermektedir. Aslında diğer sektörlerdeki gelişme de kamu harcamalarına bağlı olduğundan yine petrol gelirlerine bağımlıdır ancak petrolün milli gelirdeki payının düşürülmesi konusunda başarılı

olunmuştur. Petrokimyanın yanı sıra çimento, alüminyum, tekstil ve gıda işleme alanları gelişmiştir (ÇEKİNMEZ, 2006: 6).

Ülkede çok aktif bir özel ticaret sektörü vardır. Turizm de son yıllarda hızlı büyüyen bir alandır. Tarım, hayvancılık ve balıkçılığın milli gelirdeki payı düşüktür; toprakların % 1'inden azı ekilebilir durumdadır. Ancak, Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşları için istihdam açısından önemlidir. Nitekim sektörün milli gelire katkısı % 3 iken, istihdamın % 6,8'ini sağlamaktadır (Tablo 57). Petrol öncesi dönemde bölgedeki geleneksel geçim kaynakları inci üretimi, balıkçılık, tarım ve hayvancılıktı. Balıkçılık, tarım ve hayvancılık Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşları için halen önemli bir istihdam kaynağı olmakla birlikte milli gelirdeki payı minimum durumdadır. Ekonomik yapının çeşitlendirilmesi, üretim ve ihracat tabanının genişletilmesi çabaları sonuç vermiş ve petrokimyanın yanı sıra metal başta olmak üzere alt sektörler gelişmiştir. İmalat sanayinin en önemli alt sektörleri petrol üretimine paralel olarak kimyasal ve plastik üretimi olurken, çimento, alüminyum ve gıda işleme yüksek büyüme potansiyeli olan diğer sektörlerdir. İnşaat ve inşaat malzemeleri devam eden altyapı projeleri nedeniyle canlı sektörlerdir. Bölgenin ticaret ve özellikle re-eksport üssü konumundaki ülkede turizm ve perakendecilik de hızlı gelişen hizmet sektörleridir. Milli gelire en fazla katkı yapan emirlik yaklaşık % 60 payla petrol rezervlerinin % 90'ını topraklarında barındıran Abu Dabi'dir. Ticaretin merkezi Dubai ise % 25 civarındaki payı ile ikinci sırada gelmektedir (DEİK, 2002: 6).

Nüfusun % 80'ini yabancı işçiler ve aileleri oluşturmaktadır. Petrol bulunmasından sonra gelen yabancı işçilerle ülke nüfusu 1965-1995 arasında 15 kat artmıştır. Ülke % 90'ı yabancılardan oluşan yaklaşık 1,5 milyon kişilik genç bir işgücüne sahiptir. Yabancı işgücünün büyük bir bölümü özel sektörde çalışmaktadır, kamu çalışanlarının ise % 70'i Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarıdır. İşsizlik resmi rakamlara göre % 2-3 civarındadır. Yabancı işçilerin neredeyse hiçbiri sürekli oturma iznine sahip değildir ve vizeleri olması gerekmektedir. İşgücü sıkıntısı çekildiği dönemlerde vize affı uygulamaları, işsizlik olduğu dönemlerde ise yeni verilecek vizelerin durdurulması gibi uygulamalar olmaktadır. Ayrıca özel sektörün yetişen genç nesillere yer açması amacıyla, yabancı işçiler için zorunlu emeklilik yaşı 60'tan 55'e indirilmiştir (DEİK, 2002: 7)

Özel sektör yabancılara istihdam sağlamayı hem verimlilikleri hem de daha düşük ücretler nedeniyle tercih etmekte, ülke vatandaşları ise daha az çalışma saatleri ve daha yüksek ücretler olan kamu sektöründe çalışmayı tercih etmektedirler. Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşlarının emek-yoğun işlerde çalışmak istememesi yapısal bir problem oluşturmaktadır. Bu sorunun emirleştirme (emiritization) adı verilen bir süreçte bilgi yoğun sektörler öncelik verilerek ekonomide yapısal bir değişiklik yapılması yoluyla yabancı işgücü azaltılarak çözümlenmesi hedeflenmektedir.

Yabancı iş gücüne duyulan ihtiyaç dolayısıyla ülkeye çok sayıda yabancının yerleşmesi bazı ekonomik ve sosyal problemleri de beraberinde getirdi. Yabancıların yerli nüfusla kaynaşamaması bazı sorunlara yol açmıştır. Ekonomik problem ise yabancıların çoğunun basit işlerde ve düşük ücretlerle çalıştırılmasından kaynaklanıyor. Bu durum toplumda ekonomik ve sosyal dengesizliğe yol açtığı gibi ekonomik sınıflaşmaya da sebep oluyor (AYDIN, 2008: 6).

Tablo 54: Birleşik Arap Emirlikleri'nin 1975-2005 Yılları Arası 15 Yaş Üstü Nüfusun Ekonomik Yapısı

Nüfusun Ekonomik Yapısı	1975	1980	1985	1995	2005
İş Sahibi Nüfus	288051	553340	675989	1311816	2479880
İşsiz Nüfus	5737	6620	7836	24078	79788
Toplam İş Gücü Nüfus	293788	559960	683825	1335894	2559668
Ev Hanımı	73405	130681	168056	250531	405838
Öğrenci	14498	34910	63766	152474	283394
İş Gücü Dışında Kalan Nüfus	91687	167716	234377	409301	700539
Çalışmaya Gücü Yetmeyen Nüfus	14695	5513	5850	10766	14932
Yaşlı nüfus	...	10914	14405	20651	27772
Belli olmayan	487	63	171	35	2938
Toplam Nüfus	400657	744166	938628	1776647	3305849

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

2005 nüfus sayımına göre 15 yaş üstü nüfusun ekonomik yapısı incelendiğinde bu grubun çalışan nüfus miktarı 2.479.880 kişi olup, 15 yaş üstü nüfusa göre oranı ise % 75'tir. Toplam işgücü nüfus içinde erkek oranı % 67 olurken, yine işgücü nüfus içerisinde kadın çalışan oranı ise % 33 olmuştur. 15 yaş nüfusun % 8,6 oranında öğrenci olduğunu görebilmekteyiz. Bu oranın erkek nüfus oranı ise % 5 olmuştur.

Birleşik Arap Emirlikleri'nin yerli nüfusuna bakıldığında ise erkek çalışan oranı % 86 iken, kadın çalışan oranı ise % 14 civarında olmuştur. Yerli halk içinde erkek nüfusun % 25'i öğrenci olarak yer alır. Kız öğrenci oranı ise % 29 olmuştur. Ev hanımı oranı da % 47'dir.

Ülkede göçmen nüfusun ekonomik yapısı incelendiğinde ise erkek nüfusun iş sahibi nüfus oranı % 94 oranında olup, öğrenci olarak % 3 oranında yer aldığını görmekteyiz. Kadın işgücü oranı ise % 42 oranında, ev hanımı grubu ise yüksek olarak yer alır. Kadınlarda 15 yaş üstü nüfusun % 43'ü ev hanımı % 10 oranında ise öğrenci nüfusu oluşturur.

Tablo 55: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılında Emirliklere Göre Toplam İşgücünün Toplam Nüfusa Oranı (%)

Emirlikler	Erkek	Kadın	Toplam
Abu Dabi	75,3	24,9	58,3
Dubai	88,5	37,4	75,6
Şaryah	74	20,8	55,7
Acman	68,9	15,9	49,7
Ümmü'l Kayvan	69,8	26,6	53,1
Ras Al Kayme	69,1	23,7	51,7
Fuceyre	69,5	22,8	52
Toplam	78,9	26,6	62,3

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Abu Dabi Emirliği'nde çalışan nüfusun toplam nüfusa oranı % 58,3 olarak gerçeklemiştir. Erkek nüfus oranının yüksek olmasında özellikle gler yoluyla daha çok erkek nüfusun çalışmak için ülkeye göç etmesi etkilidir. Dubai Emirliği, erkek çalışan oranı olarak emirlikler içinde en yüksek oransal değere sahip olmuştur. Toplam erkek çalışan oranı % 88,5 iken kadın çalışan oranı ise % 11,5 olarak kadın çalışan oranı en yüksek emirlik olmuştur. Emirliği toplam çalışan oranı ise % 75 olarak gerçekleşmiştir. Diğer 4 emirlikte erkek çalışan oranları % 67-69 civarında gerekleşişirken kadın nüfusta ise Acman Emirliği hariç % 20 dolayında oluşmuştur.

Tablo 56: Birleşik Arap Emirlikleri'nde Emirliklere Göre alışan Kadın Nüfusunun Toplam alışan Nüfusa Göre Oranı (%)

Emirlikler	1985	1995	2005
Abu Dabi	8,5	9,2	14,4
Dubai	9,4	11,5	12,4
şaryah	11,3	14,4	12,8
Acman	9,9	18,5	11,7
Ümmü'l Kayvan	12,3	18,1	19,5
Ras Al Kayme	12,8	16,5	17,6
Fuceyre	10,8	13,5	16,5
Toplam	9,6	11,7	13,5

Kaynak:<http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde çalışan kadın nüfusun, toplam çalışan nüfusa göre oranı 1985 yılında % 9,6 olurken, 1995 yılında % 2,1 artarak % 11,7 olmuştur. 2005 yılında bu oran % 13,5'e yükselerek en yüksek orana ulaşıldığı görülmektedir. Abu Dabi Emirliği'nin 1985 ve 1995 yılında çalışan kadın nüfus oranının en düşük olduğu emirlik olmuştur. 2005 yılında Abu Dabi'de çalışan kadın nüfus oranı artış göstererek % 14,4'e yükselmiştir.

Dubai Emirliği'nde 1985 yılında çalışan kadın nüfus oranı % 9,4 ile emirlikler içerisinde Abu Dabi'den sonra en az orana sahip emirlik olmuştur. Emirlikte alışan erkek nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir. 1995 yılında çalışan kadın nüfus oranında emirlikler içerisinde yine Abu Dabi ile birlikte en düşük oranları olduğu görülmektedir.

şaryah Emirliği'nde çalışan kadın nüfus oranı 1985 yılında % 11,3 iken, 1995 yılında % 14,4'e yükselmiş daha sonra 2005 yılında bu oran düşüş göstererek % 12,8'e gerilemiştir. Acman Emirliği'nde çalışan kadın nüfus oranı % 9,9 iken, 1995 yılında artış göstererek % 18,5'e yükselerek emirlikler içerisinde en yüksek çalışan kadın nüfusun olduğu emirlik olmuştur. 2005 yılında çalışan kadın nüfus oranı hızlı bir düşüş göstererek % 11,7'ye dşmştir.

Ümmü'l Kayvan Emirliği'nde 1985 yılında çalışan kadın nüfus oranı % 12,3 iken, 1995 yılında % 18,1'e yükselmiştir. Emirlikler içerisinde 1985 ve 1995 yılında çalışan kadın nüfusun fazla olduğu emirlikler arasında olmuştur. Ümmü'l Kayvan 2005 yılında çalışan kadın nüfus oranının en fazla olduğu emirlik olmuştur.

Ras Al Kayme Emirliği'nde çalışan kadın nüfus oranı 1985 yılında % 12,8 olup, emirlikler içerisinde en yüksek oranın olduğu görülmektedir. Ras Al Kayme'de çalışan kadın nüfus oranı 1995 yılında % 16,5 olurken, 2005 yılında % 17,6'ya yükselmiştir.

Fuceyre Emirliği'nde çalışan kadın nüfus oranı 1985 yılında % 10,8 olurken, 1995 yılında % 13,5'e yükselmiştir. 2005 yılında çalışan kadın nüfus oranı yine yükseliş göstererek % 16,5'e yükselmiştir.

Tablo 57: Birleşik Arap Emirlikleri Faal Nüfus Grubunun İstihdama Göre Dağılımı

İstihdamın Dağılımı	2006	%
Hizmetler	1.569	55,2
Ticaret	643	22,6
Kamu Hizmetleri	284	10
Ev Hizmetlerine Ait Sektörler	226	7,9
Sanayi	1.049	36,9
İnşaat	647	22,7
İmalat	362	12,7
Tarım	193	6,8
Petrol Endüstrisi	33	1,2
Toplam	2.844	100

Kaynak: İGEME BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ ÜLKE BÜLTENİ

Ülkenin genel istihdam durumunda hizmet sektöründe çalışma oranı faal nüfus grubunun % 55,2'sini oluşturmaktadır. Bu durumun etkenleri arasında turizmin, ticaretin ve ulaşım sektörlerinin başta geldiğini söyleyebiliriz. Emirlikler içersinde de hizmet sektöründe ağırlıklı olan ise Dubai Emirliği olmuştur. Sanayi sektörün çalışanların oranı ise % 36,9 oranındadır. Ülkede petrol gelirlerinin sanayi ve ticarete değerlendirilmesiyle birlikte inşaat sektörü çok gelişmiştir. Ülkede büyük projeli dev inşaatlar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Özellikle Abu Dabi ve Dubai emirlikleri inşaat sektöründe önde olan emirliklerdir. Palmiye adaları projesi, gibi çok sayıda istihdamı artıracak çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca petrole dayalı sanayi kollarında çalışan nüfusun da sayısı fazladır. Tarım sektöründe çalışanların çoğu vahalarda su imkanlarının bulunduğu yerlerde ve Ras Al Kayme Emirliğinde ve Al Ain kentinde daha çok gelişmiştir.

Tablo 58: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1995 ve 2005 Yıllarında Çalışan Nüfusun İş Kollarına Göre Dağılımı

	1995			2005		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Tarım, Avcılık ve Ormancılık	97193	93	97286	116333	320	116653
Balıkçılık	8159	9	8168	5490	10	5500
Madencilik	29530	914	30444	43618	1764	45382
İmalat	125576	18445	144021	189337	11158	200495
Elektrik, gaz ve su hizmetleri	13087	87	13174	23939	1169	25108
İnşaat sektörü	252966	1613	254579	713988	6108	720096
Toptan ve perakende satış sektörü ve motorlu taşıt tamir hizmetleri	174230	10090	184320	306920	29582	336502
Hotel ve restaurant	42285	3658	45943	88357	12400	100757
Ulaşım, nakliyat ve depolama	90513	4292	94805	152442	16264	168706
Finansal hizmetler	13867	3029	16896	27353	9676	37029
Emlak, kiralama ve iş hizmetleri	30779	3027	33806	115956	12670	128626
Devlet yönetiminde çalışanlar, güvenlik mensupları	171547	6803	178350	213621	17946	231567
Eğitim	24519	25344	49863	33496	38167	71663
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	12819	11090	23909	23929	21537	45466
Diğer iletişim, sosyal ve personel hizmetleri	38359	1861	40220	49862	7472	57334
Ev hizmetlerine ait sektörlerde çalışanlar	40826	62526	103352	60637	133879	194516
Belli olmayan	3263	260	3523	15009	4851	19860
İşsiz nüfus	9608	2403	12011	32113	20046	52159
Toplam	1179126	155544	1334670	2212400	345019	2557419

Kaynak: <http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx> >04.01.2010.

Çalışan nüfusun 1995 ve 2005 yılları karşılaştırıldığında (Tablo 58) balıkçılık ve ev hizmetlerine yönelik olarak çalışanlarda düşüş görülürken diğer iş kollarının hepsinde yüksek oranda artış meydana gelmiştir. Bu iş kolları içinde inşaat sektöründe 1995 yılında 254579 çalışan bulunurken, 2005 yılında % 35'lik artışla bu rakam 720 bine yükselmiştir. Yüksek oranda gelişme gösteren diğer bir sektörde de emlaktır. Tarım sektöründe çalışan sayısı 1995 yılında 97.193 kişi iken, 2005 yılında bu sayı 116.653

kişiyeye yükselmiştir. Balıkçılık ile uğraşan nüfus 1995 yılında 8168 kişi iken, 2005 yılında bu sayı düşerek 5500 kişiyeye gerilemiştir. Madencilik sektöründe 1995 yılında 30.444 kişi çalışırken, 2005 yılında 45.382 kişiyeye çıkmıştır. İmalat sektöründe çalışan sayısı da 54 bin kişi artarak 200.495 kişi olmuştur. Ulaşım nakliyat ve depolama hizmetlerinde çalışan sayısı 1995 yılında 94.805 kişi iken, 2005 yılına gelindiğinde 73.901 kişi artarak, 168.706 kişiyeye ulaşmıştır. İş kolları arasındaki en büyük artışın olduğu alanların biri de emlak, kiralama ve iş hizmetleridir. Bu iş kolunda on yılda çalışan sayısı 94.820 kişi artmıştır. Ev hizmetlerine ait sektörler çalışan sayısı 1995 yılında 103.352 kişi iken, 2005 yılında 91.164 kişi artarak 194.516 kişiyeye yükselmiştir. 1995 yılında işsiz nüfus miktarı 12.011 kişi iken, 2005 yılına gelindiğinde bu sayı 40.148 kişi artarak 52.159 kişiyeye ulaşmıştır.

Kadın istihdamında 1995 yılında erkek çalışan oranı % 88 iken, kadın çalışan oranı ise % 12 olmuştur. 2005 yılına gelindiğinde kadın çalışan sayısı 189 bin arttığı halde, toplam çalışan nüfus grubu içerisindeki oranı ancak % 13'e çıkabilmiştir. Bu yılda erkek çalışan oranı da % 1'lik azalma ile % 87 olarak gerçekleşmiştir.

9.SONUÇ

Birleşik Arap Emirlikleri'nin ilk nüfus sayımı 1968 yılında bağımsızlığın ilanından önce İngilizlerin kontrolünde yapılmıştır. Ülke kurulmadan önce emirlikler kendi içlerinde bağımsız ve göçebelik şeklinde yaşadıklarından nüfus verileri yeterli değildir. Emirliklerin bir araya gelerek 1971 yılında ülkenin kurulmasından sonra, 1975 yılında ilk genel nüfus sayımı yapılmış ve ülke nüfus miktarının 557.887 kişi olduğu görülmüştür. Bu yıldan sonra sırasıyla 1980, 1985, 1995 ve 2005 yılında genel nüfus sayımları yapılmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1975'te 557.887 kişi olan nüfus miktarı 1980 yılında 1.042.099 kişiye yükselmiştir. Bu iki nüfus sayımı arasında nüfus artış hızı % 124,96'dır. 1980 yılında 1.042.099 kişi olan nüfus miktarı 337.204 kişi artarak 1985 yılında 1.379.303 kişiye yükselmiştir. 1985'ten sonra nüfus sayımı 1995 yılında yapılmıştır. 1985 yılında 1.379.303 kişi olan nüfus miktarı 1.031.738 kişi artarak 1995 yılında 2.411.041 kişiye yükselmiştir (Tablo 3). Bu iki sayım arasında Birleşik Arap Emirlikleri nüfus artış hızının % 55,84 olduğu görülmektedir. 1995 yılında 2.411.041 kişi olan nüfus miktarı 1.695.386 kişi artarak 2005 yılında 4.106.427 kişiye ulaşmıştır. Nüfus sayım sonuçlarına göre Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfus artış hızı, 1965 yılından itibaren sürekli bir azalma eğilimi içinde olmuş, fakat artış miktarı yine de çok yüksektir. 2005 yılında nüfus artış hızı % 63'e kadar düşmüş olmasına rağmen yine de Birleşik Arap Emirlikleri yüksek bir nüfus artış hızına sahip olup, Dünya ortalamasının çok üzerinde olduğu görülmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde hızlı nüfus artışı ekonomik kalkınmayı doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda nüfus artışına bağlı olarak işgücünün artması ekonomik gelişmeyi de beraberinde getirmesi gerekir işgücü artışına da sebep olmakta ülkede düşük olan işsizlik oranının artmasına da sebep olmaktadır. Artan nüfus ve işsizlik şehirler üzerindeki baskıyı arttırmakta ve şehirlere olan göçler sonucunda şehirleşme hızını arttırırken şehirlerin çevresinde çarpık yerleşmeleri ortaya çıkarmaktadır. Hızlı nüfus artışı ile birlikte ortaya çıkan, kişi başına düşen milli gelirin azalması, doğal kaynak kullanımının artması ve hızlı tüketimi, çevresel sorunlar ve şehirleşme hızının

artması, özellikle su kaynaklarını kısıtlı olması ve su tüketimin nüfus artışı ile birlikte hızla artması Birleşik Arap Emirlikleri'nin en önemli problemlerdir.

Birleşik Arap Emirlikleri nüfus dağılışına bakıldığında coğrafi faktörlerin ülkenin nüfus özelliklerine büyük etkide bulunduğu görülmektedir. Ülkede nüfusun toplandığı yerler daha çok kıyı bölgelerindeki şehir yerleşimleridir. Çöl bölgeleri su imkânlarının olmadığı yerler nüfusun çok az ve seyrek olduğu sahalar olarak dikkat çekmektedir. Çöl bölgelerine geçildiğinde km²'ye bir kişiden az nüfusa sahiptir Ülkede nüfus kıyı kesiminde Dubai, Abu Dabi, Şaryah gibi şehirlerin etrafında toplanmaktadır. Ülkenin güneyini kapsayan çöl alanları nedeni ile bu bölge nüfus bakımından çok seyrektir. Dağılışındaki düzensizlikte fiziki şartların etkisi belirleyici olduğu için gelecek yıllarda da nüfus düzensiz bir şekilde dağılmaya devam edecektir. Düzensiz bir nüfus dağılışına sahip olan Birleşik Arap Emirlikleri'nde 1975 yılında km²'ye 7,2 kişi düşmekte iken, 2005 yılına gelindiğinde ülkede bu rakam 52,8'e çıkmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfusun özellikle büyük şehirlerin etrafında toplanması büyük problemlerden birini teşkil etmektedir. Geniş çöl arazisi ve kuraklık ve su kaynaklarının yetersizliği Birleşik Arap Emirlikleri'nde nüfus dağılışı etkileyen en önemli faktör durumundadır. Nüfus daha çok ülkenin kıyı kesiminde ulaşım yolları üzerinde Abu Dabi ve Dubai'den itibaren Basra körfezinden Musendam Yarımadası'na kadar olan kıyı kesiminde yoğunlaşmıştır. İç kesimlerde ise verimli arazilerde nüfus yoğunlaşmış durumdadır. Özellikle vahalarda su kaynaklarıyla birlikte nüfusun toplandığını söyleyebiliriz.

Abu Dabi'de petrolün bulunmasından sonra eskiden tarımla ve balıkçılıkla geçinen ve bedevi kabilelerin göçebe şeklinde yaşadığı Birleşik Arap Emirlikleri'nde büyük bir değişim yaşanmıştır. 1968 yılında 179.000 kişi olan nüfus miktarı 2005 yılına gelindiğinde 4 milyonu geçmiş durumdadır. Petrol gelirlerinin ticaretle geliştirilmesi turizme ağırlık verilmesi ve sanayi yatırımları ve gelişen inşaat sektörleri ve serbest bölgelerin kurulması ve buralarda vergi muafiyetinin olması gibi durumlar göç olayının artmasına neden olmuş ve bugünde devlet bu durumu engellemeye çalışsa da göç dinamiği hala çok canlıdır.

Birleşik Arap Emirlikleri gelecek yıllarda kendi yerli nüfusunu, arttırmaya çalışırken, göçmen nüfusunu dengeleme çabasıdadır. 2005 genel nüfus sayımına göre ülke toplam nüfus miktarı olan 4.106.427 kişiden 825.495 kişisi yerli nüfusu oluşturmaktadır. Abu Dabi Emirliği en fazla yerli nüfusu barındıran emirlik olurken, daha sonrasında Şaryah Emirliği gelmektedir. Yerli nüfusun büyük bir kısmı şehirlerde yaşamaktadır. Emirlikler içerisinde Abu Dabi’de yerli nüfusun 181.870 kişisi şehirde oturmaktadır. Şehirde nüfusu en az yaşayan emirlik ise 8.924 kişi ile toplam nüfusu da az olan Ümmü’l Kayvan olmuştur. Emirliklerde yerli nüfus miktarı, göçmen nüfus miktarına göre daha az olduğu görülmektedir.

Birleşik Arap Emirlikleri 1975 yılında doğum oranlarının ekonomik gelişme ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesiyle ölüm oranlarının da düşük olduğu bir ülkedir. 1985 yılında doğum oranları % 15 gibi düşük bir değere sahiptir ve ülkede doğum oranlarının artırılması için devlet yerel halka destek vermektedir. Özellikle hükümetin evliliği teşvik etmesi, evlenecek çiftlere para yardımıyla bulunması doğum miktarındaki artışlardaki nedenlerden bir tanesi olmuştur. Ülkeye göç eden kadın nüfus sayısındaki artış da doğurganlık oranının düşmesinde ters etkiye neden olmuştur. Yüksek doğurganlık oranının düşmesinde özellikle kadın nüfusun eğitim seviyesinin yükselmesi, üniversite mezunu ve okuyan kadın sayısının artması da doğurganlık hızının 1985’ten sonrasında düşmesinde etkili olmuştur.

Ülkenin ekonomik durumu demografik yapıya göçlerin etkisi ile birlikte bedevilikten şehirleşmeye doğru gidiş gibi durumlar doğurganlık hızının değişim ve azalmasında etkili olmuştur. Ölüm oranları da % 1.72 gibi düşük bir seviyede seyretmektedir. 1970 yıllardan itibaren bebek ölüm oranlarında büyük bir düşüş yaşanmış ve % 5’e kadar gerilemiştir. Bebek ölüm oranlarının azalması ortalama ömür süresinin artmasında özellikle sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması ve ücretsiz sağlanması etkili olmuştur. Ulaşım sisteminin gelişmesi ve özellikle ülkede karayollarının yaygınlaşması sağlık hizmetlerinin de bütün ülke genelinde yaygınlaşmasında etkili olmuştur. Petrolle gelen zenginlik tıp alanında meydana gelen değişimleri sağlamış ve özellikle bebek ölüm oranını düşürmüştür. Ortalama yaşam süresinin 77,2 yıl olduğu

Birleşik Arap Emirlikleri'nde, Ortalama yaşam süresi 2005 ve 2006 yıllarında 77,4 yıla, kadınlarda 78,5 yıla, erkeklerde 75,9 yıla çıkmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri'nde genelde bir etnik çeşitlilikten söz edilebilir. Ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 80'ini göçmenler oluştururken yine çalışan işgücünün de yaklaşık yüzde 90'ı göçmen nüfustan meydana gelmektedir. Ülkede en çok konuşulan dil Arapça olurken, diğer konuşulan diller Peştuca, Urduca, İngilizce, gibi diller ülkedeki konuşulan diller arasındadır.

Nüfusun yapısında meydana gelen başka bir değişim eğitim-öğretim alanında olmuştur. 1985 yılında okur-yazar olmayan oranı toplam nüfusun % 26,4'ünü oluştururken, 2006 yılında bu rakam % 9,3'e gerilemiştir. Okur- yazar oranı 15 yaş ve üzerindeki yaş grubunda % 91 gibi yüksek bir orana sahiptir. Ülkede nüfusun niteliğini artırma yolunda özellikle ortaokuldan başlayarak lise eğitiminde uzmanlaşma ve nitelikli yapıya dönüştürmeye özen göstermektedir. Özel okulların kurulması teşvik edilmiş olup çok sayıda özel okul bulunmaktadır. Çok sayıda modern üniversitelerin varlığı mevcuttur. Toplam nüfus içerisinde 1975 yılında 17.000 olan üniversite mezunu sayısı 2005 yılında 455.285 kişiye ulaşmıştır. Ülkede kadınların üniversitelerde okuması teşvik edilmektedir.

Kır ve şehir nüfus oranlarındaki değişim ise şehir nüfusu lehine sürekli bir değişim göstermiş ve şehirleşme artmıştır. Şehirlerdeki nüfus oranı sürekli olarak artarken, kırsal nüfus oranı da sürekli azalmıştır. Şehirsel nüfus ile kırsal nüfus arasında çok fazla bir fark vardır. Birleşik Arap Emirlikleri'nde şehirleşme oranı diğer Ortadoğu ülkelerine göre oldukça üst seviyelerdedir.

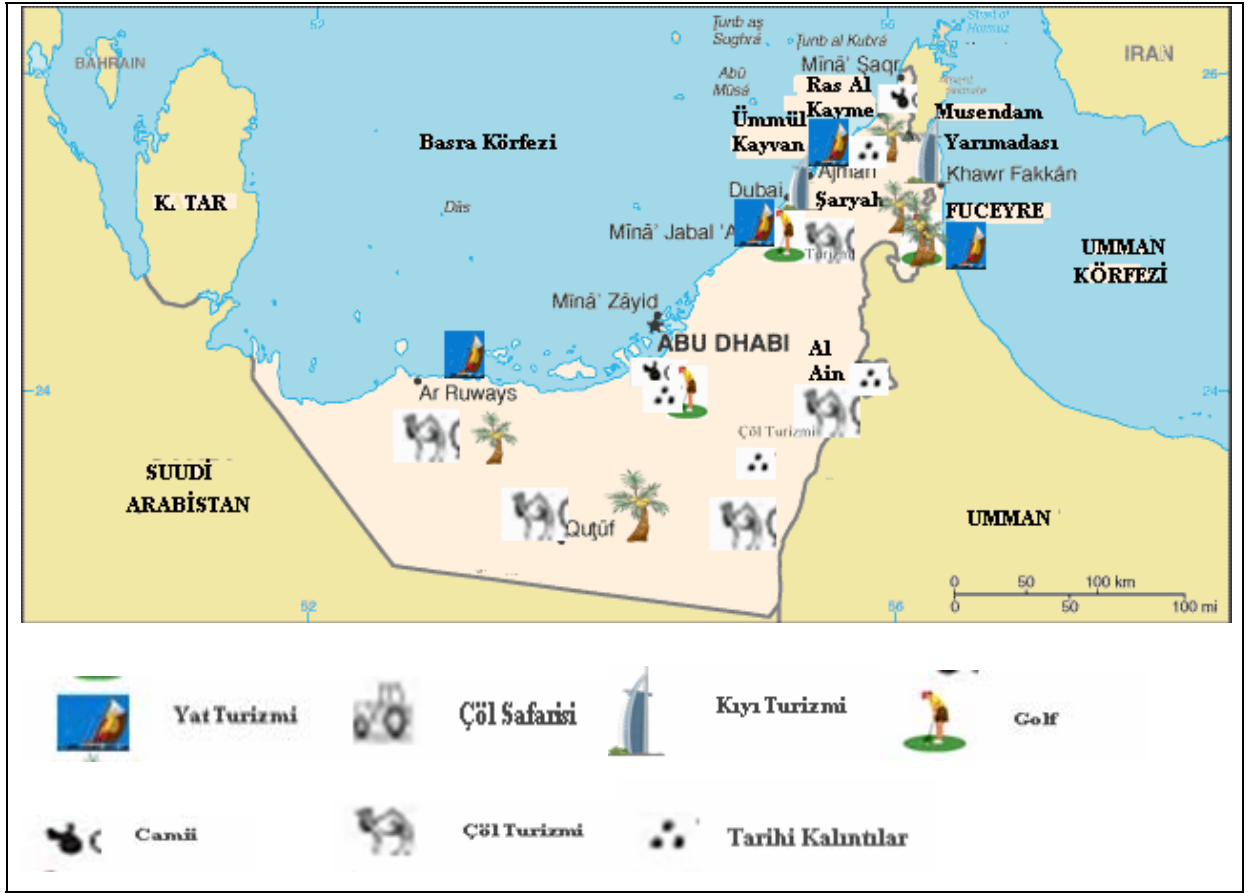
Ülke nüfusunun diğer sayımlarda olduğu gibi erkek nüfusunun çok açık bir şekilde fazla olduğu görülmektedir. Kadın nüfusu, ülke nüfusunun ancak % 33'ünü teşkil etmektedir. 1975 yılından 2005 yılı nüfus sayımı sonuçlarına gelindiğinde erkek nüfusun tüm yıllarda yüksek oranda kadın nüfusa üstünlüğü görülmektedir. Erkek nüfusunun fazla olmasında yabancı işçiler ve istihdamda erkek nüfusa duyulan ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır. Petrolün varlığı ve elde edilen gelirlerin doğru planlama ile reel ekonomi politikaları sayesinde doğru kullanabilmiş ve turizm, sanayi ve ticarete

yapılan yatırımlarla istihdam olanakları artmış olması, özellikle erkek nüfusa ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak Birleşik Arap Emirlikleri'nde kadın erkek nüfus arasındaki dengesiz yapı devam etmekte, ülkenin sosyo-ekonomik yapısı ve işgücü talebi cinsler arasındaki farkın korunumu devam ettirmektedir.

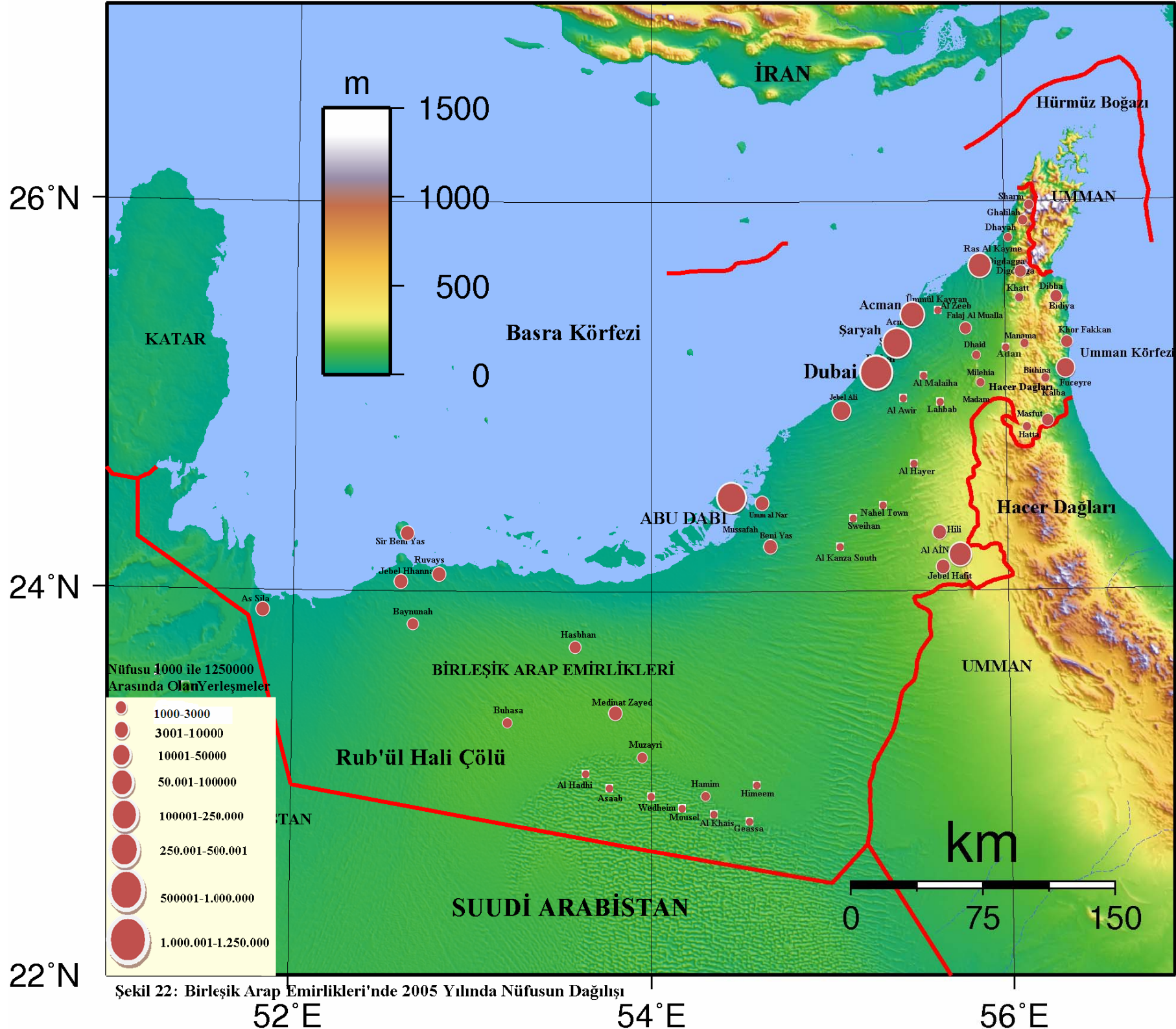
İşgücü dağılımında erkek-kadın oranları arasında büyük farklılıklar vardır. Özellikle ülkeye dışarıdan erkek işçilerin göç etmesi bu duruma neden olmuştur. İşkollarına göre dağılımda petrole dayalı sanayi kolları hizmet sektörü, turizm ve inşaat en başta gelen sektörler arasındadır. Sanayi ve hizmet sektöründe meydana gelen değişimlerle birlikte ülkede nüfusun az bir kısmı tarımda çalışmaya devam etmektedir. Tarımda modern teknikler ve teknolojinin üst seviyede kullanıldığı görülmektedir. Kırsal bölgelerde kadın işgücünün tarım sektöründe yoğunlaştığı görülürken, sanayi ve hizmet sektöründe erkek nüfusa oranla arka planda kaldığı görülmektedir. Ülke yönetimi, kadın nüfusun eğitime önem vermesiyle birlikte kadın çalışan nüfus oranlarında artış ve tarım dışı çalışma oranlarının kadınlar lehine arttığını görmekteyiz. 1995 yılında erkek faal nüfus yaş grubu arasında erkek nüfusun % 1,73'ü işsizdir. Bu oran kadınlarda daha da % 2,75 olmuştur. Bu oranlar 2005 yılına gelindiğinde artan nüfusa bağlı olarak işsizlik oranında da artma görülmüştür.

9.EKLER

Şekil 21: Birleşik Arap Emirlikleri'nin Turizm Haritası

Şekil 22: Birleşik Arap Emirlikleri'nde 2005 Yılında Nüfusun Dağılışı

10.KAYNAKÇA

ABU DABİ EMİRLİĞİ EKONOMİ ve PLAN DEPARTMANI

<http://www.visitabudhabi.ae/en/uae.facts.and.figures/population.aspx>.>. 12.04.2010.

ABU DHABI URBAN PLANNING COUNCIL. (2008). ‘AL GHARBIA ’

<http://www.upc.gov.ae/template/upc/pdf/ALGHARBIA.pdf>.>.09.06.2010.

AL GHARBIA OVERVIEW.

><http://www.algharbiafestivals.com/watersports/pdf/algharbia.pdf>.>.12.07.2010.

AL ZAABI, H.(2006). ‘DEMONSTRATION AND ANALYSIS OF TANGIBLE HERITAGE MANAGEMENT STRATEGY USING GEOGRAPHICAL INFORMATION SYSTEMS FOR THE CITY OF AL-AIN, UNITED ARAB EMIRATES’. Texas A&M University.

<<https://etd.tamu.edu/bitstream/handle/1969.1/4276/AL-ZAABI-THESIS.pdf?sequence=1> >.18.06.2010.

ATALAY, İ. (1999). “Genel Beşeri Ve Ekonomik Coğrafya “İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

ATASOY, E & BERKTAY, F.(2008). ”Dinler Coğrafyasına Küresel Bir Bakış” .Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Cilt 10, Aralık 2008

AVCI, S. (2004). “Şehirselleşmelerin Belirlenmesinde Kullanılan Kriterler ve Türkiye Örneği”. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi 3.Dizi-9.Sayı.

AYDIN, S. (2008). ‘Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Bülteni’. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi Yayınları. >

<http://www.aktifuarcilik.com/Yonetim/Upload/TR/BirlesikArapEmirlikleri.pdf>
>.18.07.2010.

AYVAZ, Z. (2004). ‘Birleşik Arap Emirlikleri Su Kaynakları’. Ekoloji Dergisi Eylül 2004 Sayısı

<http://www.ekolojimagazin.com/?id=148&s=magazin> >.07.01 2010.

BARDSLEY, D. (2005), "Terrible' buildings fail to inspire top designers". Dubai: Gulf News Gazetesi 15.02.2005.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ ÇALIŞMA BAKANLIĞI

www.uae.gov.ae/mop?UAE_figure/UAE_%2004_files/sheet001.htm .> 10.04.2010.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ EKONOMİ BAKANLIĞI İSTATİSTİK ÖZET BÖLÜMÜ.

><http://www.economy.ae/English/EconomicAndStatisticReports/StatisticReports/StatisticAbstract/Pages/sa2005.aspx>) >. 09.12.2009./ 04.01.2010./ 12.07.2010./

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ SAĞLIK BAKANLIĞI

http://www.moh.gov.ae/AdminCP/AssetsManager/Files/Statistics/Statistics_2007/index-en.html >. 11.01.2010. / 07.06.2010.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ ULUSAL METEROLOJİ DATA BANKASI

<http://www.uaemet.gov.ae/upload/fileshow.php?target=uae_climate >.20. 05. 2010.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL SEKRETERLİĞİ SOSYAL VE EKONOMİK HİZMETLER BÖLÜMÜ

< <http://gstudynet.org/gum/UAE.htm> >.15.01.2010.

CITY POPULATION, (2006). ><http://www.citypopulation.de/UAE.html> .>.13.07.2010.

ÇEKİNMEZ, V. (2006). 'Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Profili'. Ankara: Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi Yayınları, Nisan 2006.

ÇOBANOĞLU, B. (2005). Çöller ve Harika Canlıları, İzmir: Ekoloji Magazin Dergisi Eylül 2005.

DEİK, (2002). 'Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Bülteni'. Ankara

DUBAİ BELEDİYESİ, (2005). 'Yabancılar için Konut ve Geleceğe Dönük Seçenekler' (Arapça), Bir Araştırma Raporu, 2005

DURSUN, D. (2004). Ortadoğu'nun Ekonomik, Sosyal Ve Siyasi Yapısı Özellikleri Üzerine Genel Tespitler. Kocaeli Üniversitesi.

<<http://iibf.kocaeli.edu.tr/ceko/ssk/kitap50/51.pdf>>.18.04.2010.

GHAZANFAR, A.S. (1998). "Vegetation Of The Arabian Peninsula". Dorrect: Kluwer Academic Publishers.

GOVERMENT UAE INTERACT FLORA. BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ RESMİ İNTERNET SİTESİ.< <http://www.uaeinteract.com/nature/plant/index.asp>>.12.06. 2010.

GÖZENÇ, S, GÜNAL, N. , ÖZDEMİR, Y. (2006). Ortadoğu 'Güneybatı Asya' Ülkeler Coğrafyası. Ankara: Der yayınları.

GÖZENÇ, S. (1999). Güneybatı Asya "Ortadoğu" Ülkeler Coğrafyası. İstanbul: Çantay Kitapevi.

HENGAFERİN, H. (2001). İran'da Uçucu Kumların Tespitinde Haloxylon Bitkisi İle Yapılan Bir Çalışma. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi.

<http://www.orman.istanbul.edu.tr/journal/index.php/orman/article/viewFile/686/459>>.10.06.2010.

İGEME. (T.C BAŞBAKANLIK İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ). 'Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Bülteni' Nisan 2008

<www.ambar.com.tr/files.php?force&file=Birlesik_Arap_Emirlikleri>.08.06.2010.

İSTANBUL TİCARET ODASI, (2006). Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Raporu Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Şubesi, İstanbul. <http://www.ito.org>.>.15.02.2006.

İTBG, İstanbul Yeminli Tercüme Bürolar Grubu. 'Arapça diller'

<<http://www.itbg.com.tr/diller.asp?islem=Detay&ID=4>> .15.06.2010.

JOSHUA PROJECT PEOPLES DATA, USA. 'United Arap Emirates'> www.joshuaproject.net>.18.06.2010.

KARAASLAN, T. (1998). Ortadoğu'nun Coğrafyası. Genişletilmiş 3. Baskı. Konya: Atlas Kitapevi.

KILIÇ, D. (2008). "Ortadoğu'nun Dini Jeopolitiği Ve Günümüze Yansımaları Üzerine Bir Deneme". Sakarya İlahiyat Fakültesi Dergisi 13: 1

KING, D. (2008)." United Arab Emirates Cultures of the World". Newyork: Marshall Cavendish.

KOCAKUŞAK, S. (1999). Ortadoğu Ülkeleri Nüfus Politikaları I. Ankara: Ocak Yayınları.

KOCAMAN, T. (2002). Plan Nüfus Projeksiyon Yöntemleri. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.

LEWIS, B. (2004). Ortadoğu 'İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi'. Ankara: Arkadaş Yayınları.

ÖNGÖR, S. (1965). 'Ortadoğu', Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak. Yay. No: 185/167

ÖZEY, R. (1997). Dünya Denkleminde Ortadoğu 'Ülkeler İnsanlar –Sorunlar. İstanbul: 'Öz Eğitim Yayınları.

SUBAŞI, E. (2009). 'İGEME Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Raporu 2009'.
<http://www.smedatabase.com/arastirma-raporlari/ulke-raporlari/uae.pdf>>.15.03.2010

ŞEN, E. (2001). 'Ortadoğu'da Şehirler ve Şehirsal Fonksiyonları'. İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

T.C. ABU DABİ BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, (2009). Birleşik Arap Emirlikleri Ekonomi Ve Dış Ticaretinde 2008 Yılı İlk Yarısındaki Gelişmeler

www.musavirlikler.gov.tr/.../2008%20YILI%20%206%20AYLIK%20ÜLKE%20%20EKONOMİ. >. 01.07.2010.

T.C. ABU DABİ BÜYÜKELÇİLİĞİ TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ, (2008). Gıda Ve Tarım Sektörü Bilgi Notu,
http://www.iib.org.tr/IIB_Portal/Dokuman/BAE_Gida_Sektörü_Bilgi_Notu_Musavirlik.pdf >.11.01.2010.

TÜMERTEKİN, E & ÖZGÜÇ, N. (1997). Beşeri Coğrafya (İnsan-Kültür-Mekan). İstanbul: Çantay Kitapevi.

TÜMERTEKİN, E. & ÖZGÜÇ, N. (1997). Ekonomik Coğrafya Küreselleşme ve Kalkınma, İstanbul: Çantay Kitapevi.

TÜRSAB,(2005). ‘BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ RAPORU’. Türsab Ar Ge Departmanı, Eylül, 2005
<http://www.tursab.org.tr/content/turkish/istatistikler/akrobat/ULKE/05tmBAE.pdf>
>.15.06.2010.

TÜYSÜZ, O.(2003). İRAN ’23 ARALIK BAM DEPREMİ’
www.eies.itu.edu.tr/Deprem/26_12_03_Bam.pdf>. 01.06.2010

UAE EDUCATION. ‘United Arap Emirates Higher education’.
<http://www.uaeinteract.com/education/> >.12.07.2010.

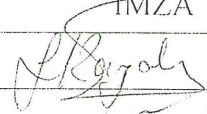

UAE INTERACT LOCATION. ’ The Location of the UAE’
><http://www.uaeinteract.com/travel/where.asp>>.15.06.2010.

YEARBOOK, (2009). ‘United Arab Emirates’. London: Trident Press ltd.175 Piccadily, Mayfair,

TEZ ONAYI

Enstitümüzün, Ortadoğu Coğrafyası Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimi gören 506109056 no. lu Serkan ÖZKAN'ın hazırladığı "Birleşik Arap Emirlikleri'nin Nüfus Yapısı" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunması ve sözlü sınavı Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 15. maddesi uyarınca 12.08.2010. tarihinde saat 11.00.'da yapılmış sorulan sorulara alınan cevaplar sonucunda adayın tezinin .....K. Kayalı' ne OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Yard. Doç. Dr. Hülya KAYALI	Kabul	
Prof. Dr. Sedat AVCI	Kabul	
Prof. Dr. Nurten GÜNAL	Kabul	